

Startside>Domstolsprocedurer>Civilretlige sager>Hvilket lands domstol er ansvarlig?

Hvilket lands domstol er ansvarlig?

På grundlag af EU-retlige regler afgøres det, hvilken domstol der skal behandle en sag, hvis begge parter i en tvist anlægger en sag i forskellige EU-lande.

To personer fra henholdsvis Tyskland og Frankrig, der er involveret i et trafikuheld, kan f.eks. rejse erstatningskrav mod hinanden i hver deres medlemsstat. For at undgå modstridende afgørelser er det i EU-lovgivningen fastlagt, hvilke domstole i hvilke medlemsstater der skal behandle sagen. Den generelle regel er, at en person skal sagsøges i den medlemsstat, hvor han eller hun bor. Alternativt kan andre værnetsregler finde anvendelse i særlige tilfælde, f.eks. kan en person, der misligholder en kontrakt, sagsøges på det sted, hvor forpligtelsen i henhold til kontrakten skulle opfyldes (f.eks. på det sted, hvor de omhandlede varer skulle have været leveret). Der findes særlige regler til beskyttelse af grupper såsom forbrugere, arbejdstagere og forsikrede.

Inden for familieretten findes der også EU-regler, som fastlægger, hvor sager vedrørende skilsmisse, forældremyndighed eller underhold skal behandles.

Vælg det relevante lands flag for at få detaljerede nationale oplysninger.

Når du på grundlag af reglerne om kompetenceområde har fundet ud af, hvilken medlemsstat der skal behandle sagen, skal du finde den kompetente domstol.

[Det Europæiske Civilretlige Atlas](#) indeholder navne og adresser på alle domstole i medlemsstaterne, der har kompetence i civile sager og straffesager (domstole i første instans, appeldomstole osv.), samt de geografiske områder, som disse domstole dækker.

Sidste opdatering: 18/01/2019

Denne side vedligeholdes af Europa-Kommissionen. Oplysningerne på denne side afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle holdning. Kommissionen påtager sig intet ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Der henvises til den juridiske meddelelse, for så vidt angår de regler om ophavsret, der gælder for EU-websiderne.

Kompetence - Belgien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Ikke relevant.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Indledning

I lyset af det belgiske retssystems særlige karakteristika skal spørgsmål 1 og 2.1 behandles samlet af hensyn til klarheden.

Der sondres først og fremmest mellem den saglige kompetence (der til tider ligeledes benævnes "materiel kompetence") og den stedlige kompetence.

Hver sag har en genstand og ofte også en økonomisk værdi. Omfanget af den materielle kompetence er fastlagt i lovgivningen, idet denne indeholder en nærmere angivelse af arten og værdien af den sag, som retten har kompetence til at behandle.

Materiel kompetence er på dette faktablad beskrevet i svaret på spørgsmål 1 og 2.1.

Der er ingen ret med stedlig kompetence i hele Belgien. Belgien er ifølge loven inddelt i retsområder (underdistrikter, distrikter osv.). Domstolene har kun kompetence inden for deres eget område. Dette betegnes som den stedlige kompetence, som er beskrevet i svaret på spørgsmål 2.2.

Fuld kompetence: retten i første instans.

Retten i første instans har "fuld kompetence". Det betyder, at retten i første instans i modsætning til de øvrige domstole kan behandle alle sager, herunder sager, der henhører under andre domstoles kompetence.

Ifølge retsplejelovens artikel 568 skal retten i første instans behandle alle sager med undtagelse af dem, der anlægges direkte ved appeldomstolen eller kassationsdomstolen. Retten i første instans har derfor en betinget fuld kompetence, idet sagsøgte kan påberåbe sig rettens manglende kompetence under henvisning til en anden rets særlige kompetence. Retten i første instans har ligeledes enekompetence i en række tilfælde. En række tvister skal indbringes for denne ret, herunder når værdien af søgsmålet er på under 2 500 EUR, som f.eks. sager vedrørende en persons status.

Øvrige domstole

Nedenfor findes en fortegnelse over de øvrige domstole samt en kort beskrivelse af deres saglige kompetence:

a) Fredsdommeren

I henhold til retsplejelovens artikel 590 omfatter fredsdommerens generelle kompetence alle sager med en søgsmålsværdi på under 2 500 EUR med undtagelse af de sager, der ifølge loven udtrykkeligt henhører under en anden rets kompetence. Ud over denne generelle kompetence er fredsdommeren også blevet tildelt en række særlige beføjelser (se retsplejelovens artikel 591, 593 og 594) og enekompetence på en række områder (retsplejelovens artikel 595 og 597) uanset søgsmålsværdien. Eksempler på disse særlige beføjelser er sager vedrørende lejemål, sameje, servitutter og underholdsbidrag. Fredsdommeren har ligeledes kompetence med hensyn til udfærdigelsen af adoptionsdokumenter og faderskabserklæringer. Uopsættelige ekspropriationer og retslige forseglinger er ligeledes omfattet af fredsdommerens enekompetence.

b) Politidomstolen

Ifølge retsplejelovens artikel 601a skal politidomstolen behandle alle erstatningskrav i forbindelse med trafikulykker, uanset beløbsstørrelse. Dette henhører under politidomstolens enekompetence.

c) Handelsdomstolen

I henhold til retsplejelovens artikel 573 skal handelsdomstolen i første instans behandle tvister mellem virksomheder, dvs. mellem personer, der vedvarende forfølger et økonomisk mål, vedrørende handlinger udført under forfølgelsen af dette mål, når sådanne tvister ikke er omfattet af andre domstoles særlige kompetence.

En sagsøger, som ikke er en virksomhed, kan også vælge at indbringe en sag mod en virksomhed for handelsdomstolen. Handelsdomstolen behandler desuden tvister vedrørende vekslere og gældsbeviser.

Ud over disse generelle beføjelser har handelsdomstolen også særlige beføjelser og enekompetence inden for en række områder. De særlige beføjelser er beskrevet i retsplejelovens artikel 574. De omfatter bl.a. sager vedrørende handelsselskaber og søgsmål vedrørende national og international rederivirksomhed. Retsplejelovens artikel 574, stk. 2, indeholder en beskrivelse af handelsdomstolens enekompetence: sager og tvister, der er et direkte

resultat af konkurs og rekonstruktioner i overensstemmelse med konkursloven af 8. august 1997 og loven af 31. januar 2009 om videreførelse af virksomheder, og i forbindelse med hvilke løsningen af tvisten kan findes i den særlige lovgivning, der finder anvendelse på konkursordningen og rekonstruktionssager.

d) Arbejdsdomstolen

Arbejdsdomstolen er den væsentligste specialret, og dens beføjelser er overvejende særbeføjelser. Disse beføjelser er beskrevet i retsplejelovens artikel 578 ff.:

arbejdsretlige tvister

tvister vedrørende arbejdsulykker og erhvervs sygdomme

tvister vedrørende social sikring.

Arbejdsdomstolen har enekompetence til at pålægge administrative sanktioner som fastlagt i de love og bestemmelser, hvortil der henvises i artikel 578-582, og i loven vedrørende administrative sanktioner for overtrædelser af visse arbejdsretlige love og har ligeledes enekompetence til at behandle sager vedrørende akkordordninger.

e) Retsformænd – retssager om foreløbige forholdsregler

Det fastsættes i retsplejelovens artikel 584-589, at retsformændene (i første instans, ved handelsdomstolen og arbejdsdomstolen) har kompetence til i alle uopsættelige sager at afsige kendelse om foreløbige påbud i sager, der henhører under deres domstoles kompetence. Det er en forudsætning, at sagen er uopsættelig, og at påbuddet alene er foreløbigt og ikke foregriber sagens endelige udfald. Eksempler herpå er påbud om sagkyndige undersøgelser, påbud om indkaldelse af vidner osv.

f) Fogeddomstolen (se retsplejelovens artikel 1395)

Alle fordringer, der vedrører retsmidler forud for domfældelsen, fuldbyrdelsesforanstaltninger og interventioner fra afdelingen for underholdsbidrag, som omhandlet i lov af 21. februar 2003 om oprettelse af en afdeling for underholdsbidrag under den offentlige forbundsfinansmyndighed, indbringes for fogeddomstolen.

g) Ungdomsdomstolen

Selv om de såkaldte "Communautés" (dvs. de stater, som tilsammen udgør den belgiske forbundsstat), har kompetence med hensyn til beskyttelse af ungdommen, er opbygningen af ungdomsdomstolene stadig et føderalt anliggende, der er reguleret i den føderale lov om beskyttelse af ungdommen af 8. april 1965. Ungdomsdomstolen er en afdeling under retten i første instans, der hovedsagelig beskæftiger sig med spørgsmål vedrørende beskyttelse af unge.

h) Familiedomstolen

Denne ret har kompetence til at behandle alle tvister af familieretlig karakter. Den har navnlig kompetence i forbindelse med følgende (artikel 572a i retsplejeloven):

krav mellem ægtefæller og samboende

krav vedrørende forældremyndighed

krav vedrørende underholdspligt

krav vedrørende ægtefællers formueforhold.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Det belgiske retssystem er baseret på princippet om sagsøgers frie valg. Hovedreglen er fastsat i retsplejelovens artikel 624, stk. 1. Almindeligvis indbringer sagsøger sagen for retten i den retskreds, hvor sagsøgte eller en af de sagsøgte har bopæl.

Hvad sker der, hvis sagsøgte er en juridisk person? En juridisk persons bopæl er den adresse, hvorpå vedkommendes hovedforretningssted er beliggende, dvs. det administrative hjemsted, hvorfra virksomheden ledes.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I en række tilfælde kan sagsøger vælge at indbringe sagen for en anden ret. Denne situation er bl.a. beskrevet i retsplejelovens artikel 624, stk. 2-4.

Sagsøger kan ud over retten i sagsøgtes eller en af de sagsøgtes retskreds vælge:

retten på det sted, hvor de eller en af de forpligtelser, som er genstand for tvisten, er opstået, eller hvor de er opfyldt eller skal opfyldes

retten i den retskreds, der er valgt til gennemførelse af transaktionen

retten på det sted, hvor en af rettens embedsmænd har talt med sagsøgte personligt, hvis sagsøgte eller, hvor dette er relevant, en af de sagsøgte hverken har bopæl i Belgien eller i udlandet.

I sager om foreløbige forholdsregler fastlægges det ifølge retspraksis ligeledes, at den stedlige kompetence tillægges retsformanden på det sted, hvor dommen skal fuldbyrdes.

Med hensyn til underholdsbidrag fremgår det af retsplejelovens artikel 626, at krav om underholdsbidrag, der er forbundet med retten til social integration, kan indbringes for retten i sagsøgers retskreds (dvs. den forælder, der er berettiget til underholdsbidrag).

Bestemmelserne i artikel 624 og 626 er imidlertid supplerende bestemmelser, og parterne kan vælge at fravige dem. Parterne kan således i forbindelse med enhver tvist indgå en aftale om værneting, hvilket betyder, at tvisten alene kan indbringes for en nærmere angivet ret i første instans.

Der er imidlertid nogle undtagelser fra dette grundlæggende princip om frit valg.

I lovgivningen er der anført en række tilfælde, hvor sagsøger ikke har noget valg. Disse tilfælde er opregnet specifikt i retsplejelovens artikel 627-629.

Eksempler herpå er:

I tvister vedrørende ansættelseskontrakter (artikel 627, stk. 9): Den kompetente ret er retten på det sted, hvor minen, fabrikken, værkstedet, forretningen eller kontoret ligger, og som regel på det sted, hvorfra virksomheden drives, eller hvorfra partnerskabets, sammenslutningens eller organisationens hverv eller virksomhed udøves.

I forbindelse med ansøgninger om skilsmisse eller separation grundet uopretteligt samlivsophør (artikel 628, stk. 1): Den kompetente ret er retten på det sted, hvor ægteparret havde deres sidste fælles bopæl, eller hvor sagsøgte har bopæl.

Det frie valg er imidlertid heller ikke helt udelukket i disse tilfælde. I retsplejelovens artikel 630 fastsættes det under alle omstændigheder, at parterne ved aftale kan fravige lovbestemmelserne, efter at tvisten er opstået. Aftaler, der måtte være indgået, inden tvisten opstod, er imidlertid ugyldige efter loven.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

I en række sager, som er nærmere beskrevet i retsplejelovens artikel 631-633, er der én ret, der alene har stedlig kompetence. Sagsøger har derfor ikke noget valg, og det er ikke muligt at indgå en aftale om værneting, hverken før eller efter tvisten er opstået. Disse sager omfatter:

Konkurs (retsplejelovens artikel 631, stk. 1): Handelsdomstolen i den retskreds, hvor den erhvervsdrivende har sit hjemsted eller, hvis det drejer sig om en juridisk person, det registrerede hjemsted på den dato, hvor konkursbegæringen indgives, eller retssagen anlægges. Sekundær konkurs: Handelsdomstolen

i den retskreds, hvor fallenten har det berørte forretningssted. Hvis der er flere forretningssteder, er den første ret, som sagen er indbragt for, den kompetente ret.

Rekonstruktion (retsplejelovens artikel 631, stk. 2): Den kompetente handelsdomstol er den ret, der er beliggende i den retskreds, hvori skyldneren har sit hjemsted eller, hvis det drejer sig om en juridisk person, det registrerede hjemsted på den dato, hvor begæringen blev indgivet.

Twister vedrørende anvendelse af skatteloven (artikel 632): Den kompetente ret er den ret, der præsiderer for appeldomstolen i den retskreds, hvor det skattekontor, hvor skatten skal opkræves, er beliggende, eller, hvis tvisten ikke omhandler opkrævning af skat, i den retskreds, hvor det skattekontor, der har truffet den anfægtede afgørelse, er beliggende. Hvis sagen føres på tysk, har retten i første instans i Eupen imidlertid enekompetence.

Sager, der vedrører retsmidler forud for domfældelsen og fuldbyrdesforanstaltninger (artikel 633): Den kompetente ret er retten på det sted, hvor retsmidlet iværksættes, medmindre andet er fastsat ved lov. Hvis det drejer sig om retsmidler, der iværksættes over for tredjemand, er den kompetente ret retten på det sted, hvor retsmidlet iværksættes (se også artikel 22, stk. 5, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og erhvervsretlige område).

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Som allerede nævnt er bestemmelserne i artikel 624 og 626 supplerende bestemmelser, som parterne kan fravige. Parterne kan i forbindelse med enhver tvist indgå en aftale om værneting, hvilket betyder, at tvisten alene kan indbringes for en nærmere angivet ret i første instans.

I de i retsplejelovens artikel 627-629 anførte tilfælde kan der ikke indgås aftale om værneting, inden tvisten er opstået. Det kan imidlertid udledes af artikel 630, at sådanne aftaler er tilladt, efter tvisten er opstået.

I de tilfælde, der er beskrevet i retsplejelovens artikel 631-633, er det ikke tilladt at indgå aftale om værneting.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Svaret på dette spørgsmål er indeholdt i svaret på spørgsmål 1 og 2.

Links

Relevante bestemmelser i retsplejeloven: [Den føderale offentlige retstjeneste](#)

Klik på "Législation consolidée" (konsolideret lovgivning).

Vælg "Code judiciaire" (retsplejeloven) under "Nature juridique" (juridisk område).

Skriv "624" i rubrikken "Mot(s)" (søgeord).

Klik på "Recherche" (søg).

Klik på "Liste".

Klik på "Justice de A à Z" (retspleje fra A til Z).

* Vælg: "Cours: compétence" (domstole: kompetence).

Hjælp til at finde den ret, der har stedlig kompetence: [Den føderale offentlige retstjeneste](#)

Klik på "Compétence territoriale" (stedlig kompetence).

Sidste opdatering: 25/09/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Bulgarien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I henhold til den bulgarske forfatning udøves ret af højesteret, den øverste forvaltningsdomstol, appelretter, provinsdomstole, militære domstole og distriktsdomstole. Der kan desuden nedsættes særlige domstole ved en lovhandling. Særdomstole er ikke tilladt. I henhold til lov om retslig myndighed ligger forvaltningsdomstolene i samme område og har samme territoriale kompetence som provinsdomstolene. Du skal henvende dig til en forvaltningsdomstol, hvis du ønsker at få en afgørelse fra en offentlig myndighed ændret, ophævet eller omstødt, eller hvis du ønsker, at domstolen skal pålægge en offentlig myndighed at træffe en særlig afgørelse, hvis du mener, at en offentlig myndighed har handlet uretmæssigt eller uretmæssigt har undladt at handle, medmindre din sag hører under den øverste forvaltningsdomstols kompetence. Der er ingen andre særlige domstole. Hvis du er part i en civil tvist, vil din sag blive hørt ved en almindelig civilret. I henhold til den civile retsplejelov gælder der særlige processuelle regler for sager af særligt hastende karakter, for sager vedrørende ægteskab og civilstand, inhabilitet, bodeling, genetablering af ejendomsret, skøder og kollektive søgsmål. I henhold til den civile retsplejelov gælder der desuden særlige processuelle regler for anliggender uden forbindelse til en verserende retstvist såsom begæringer om fuldbyrdesordrer. I henhold til handelsloven gælder der desuden særlige regler for insolvensbehandling behandlet af provinsdomstolens handelsafdelinger, når de er første instans.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I henhold til den bulgarske civile retsplejelov skal du henvende dig til en distriktsdomstol (*rayonen sad*), medmindre din sag er af en type, hvor provinsdomstolene (*okrazhen trist*) er første instans.

Du skal henvende dig til en provinsdomstol, hvis sagen drejer sig om: bestemmelse eller anfægtelse af herkomst, afslutning af adoptionsforhold, erklæring om en persons inhabilitet eller ophævelse af sådan inhabilitet,

Du skal henvende dig til en provinsdomstol, hvis sagen drejer sig om: bestemmelse eller anfægtelse af herkomst, afslutning af adoptionsforhold, erklæring om en persons inhabilitet eller ophævelse af sådan inhabilitet,

en civil eller kommerciel tvist om et beløb på mere end 25 000 BGN (medmindre sagen handler om underholdsbidrag, et arbejdsretligt krav eller inddrivelse af uautoriserede udgifter),

en uantagelig, ugyldig eller ukorrekt selskabsregistrering, hvor loven foreskriver, at provinsdomstolene er første instans,

en tvist, som skal undersøges af en provinsdomstol i henhold til anden lovgivning,

fordringer, uanset deres værdi, der er samlet i en fælles ansøgning inden for en provinsdomstols kompetence, hvis de skal høres i samme sag.

Hvis du ønsker at forsvare dine rettigheder som medarbejder i en virksomhed, anfægte en beslutning truffet af aktionærerne i en virksomhed, opnå annullering af en virksomheds stiftelse, opnå lukning af en virksomhed eller indlede insolvensbehandling, skal du indgive ansøgningen til den provinsdomstol, hvor virksomheden har sit hjemsted.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Du skal indbringe sagen for den domstol, som har kompetencen i det distrikt (*rayon*), hvor sagsøgte er bosiddende eller har sit hjemsted eller hovedkontor. Hvis din tvist er med en statslig institution eller juridisk person, skal du indbringe sagen for den domstol, hvor den har sit hovedkvarter eller hjemsted. Hvis du har en tvist direkte med en virksomheds filial, kan du også indbringe sagen for den domstol, hvor filialen er beliggende.

Hvis du ønsker at anlægge et civilt søgsmål mod den bulgarske stat, skal du indbringe sagen for domstolene i det distrikt, hvor tvisten er opstået, eller, hvis det er uden for Bulgarien, domstolene i Sofia.

Hvis du ønsker at anlægge en sag mod en person, der ikke har nogen kendt adresse, skal du indbringe sagen for de domstole, hvor deres advokat eller juridiske repræsentant er bosiddende, eller, hvis det ikke er muligt, domstolene på det sted, hvor du selv er bosiddende. Dette gælder også, hvis den pågældende person er bosiddende uden for Bulgarien. Hvis du også er bosiddende uden for Bulgarien, skal du indbringe sagen for domstolene i Sofia. Hvis du ønsker at anlægge sag mod en mindreårig eller en person uden retsevne, skal du indbringe sagen for de domstole, hvor deres juridiske repræsentant er bosiddende.

Hvis din sag omhandler en arv, hel eller delvis tilbagekaldelse af et testamente, deling af en arv eller annullering af en frivillig aftale, skal du indbringe sagen for domstolene, hvor testamentet forvaltes. Hvis afdøde er bulgarsk statsborger, men testamentet forvaltes uden for Bulgarien, skal du indbringe sagen for enten domstolene for den afdødes sidste bulgarske bopæl eller det sted, hvor ejendommen ligger.

For at anfægte en afgørelse truffet af en offentlig myndighed skal du indbringe sagen for forvaltningsdomstolen (*Administrativen trist*) for myndighedens hjemsted. Hvis dette er uden for Bulgarien, hører din sag under forvaltningsdomstolen i Sofia (*Administrativen sad – grad Sofia*).

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

For at godtgøre et økonomisk krav baseret på en kontrakt kan du også indbringe sagen for de domstole, hvor den anden part i øjeblikket er bosat.

Hvis du ønsker at kræve underholdsbidrag, kan du også indbringe sagen for domstolene, dér hvor din faste bopæl er.

Hvis du har et krav med hensyn til forbrugerbeskyttelse, kan du også indbringe sagen for de domstole, hvor du er i øjeblikket har bopæl, eller hvor du har fast bopæl.

Arbejdstagere kan også anlægge sag mod arbejdsgiveren på deres sædvanlige arbejdssted.

Arbejdsretlige tvister mellem udenlandske personer, virksomheder eller joint ventures, hvis hjemsted er i Bulgarien, på den ene side og udenlandske medarbejdere, der arbejder for dem i Bulgarien, på den anden side hører under domstolene på arbejdsgiverens hjemsted, medmindre parterne har aftalt andet.

Arbejdsretlige tvister mellem medarbejdere med bulgarsk statsborgerskab, der arbejder i udlandet for bulgarske arbejdsgivere, hører under domstolene i Sofia, hvis sagen anlægges mod arbejdsgiveren, og under domstolene på medarbejderens bulgarske bopæl, hvis sagen anlægges mod medarbejderen.

Hvis du har lidt uretmæssig skade, har du mulighed for at indbringe sagen for domstolene, hvor skaden opstod.

Hvis du har brug for at anlægge sag mod parter i forskellige retskredse, eller hvis din sag angår ejendom spredt over mere end én retskreds, kan du indbringe sagen for domstolene i én af disse retskredse.

Hvis du eller din organisation ønsker at kræve erstatning som følge af en afgørelse truffet af en offentlig myndighed, kan du indbringe sagen for domstolene, hvor du er bosiddende, eller hvor du har dit hjemsted, medmindre din påstand er knyttet til en klage over selve afgørelsen.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Hvis sagen omhandler tingslige rettigheder til en ejendom, deling af sameje eller fastsættelse af grænserne for eller genetablering af ejendomsretten til fast ejendom, skal du indbringe sagen for domstolene, hvor ejendommen er beliggende. Du skal også indbringe sagen for den domstol, der har kompetence vedrørende ejendommen, hvis din sag handler om et skøde, der bekræfter tingslige rettigheder til den faste ejendom, eller om opdeling, ophævelse eller ugyldiggørelse af et skøde om fast ejendom.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Parterne i en ejendomstvist kan dog fravige reglerne om stedlig kompetence ved at underskrive en aftale, der tillægger en bestemt domstol kompetence.

Dette er imidlertid ikke muligt, hvis sagen handler om tingslige rettigheder vedrørende fast ejendom, deling af sameje, opdeling af grænserne for eller genetablering af ejendomsretten til fast ejendom, et skøde, der bekræfter tingslige rettigheder til den faste ejendom eller om opdeling, ophævelse eller ugyldiggørelse af et skøde på fast ejendom, i hvilke tilfælde loven bestemmer, hvilken domstol der har stedlig kompetence.

Hvis din sag handler om forbrugerbeskyttelse eller arbejdsret, og du har aftalt med den anden part eller de andre parter, hvilken domstol der har kompetence, er denne aftale kun gyldig, hvis den er underskrevet, efter at tvisten er opstået.

Hvis du har et økonomisk krav, kan du og den anden part aftale at afgøre sagen ved voldgift, medmindre den drejer sig om tingslige rettigheder eller fast ejendom, underholdsbidrag eller arbejdsret. For at indlede en voldgiftssag skal alle involverede parter indgå en særlig processuel aftale (*arbitrazhno sporazumenie* eller voldgiftsaftale). Voldgiftsretten kan bruge alle relevante folkeretlige kilder og en specifik bulgarsk kilde: lov om voldgift i internationale handelstvister (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*). I henhold til denne lov betyder en voldgiftsaftale, at alle involverede parter anmoder en voldgiftsret om at afgøre alle eller en del af de tvister, der måtte opstå eller er opstået mellem dem inden for et givet kontraktligt eller ikke-kontraktligt forhold. Aftalen kan være i form af en voldgiftsklausul i en anden kontrakt eller en særskilt aftale. En voldgiftsaftale skal være skriftlig. En voldgiftsret kan være en permanent institution eller kan oprettes til at afgøre en bestemt tvist. En voldgiftsret kan have sit sæde uden for Bulgarien, hvis en af parterne er hjemmehørende uden for Bulgarien, har sit forretningssted der i henhold til selskabets vedtægter eller har sin overordnede ledelse der.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De eneste specialiserede domstole i civile sager i Bulgarien er forvaltningsdomstolene.

Alle administrative sager hører under forvaltningsdomstolene bortset fra dem, der hører under den øverste forvaltningsdomstol. Den øverste forvaltningsdomstol er første instans, hvis du ønsker at gøre indsigelse mod: en forskrift udstedt af en anden offentlig myndighed end en kommunalbestyrelse, en forskrift udstedt af ministerrådet, premierministeren, en vicepremierminister eller en minister, en afgørelse fra det øverste retsråd, en forskrift udstedt af den bulgarske nationalbank eller enhver anden forskrift, hvor loven foreskriver, at den øverste forvaltningsdomstol er retten i første instans.

Sidste opdatering: 26/09/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Tjekket

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Tjekkisk civilret indeholder ingen formelle regler om særlige domstole, der skal behandle bestemte typer sager. I civile sager har de almindelige domstole i princippet kompetence til at pådømme tvister vedrørende alle civilretlige spørgsmål. Disse defineres materielt således, at domstolene i civilretlige sager skal behandle og pådømme tvister og andre retssager, der udspringer af privatretlige forhold (artikel 7, stk. 1, i den civile retsplejelov, som ændret (lov nr. 99/1963 saml.)). Derudover er der pr. 1. januar 2014 trådt en ny lov i kraft i Tjekkiet, lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager. Ifølge denne lov skal domstolene behandle og pådømme de retssager, der er omfattet af loven.

I visse tilfælde er forvaltningsmyndighederne i kraft af særlovgivningen bemyndiget til at afgøre civilretlige sager. I sådanne tilfælde kan forvaltningsmyndighedens afgørelser dog altid efterfølgende prøves af en civil domstol i overensstemmelse med del fem i den civile retsplejelov, som ændret (lov nr. 99/1963 saml.) (artikel 244 ff.).

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I Tjekkiet er de civile domstole i første instans distriktsdomstolene (*okresní soud*) og de regionale domstole (*krajský soud*), samt i sjældne tilfælde Tjekkiets højesteret (*Nejvyšší soud České republiky*).

1. Distriktsdomstolene har kompetence til at behandle sager i første instans, medmindre det i loven udtrykkeligt er fastsat, at det er de regionale domstole eller Tjekkiets højesteret, der er kompetent i den pågældende sag.

2.

a) Ifølge lov nr. 99/1963 saml. har de regionale domstole kompetence til at behandle følgende sager i første instans:

tvister vedrørende gensidig afvikling af fejlagtigt udbetalte pensionsforsikringsydelse, tvister om sygesikringsydelse, statens sociale ydelser eller bistand til mindrebemidlede samt tvister vedrørende gensidig afvikling af degressiv godtgørelse udbetalt som følge af en persons ret til sygesikringsydelse

tvister vedrørende lovligheden af en strejke eller lockout

tvister vedrørende en udenlandsk stats eller persons diplomatiske privilegier og immuniteter, hvis disse tvister henhører under de tjekiske domstoles kompetenceområde

tvister vedrørende ophævelse af en voldgiftsrets afgørelse om opfyldelse af forpligtelser, der udspringer af en kollektiv overenskomst

sager, der følger af retsforhold i forbindelse med etablering af handelsselskaber, fonde, stiftelser og investeringsforeninger, tvister mellem handelsselskaber, deres partnere eller medlemmer samt tvister mellem partnere eller medlemmer, som udspringer af deres deltagelse i handelsselskabet

tvister mellem virksomheder, deres partnere eller medlemmer og medlemmer af virksomhedernes ved lov oprettede organer eller kuratorer, hvis tvisterne vedrører udøvelsen af hvervet som medlem af de ved lov oprettede organer eller kuratorernes rolle i en konkursbehandling

tvister, som følger af loven om ophavsret

tvister vedrørende beskyttelse af rettigheder, som krænkelse eller trues af illoyal konkurrence eller ulovlige konkurrencebegrænsninger

sager vedrørende beskyttelse af en juridisk persons navn og omdømme

tvister vedrørende økonomisk sikkerhedsstillelse og tvister vedrørende veksler, checks og investeringsinstrumenter

tvister opstået i forbindelse med børshandlede råvarer

sager vedrørende ejerforeningers generalforsamlinger og tvister opstået i denne forbindelse

sager vedrørende omlægningen af selskaber og kooperativer, herunder erstatningssager, jf. særlige retsforskrifter

tvister vedrørende køb af en virksomhed, forpagtning af en virksomhed eller en del heraf

tvister vedrørende kontrakter på bygge- og anlægsarbejder, som er offentlige kontrakter over tærskelværdien, herunder de leverancer, der er nødvendige for opfyldelsen af sådanne kontrakter.

b) Ifølge lov nr. 292/2013 saml. har de regionale domstole kompetence til at behandle følgende sager i første instans:

sager vedrørende juridiske personers status, herunder deres opløsning og afvikling, udpegelse og afskedigelse af medlemmer af deres ved lov oprettede organer eller af en kurator, deres omlægning og spørgsmål vedrørende deres status som almennyttigt organ

sager vedrørende juridiske personer, som sættes under administration

sager vedrørende deponeringer med henblik på opfyldelse af en forpligtelse til at yde vederlag eller godtgørelse til mere end en person på baggrund af en retsafgørelse i henhold til lov om handelsselskaber eller lov om omlægning af selskaber og kooperativer (i det følgende benævnt "obligatorisk deponering")

sager vedrørende kapitalmarkedet

sager vedrørende forhåndssamtykke til at foretage undersøgelser i sager om konkurrencebeskyttelse

sager vedrørende ændring af en repræsentant for det tjekiske advokatsamfunds eller skatterådgiverkammerets samtykke til adgang til indholdet af dokumenter.

3. Tjekkiet højesteret er kompetent i første og sidste instans i sager om anerkendelse af udenlandske domme om skilsmisse, separation, omstødelse af ægteskab og afgørelse af, hvorvidt ægteskabet reelt er indgået eller ej, hvis mindst den ene af parterne er tjekisk statsborger, jf. artikel 51 i lov nr. 91/2012 saml. om international privatret. Denne procedure følges imidlertid ikke ved anerkendelse af domme fra andre EU-medlemsstater i sager, hvor Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 finder anvendelse, eller når en bilateral eller multilateral aftale indeholdende bestemmelser om en anden procedure end den, der fremgår af tjekisk lovgivning, finder anvendelse.

Højesteret er endvidere kompetent i sager vedrørende anerkendelse af en udenlandsk retsafgørelse om konstatering eller afvisning af faderskab, jf. artikel 55 i lov nr. 91/2012 saml. om international privatret.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

De forhold, der foreligger på tidspunktet for sagens indledning, er afgørende for fastlæggelse af den saglige kompetence (se spørgsmål 2.1) og den stedlige kompetence. Alle efterfølgende ændringer af disse forhold (f.eks. ændring af sagsøgtets bopæl) er – med enkelte undtagelser (overførsel af kompetence i sager om omsorgspligt over for mindreårige, forældremyndighed og retlig handleevne) – irrelevante.

Ifølge artikel 105, stk. 1, i den civile retsplejelov (lov nr. 99/1963) har retten som udgangspunkt kun adgang til at prøve sin stedlige kompetence ved retssagens indledning – frem til forundersøgelsens afslutning, inden den begynder at behandle sagens realitet, dvs. indtil den opfordrer sagsøger til at nedlægge sine påstande under forundersøgelsen, eller indtil den træffer en afgørelse, hvis der ikke afholdes et retsmøde. Derefter kan den kun efterprøve sin stedlige kompetence, hvis ikke der er foretaget nogen forundersøgelse, og en af parterne har bestridt, at retten har stedlig kompetence første gang, parten fik mulighed for det. I nogle sager kan det ske, at der er flere stedligt kompetente domstole. Sagsøger kan vælge mellem de almindelige domstole og de domstole, der er udpeget i artikel 87 i den civile retsplejelov (lov nr. 99/1963 saml.), f.eks. retten på det sted, hvor arbejdspladsen ligger, i erstatningssager, der skal afgøres af retten på det sted, hvor skaden blev forvoldt. Sagsøger skal foretage dette valg senest, når sagen anlægges. Den ret, ved hvilken sagen først bliver indledt, er kompetent.

I visse sager er den stedlige kompetence fastlagt i henhold til lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager (*zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních*).

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

De grundlæggende regler for stedlig kompetence fremgår af artikel 84-86 i den civile retsplejelov (lov nr. 99/1963 saml.) og artikel 4 i lov nr. 292/2013 saml. Der mindes dog om, at den stedlige kompetence i nogle tilfælde reguleres af EU-lovgivning, der finder direkte anvendelse, og som har forrang for national lovgivning (se visse bestemmelser i forordning nr. 44/2001, som ikke blot regulerer den internationale, men også den stedlige kompetence), hvilket betyder, at tjekkisk lovgivnings regler om stedlig kompetence ikke altid finder anvendelse.

Hovedreglen i den civile retsplejelov (lov nr. 99/1963 saml.) er, at den almindelige domstol i sagsøgtets retskreds er den almindeligt kompetente ret. Den almindelige domstol er altid distriktsdomstolen. Når det er en regional domstol, der er kompetent i første instans (se spørgsmål 2.1), er det den regionale domstol på det sted, hvor partens almindelige domstol (distriktsdomstol) ligger, som er stedligt kompetent. Når der er flere sagsøgte i en sag, er de almindelige domstole i alle de sagsøgtets retskredse stedligt kompetente.

Den almindelige domstol, som en fysisk person er underlagt, er distriktsdomstolen på det sted, hvor den pågældende har bopæl, og hvis ikke den pågældende har nogen bopæl, er det distriktsdomstolen på det sted, hvor han/hun opholder sig. En bopæl anses for at være det sted, hvor en fysisk person bor og har til hensigt at opholde sig permanent (der kan også være flere sådanne steder, og i så fald er den almindelige domstol distriktsdomstolen på alle disse steder).

For en fysisk person, der driver virksomhed, er den almindelige domstol i sager, der følger af virksomhedens aktiviteter, distriktsdomstolen på det sted, hvor personen har sin virksomhedsadresse (ifølge den adresse, der står opført i det offentlige register). Hvis ikke personen har nogen virksomhedsadresse, er det distriktsdomstolen på det sted, hvor den pågældende person har bopæl, og hvis ikke han/hun har nogen bopæl, er det distriktsdomstolen på det sted, hvor han/hun opholder sig.

Kriteriet for fastlæggelse af den almindelige domstol, som en juridisk person er underlagt, er den juridiske persons hjemsted (se den civile lovbogs artikel 136-137 (lov nr. 89/2012 saml.)).

Den almindelige domstol, som en kurator er underlagt under udøvelsen af sit hverv, er distriktsdomstolen på det sted, hvor kuratorens hjemsted ligger.

Der gælder særlige regler for den almindelige domstol, som staten er underlagt (retten på det sted, hvor statens organisatoriske enhed med kompetence i henhold til en særlig retsforskrift har hjemsted, og hvis ikke det er muligt at fastslå den stedligt kompetente ret på denne måde, retten på det sted, hvor de forhold, der gav anledning til den påberåbte rettighed, fandt sted), som en kommune er underlagt (retten på det sted, hvor kommunen ligger), og som en højere territorial autonom enhed er underlagt (retten på det sted, hvor dens forvaltningsorganer har hjemsted).

Hvis sagsøgte, der er statsborger i Tjekkiet, ikke er underlagt en almindelig domstol eller en almindelig domstol i Tjekkiet, er den kompetente ret retten på det sted, hvor den pågældende havde sin sidst kendte bopæl i Tjekkiet. Ejendomsrettigheder kan gøres gældende over for en person ved retten på det sted, hvor den pågældendes ejendom er beliggende, hvis ikke personen er underlagt nogen anden kompetent ret i Tjekkiet.

Der kan endvidere indgives stævning (begæring om indledning af en retssag) mod en udlænding ved en ret på det sted i Tjekkiet, hvor den pågældendes fabrik eller en af fabrikkens organisatoriske enheder er beliggende.

I bestemmelserne i artikel 4 i lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager hedder det, at den kompetente ret i en retssag er den almindelige domstol, som den person, i hvis interesse retssagen indledes, er underlagt, medmindre andet fremgår af selvsamme lov. Den almindelige domstol for en mindreårig, som ikke har fuld retlig handleevne, er retten på det sted, hvor den mindreårige har bopæl, som fastlagt i en aftale mellem forældrene eller ved en retsafgørelse eller andre afgørende forhold.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Ud over den stedlige kompetence, der tilfalder sagsøgtets almindelige domstol, findes der en anden særlig ret med stedlig kompetence, som er a) en særlig valgt ret med stedlig kompetence (se spørgsmål 2.2.2.1 nedenfor) og b) en særlig ret med stedlig enekompetence (se spørgsmål 2.2.2.2 nedenfor). Det er også muligt at indgå en værnetingsaftale i handelssager (se spørgsmål 2.2.2.3 nedenfor).

Derudover hedder det i artikel 5 i lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager, at såfremt de forhold, der lå til grund for afgørelsen af kompetencespørgsmålet, ændres under en retssag om forældremyndighed over en mindreårig, sager om forældremyndighed og sager om retlig handleevne, kan retten overføre sin kompetence til en anden ret, hvis dette tilgodeser den mindreårige, værgeren eller den person, hvis retlige handleevne er under behandling. Overførslen af kompetence i henhold til dette stykke er imidlertid altid underlagt rettens vurdering.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Dette er den såkaldt "særlige valgte ret med stedlig kompetence", som reguleres i henhold til den civile retsplejelovs artikel 87 (lov nr. 99/1963 saml.).

Sagsøger kan vælge, om han/hun vil anlægge sagen ved sagsøgtets almindelige domstol eller ved en anden stedligt kompetent ret. Kompetencereglerne skal dog overholdes – hvis det er en regional domstol, som er kompetent i første instans, skal sagsøger indbringe sagen for en regional domstol. Når sagen først er anlagt, kan sagsøger ikke længere ændre sit valg. Hvis den stedlige kompetence reguleres af EU-lovgivning, der finder direkte anvendelse, og som har forrang for national lovgivning (se visse bestemmelser i forordning nr. 44/2001, som ikke blot regulerer den internationale, men også den stedlige kompetence), finder den tjekkiske lovgivnings regler om stedlig kompetence baseret på et valg ikke altid anvendelse.

I stedet for at anlægge sagen ved sagsøgtets almindelige domstol kan sagsøger vælge en ret på det sted:

hvor sagsøgte har sit faste arbejdssted

hvor de forhold, der gav anledning til retten til erstatning, opstod

hvor den organisatoriske enhed for en fabrik tilhørende den fysiske eller juridiske person, som sagsøges, ligger, såfremt tvisten vedrører denne enhed

hvor en person, der driver et reguleret marked eller et multilateralt handelssystem, har hjemsted, såfremt der er tale om en handelsretlig tvist

vedrørende et reguleret marked, som drives af den pågældende, eller afvikling af sådan virksomhed eller

i et multilateralt handelssystem, som drives af den pågældende, eller afvikling af sådan virksomhed

hvor betalingsstedet ligger, når den rettighed, der gøres gældende, udspringer af en veksels, egenveksels eller anden form for sikkerhedsstillelse

hvor en råvarebørs har hjemsted, såfremt tvisten vedrører børshandlede råvarer.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

Dette er den såkaldte "ret med stedlig enekompetence", som reguleres i henhold til den civile retsplejelovs artikel 88 (lov nr. 99/1963 saml.) og visse bestemmelser i lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager. Hvis der foreligger en bestemmelse om stedlig enekompetence i en bestemt sag, kan den stedlige kompetence ikke fastslås efter sagsøgtets almindelige domstol eller den særlige valgte ret med stedlig kompetence.

Hvis den stedlige kompetence reguleres af EU-lovgivning, der finder direkte anvendelse, og som har forrang for national lovgivning (se visse bestemmelser i forordning nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, som ikke blot regulerer den internationale, men også den stedlige kompetence), finder tjekkisk lovgivnings regler om stedlig enekompetence ikke altid anvendelse.

I henhold til den civile retsplejelovs artikel 88 (lov nr. 99/1963 saml.) finder bestemmelsen om stedlig enekompetence primært anvendelse på følgende sager:

Sager om opgørelse af ægtefællers fælleseje eller andre aktiver eller ophævelse af sameje af en lejlighed efter skilsmisse – den ret, der pådømte skilsmisssagen, er stedligt kompetent.

Sager om retten til fast ejendom (sagerne skal direkte vedrøre retten til ejendommen – det gælder primært tinglige rettigheder og forpagtningsrettigheder) – retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende, er stedligt kompetent, under forudsætning af at der ikke er tale om retssager til opgørelse af ægtefællers fælleseje eller andre aktiver eller ophævelse af sameje af en lejlighed efter skilsmisse (i disse sager er den ret, der pådømte skilsmisssagen, stedligt kompetent – se ovenfor).

Sager til afgørelse af en tvist i forbindelse med en arvesag – retten på det sted, hvor arvesagen kører, er stedligt kompetent.

Lov nr. 292/2013 saml. om særlige retssager indeholder bestemmelser om særlig stedlig kompetence, der navnlig finder anvendelse på følgende sager:

Skilsmisssager, sager til bestemmelse af, hvorvidt et ægteskab reelt er indgået eller ej, og om et ægteskabs ugyldighed – i henhold til artikel 373 og 383 er den kompetente ret retten på det sted, hvor ægtefællerne have deres seneste fælles bopæl i Tjekkiet, under forudsætning af at mindst en af ægtefællerne stadig bor på stedet. Hvis ikke der findes en sådan ret, er det den almindelige domstol på det sted, hvor den ægtefælle, der ikke indgav begæringen om indledning af en retssag, bor, og hvis en sådan ret heller ikke findes, er det den almindelige domstol på det sted, hvor den ægtefælle, der indgav begæringen om indledning af en retssag, bor.

Arvesager – i henhold til artikel 98 er den kompetente ret retten på det sted, hvor afdøde havde sin faste registrerede bopæl, sin seneste bopæl eller sit opholdssted, hvor afdødes faste ejendom er beliggende, eller hvor han/hun døde (dette er de rangordnede kriterier).

Sager vedrørende internationale barnebortførelser (tilbagegivelse af et barn) – i henhold til artikel 479 er den kompetente ret retten på det sted, hvor kontoret for international retlig beskyttelse af børn har hjemsted, dvs. byretten i Brno.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Parterne har kun mulighed for at indgå aftale om en anden stedligt kompetent ret end den ved lov fastsatte (en såkaldt værnetingsaftale), jf. den civile retsplejelovs artikel 89a (lov nr. 99/1963 saml.), i sager vedrørende forbindelser mellem virksomheder opstået som følge af virksomhedernes aktiviteter og kun på den betingelse, at der ikke foreligger nogen bestemmelse om stedlig enekompetence for den pågældende sag, jf. den civile retsplejelovs artikel 88 (lov nr. 99/1963 saml.) (se ovenfor). En værnetingsaftale skal være udfærdiget på skrift. Hvis sagsøger indbringer et krav for den valgte ret, og værnetingsaftalen gøres gældende, bør aftalen (i troværdig form – helst originalen eller en bekræftet kopi) vedhæftes kravet, selv om dette ikke er en betingelse ifølge gældende lovgivning.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Der findes ingen særlige domstole i Tjekkiet (se svar på spørgsmål 1).

Sidste opdatering: 27/08/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [\[et\]](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Estland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Civile sager henhører under distriktsdomstolenes (*maakohus*) kompetence. Distriktsdomstolene behandler civile sager som domstole i første instans. Civile sager dækker en lang række områder og omfatter tvister, der udspringer af kontrakter og forpligtelser samt familie- og arveforhold, tvister vedrørende tinglige rettigheder, forhold vedrørende virksomheders og almennyttige organisationers aktiviteter og ledelse, konkursprocedurer og arbejdsretlige forhold. For at anlægge en civil sag skal der indgives en stævning til en distriktsdomstol. I den stævning, der indgives til retten, angives den person, stævningen udtages mod, hvad der nedlægges påstand om, hvorfor der nedlægges påstand (dvs. retsgrundlaget), samt dokumentation til støtte for påstanden.

Et krav mod en anden person om betaling af et fast pengebeløb, der udspringer af et privatretligt forhold, kan efter anmodning også behandles efter hasteproceduren for betalingspåkrav. En part, der ønsker at anvende hasteproceduren for betalingspåkrav i forbindelse med krav om underholdsbidrag eller krav om betaling af en gældsfordring, kan kontakte distriktsdomstolens afdeling for betalingspåkrav via webstedet <https://www.e-toimik.ee/>.

Hasteproceduren for betalingspåkrav kan ikke anvendes for krav, der overstiger 6 400 EUR (gældsfordringer); dette beløb omfatter både hovedkrav og underordnede krav. Hasteproceduren kan ligeledes ikke anvendes, hvis det krævede underholdsbidrag overstiger 200 EUR om måneden. Hasteproceduren for betalingspåkrav kan ikke anvendes, hvis debitor ikke i et barns fødselsattest er opført som barnets forælder. Hasteproceduren for betalingspåkrav gennemføres af domhuset i Haapsalu under distriktsdomstolen for Pärnu (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*).

Visse tvister kan indgives for udenretslige nævn, inden retten til domstolsprøvelse udnyttes. Arbejdsretlige tvister behandles f.eks. af et arbejdsnævn (*töövaidluskomisjon*). Et arbejdsnævn er et uafhængigt organ, der behandler individuelle arbejdsretlige tvister, inden det kommer til en retssag. Både arbejdsgivere og arbejdstagere kan indbringe en sag for et nævn uden at skulle betale statslige gebyrer. Enhver tvist, der opstår på grundlag af et forhold mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, kan indbringes for et arbejdsnævn. I forbindelse med retten til at indbringe en arbejdsretlig tvist for et arbejdsnævn skal det bemærkes, at nævnet kun kan behandle krav under 10 000 EUR. Krav, der overstiger 10 000 EUR, behandles af domstolene. Når en sag indbringes for arbejdsnævnet, beskrives de omstændigheder, der er relevante for tvisten. Hvis f.eks. ophævelsen af en ansættelsesaftale anfægtes, angives tidspunktet for og grundelsen for ophævelsen. Det forhold, som parterne er uenige om, skal beskrives, dvs. hvad arbejdstageren eller arbejdsgiveren ikke har gjort eller har gjort i strid med lovgivningen. Alle påstande og krav skal begrundes, og derfor anføres forhold, der kan underbygges af skriftlig dokumentation (ansættelseskontrakt, overenskomst eller korrespondance mellem arbejdstager og arbejdsgiver osv.), eller der henvises til anden dokumentation eller vidner. Denne skriftlige dokumentation, som underbygger arbejdstagerens eller arbejdsgiverens krav, vedlægges stævningen, når den indgives. Hvis sagsøger finder det nødvendigt at indkalde et vidne til mødet, anføres vidnets navn og adresse i stævningen.

Krav, der opstår på grundlag af en kontrakt mellem en forbruger og en handlende, kan behandles af et forbrugerklagenævn (*tarbijakaebuste komisjon*). Et forbrugerklagenævn kan afgøre tvister, der opstår på grundlag af kontrakter mellem forbrugere og handlende, hvis parterne ikke har kunnet indgå forlig om tvisten, og hvis værdien af de omhandlede varer eller tjenesteydelser er mindst 20 EUR. Krav, der opstår på grundlag af dødsfald, fysisk skade eller anden sundhedsskade, kan ikke behandles af et nævn, men behandles af domstolene.

Et nævn kan ikke afgøre tvister, der vedrører levering af sundhedsydelser, juridiske ydelser eller overdragelse af fast ejendom, eller tvister, for hvilke bilægelsesproceduren er fastlagt ved anden lovgivning. Sådanne tvister løses af den kompetente institution eller domstol. Proceduren for bilægelse af tvister vedrørende lejeforhold er f.eks. fastlagt i loven om bilægelse af tvister vedrørende lejeforhold (*üürivaidluse lahendamise seadus*).

Et forbrugerklagenævn har kompetence til at bilægge alle tvister vedrørende tab, der opstår som følge af defekte produkter, såfremt tabet kan fastslås. Hvis det kan godtgøres, at der er lidt et tab, men det præcise beløb for tabet ikke kan bestemmes, f.eks. hvis der er tale om ikkepengemæssige tab eller tab, der vil opstå i fremtiden, fastlægges erstatningsbeløbet af en domstol.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

For at vide hvilken domstol der har kompetence til at behandle en sag, er det vigtigt at kende kompetenceprincipperne. Kompetence er opdelt i tre områder: 1) generel kompetence, som afhænger af personens bopæl, 2) valgfri kompetence og 3) enekompetence (se afsnit 2.2).

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Der er forskel mellem domstole i lavere og højere instans, idet Estlands retssystem består af tre instanser.

Distriktsdomstolene (*maakohus*) behandler alle civile sager som domstole i første instans. Der kan ved lov fastlægges visse typer forhold, som kun kan behandles af en bestemt distriktsdomstol, hvis dette gør sagsbehandlingen hurtigere eller på anden måde gør processen mere effektiv.

Appeldomstolene (*ringkonnakohus*) efterprøver afgørelser, som distriktsdomstolene inden for deres retskreds har truffet i civile sager, på grundlag af appeller af afgørelser eller kendelser. Appeldomstolene træffer også afgørelse i andre sager, der ifølge lovgivningen henhører under deres kompetence.

Højesteret (*Riigikohus*) efterprøver afgørelser, som appeldomstolene har truffet i civile sager, på grundlag af kassationsappeller og kære af kendelser.

Højesteret afgør også begæring om fornyet prøvelse af gældende domstolsafgørelser i sager, hvor en domstol ifølge loven har den nødvendige kompetence til at afgøre en sag, og afgør andre sager, der ved lov henhører under dens kompetence.

En sag behandles og afgøres først af en distriktsdomstol som domstol i første instans. Hvis en person ikke er tilfreds med en dom, kan vedkommende indgive en appel til en domstol i højere instans, dvs. en appeldomstol. Appeldomstole er domstole i anden instans, og de efterprøver afgørelser truffet af distrikts- og forvaltningsdomstole på grundlag af appeller og kære af kendelser. En appeldomstol træffer afgørelse i civile sager i kollegium. Appelsager afgøres af et panel af tre dommere.

Højesteret er den højeste instans og afgør kassationsappeller og begæring om fornyet prøvelse af domstolsafgørelser. Kassation henviser til indgivelse af en appel mod en dom, som på grund af juridiske spørgsmål endnu ikke er trådt i kraft, og en højere domstols prøvelse af denne dom uden fornyet vurdering af de faktiske omstændigheder. Prøvelse af domstolsafgørelser henviser til fornyet behandling af afgørelser og kendelser, der allerede er trådt i kraft, i sager, hvor der er indtrådt nye omstændigheder, og på grundlag af en begæring indgivet af en part i sagen.

En kassationsappel kan indgives til højesteret af en part i sagen, som ikke er tilfreds med en lavere domstols dom. En appel kan kun indgives af en kvalificeret repræsentant, ikke personligt. Højesteret antager en kassationsappel, hvis påstandene i appellen rejser tvivl om, hvorvidt den lavere domstol har anvendt den materielle ret korrekt, eller om den har gjort sig skyldig i en alvorlig overtrædelse af de processuelle regler, som kunne have ført til en uretfærdig kendelse. Højesteret antager desuden sagen, hvis behandlingen af kassationsappellen vil være af grundlæggende betydning for retssikkerheden og fastlæggelsen af en ensartet retspraksis eller for videreudviklingen af lovgivningen.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Kompetence er en persons ret og forpligtelse til at udøve sine processuelle rettigheder ved en bestemt domstol. Kompetence opdeles i generel kompetence, valgfri kompetence eller enekompetence.

Generel kompetence angiver den domstol, som en sag mod en person kan anlægges ved, og hvor der kan træffes andre proceduremæssige foranstaltninger over for en person, medmindre det ved lov er fastlagt, at sagen kan anlægges eller foranstaltningen kan træffes ved en anden domstol.

Valgfri kompetence angiver den domstol, som en sag mod en person kan anlægges ved, og hvor andre proceduremæssige foranstaltninger kan træffes, i tillæg til generel kompetence. Det betyder, at sager, der omfatter ejendomsretlige krav mod en fysisk person, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommende har haft sin bopæl i længst tid. Hvis en person har bopæl i udlandet, kan en sag, der omfatter et ejendomsretligt krav, også anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den omhandlede ejendom er beliggende, eller ved domstolen i den retskreds, hvor personens øvrige ejendom er beliggende.

Enekompetence angiver den eneste domstol, som en civil sag kan anlægges ved. Begæring er altid omfattet af princippet om enekompetence, medmindre andet er fastlagt ved lov. Enekompetence kan f.eks. fastlægges på grundlag af det sted, hvor den faste ejendom, en juridisk persons registrerede hjemsted osv. er beliggende.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

En sag mod en fysisk person kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl, og en sag mod en juridisk person kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommendes hovedkvarter ligger. Hvis en fysisk persons bopæl ikke kendes, kan der anlægges sag mod den pågældende ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommendes sidst kendte bopæl er beliggende.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

En sag mod en estisk statsborger, der bor i et andet land, og som er underlagt ekstraterritorialitet, eller mod en estisk statsborger, der bor i et andet land, og som er tjenestemand, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommendes sidst kendte bopæl er beliggende. Hvis en person ikke har haft bopæl i Estland, kan en sag anlægges mod vedkommende ved distriktsdomstolen i Harju (*Harju Maakohus*). En sag kan anlægges mod et statsligt organ eller en lokal myndighed ved domstolen i den retskreds, hvor det statslige organs eller den lokale myndigheds registrerede sæde er beliggende. Hvis det statslige organ ikke kan fastslås, anlægges sagen ved distriktsdomstolen i Harju. Hvis den lokale myndighed ikke kan fastslås, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor den lokale myndighed har sæde.

En sag kan anlægges mod et statsligt organ eller en lokal myndighed ved domstolen i den retskreds, hvor det statslige organs eller den lokale myndigheds registrerede sæde er beliggende.

Hvis det statslige organ ikke kan fastslås, anlægges sagen ved distriktsdomstolen i Harju. Hvis den lokale myndighed ikke kan fastslås, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor den lokale myndighed har sæde. En sagsøger kan også anlægge en sag ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommende egen bopæl er beliggende.

2.2.2.1 Hvomår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I de sager, der er fastsat ved lov, kan en person vælge en domstol, som en sag mod en person kan anlægges ved, og hvor andre proceduremæssige foranstaltninger kan træffes, i tillæg til generel kompetence.

En sag, der omfatter et ejendomsretligt krav, kan også anlægges mod en fysisk person ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl, hvis personen har boet der i en længere periode i forbindelse med et ansættelses- eller tjenesteforhold, studier eller lignende.

Kompetence baseret på forretningssted – En sag, der vedrører sagsøgtets økonomiske eller erhvervs-mæssige aktiviteter, kan også anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vedkommende har forretningssted.

Kompetence baseret på en juridisk persons registrerede hjemsted – En juridisk person i sin egenskab af medlem, herunder et selskab, eller et medlem, en partner eller en aktionær heri, kan anlægge en sag, der udspringer af den pågældendes medlemskab eller ejerandel, mod et medlem af, en partner eller en aktionær i den juridiske person ved domstolen i den retskreds, hvor den juridiske persons registrerede hjemsted er beliggende.

Kompetence baseret på ejendoms beliggenhed – Hvis en person har bopæl eller registreret hjemsted i udlandet, kan en sag, der omfatter et ejendomsretligt krav, anlægges mod vedkommende ved domstolen i den retskreds, hvor den omhandlede ejendom er beliggende, eller domstolen i den retskreds, hvor personens øvrige ejendom befinder sig. Hvis ejendommen er registreret i et offentligt register, kan sagen anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor det register, som ejendommen er registreret i, er beliggende. Hvis ejendommen udgør et krav ifølge loven om forpligtelser, kan sagen anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor skyldnerens bopæl eller registrerede hjemsted er beliggende. Hvis kravet er sikret med et aktiv, kan sagen anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor aktivet befinder sig.

Kompetence i sager, der vedrører et krav, som er sikret ved pant i eller behæftelse af fast ejendom – En sag om inddrivelse af et krav, som er sikret ved pant i eller behæftelse af fast ejendom, eller en anden sag, som vedrører et lignende krav, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende, såfremt skyldneren er ejer af den registrerede ejendom, som er sikret ved pant i eller behæftelse af fast ejendom.

Kompetence i sager, der udspringer af ejerskab af en lejlighed – En sag mod et medlem af en ejerforening eller en anden sammenslutning af ejere af lejligheder, der udspringer af medlemmernes fælles ejerskab eller af forvaltningen af genstanden for det fælles ejerskab, eller som er baseret på den fysiske andel af ejerskabet af ejerboligen, kan også anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den registrerede ejendom, som er behæftet med lejlighedsejerskab, er beliggende.

Kompetence baseret på stedet for opfyldelsen af en kontrakt – En sag, der udspringer af en kontrakt, eller en sag, der har til formål at efterprøve gyldigheden af en kontrakt, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den anfægtede kontraktlige forpligtelse skal opfyldes. Hvis der er tale om en kontrakt om salg af løsøre, betragtes det sted, hvor løsøret blev overdraget eller skulle have været overdraget til køberen, og, hvis der er tale om en kontrakt om levering af en tjenesteydelse, det sted, hvor tjenesteydelsen blev leveret eller skulle have været leveret, som stedet for opfyldelsen af forpligtelsen. I andre tilfælde betragtes skyldnerens forretningssted eller, hvis et sådant ikke findes, skyldnerens bopæl eller hjemsted som stedet for opfyldelsen af forpligtelsen. Disse bestemmelser gælder, medmindre parterne har aftalt andet.

Kompetence baseret på en forbrugers bopæl – En sag, der udspringer af en kontrakt eller et forhold, der er omhandlet i §§ 35, 46, 52, 208, stk. 4, 379, 402, 635, stk. 4, 709, 734 og 866 i loven om forpligtelser (*võlaõigusseadus*), eller en sag, der udspringer af en anden kontrakt, der er indgået med et foretagende, der har hjemsted eller forretningssted i Estland, kan anlægges af en forbruger ved domstolen i den retskreds, hvor forbrugere har bopæl. Ovennævnte gælder ikke for sager, der udspringer af fragtaftaler.

Kompetence i sager, der udspringer af en forsikringsaftale – En forsikringstager, en begunstiget person eller en anden person, der har ret til at kræve opfyldelse af en forpligtelse fra forsikringsselskabets side på grundlag af en forsikringsaftale, kan anlægge en sag, der udspringer af forsikringsaftalen, mod forsikringsselskabet ved domstolen i den retskreds, hvor forsikringstageren har bopæl eller hjemsted. Hvis der er tale om ansvarsforsikring eller forsikring af anlæg eller fast ejendom eller løsøre sammen med anlæg eller fast ejendom, kan der anlægges sag mod forsikringsselskabet ved domstolen i den retskreds, hvor den handling eller begivenhed, der forårsagede skaden, fandt sted.

Kompetence baseret på en arbejdstagers bopæl eller arbejdssted – En arbejdstager kan anlægge en sag, der udspringer af den pågældendes ansættelsesaftale, ved domstol i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl eller arbejdssted.

Kompetence i sager, der udspringer af en veksler eller check – En sag, der vedrører en veksler eller check, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor vekslen eller checken blev betalt.

Kompetence i sager vedrørende hærværk – En sag vedrørende erstatning for hærværk kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den handling eller begivenhed, der forårsagede skaden, fandt sted.

Kompetence i sager vedrørende et krav ifølge søretten, redningsarbejde eller en redningsaftale – En sag, der udspringer af et eller flere krav ifølge søretten, der er omhandlet i loven om maritim ejendom (*laeva asjaõigusseadus*), kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den havn, hvor sagsøgte skib befinder sig, eller skibets hjemstedshavn er beliggende. En sag, der udspringer af redningsarbejde eller en redningsaftale, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor redningsarbejdet fandt sted.

Kompetence i sager vedrørende bodeling – En sag, der vedrører arverettigheder, en arvings krav mod bobestyreren, krav, der udspringer af et testamente eller en arveaftale, eller et krav om tvangsarv eller deling af et bo, kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor arveladeren var bosiddende på dødstidspunktet. Hvis arveladeren var estisk statsborger, men ikke havde sin bopæl i Estland på dødstidspunktet, kan sagen anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor arvelader sidst havde bopæl i Estland. Hvis arveladeren ikke har haft bopæl i Estland, kan sagen anlægges ved distriktsdomstolen i Harju (*Harju Maakohus*).

En sag mod flere sagsøgte og flere sager mod én sagsøgt – En sag mod flere sagsøgte kan anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor bopælen eller hjemstedet for en af de sagsøgte, som sagsøger vælger, er beliggende. Hvis der anlægges flere sager mod én sagsøgt på grundlag af det samme forhold, kan alle sager anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor en sag vedrørende et eller flere af de krav, der udspringer af det samme forhold, kan anlægges.

Kompetence ved modkrav og i sager, der anlægges af en tredjepart med et særskilt krav – Et modkrav kan anlægges ved den domstol, hvor den oprindelige sag blev anlagt, såfremt betingelserne for anlæggelse af et modkrav overholdes, og modkravet ikke er omfattet af princippet om enekompetence.

Ovennævnte gælder også, hvis modkravet ifølge generelle bestemmelser skal anlægges ved en udenlandsk domstol.

En sag, der anlægges af en tredjepart med et særskilt krav, kan anlægges ved den domstol, der behandler hovedsagen.

Kompetence i konkursager – En sag vedrørende konkurs eller et konkursbo mod en person, der er erklæret konkurs, en kurator eller et medlem af konkursudvalget, herunder en sag om udelukkelse af ejendom fra et konkursbo, kan anlægges ved den domstol, der erklærede konkursen. En sag om accept af et krav kan også anlægges ved den domstol, der erklærede konkursen. En person, der er erklæret konkurs, kan også anlægge en sag vedrørende konkursboet, herunder en sag om tilbagetagelse, ved den domstol, der erklærede konkursen.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgte hjemting (ifølge hovedreglen)?

I de sager, der er fastsat ved lov, er der enekompetence. Kompetence angiver den eneste domstol, som en civil sag kan anlægges ved. Sager om begæringer er altid omfattet af princippet om enekompetence, medmindre andet er fastlagt ved lov.

1) *Kompetence på grundlag af det sted, hvor fast ejendom er beliggende* – En sag med følgende genstande anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende:

krav vedrørende anerkendelse af eksistensen af ejendomsret, begrænsede tinglige rettigheder eller anden behæftelse af fast ejendom, anerkendelse af manglen på sådanne rettigheder eller behæftelser eller krav vedrørende andre rettigheder til fast ejendom

fastlæggelse af grænser for eller deling af fast ejendom

beskyttelse af besiddelsen af fast ejendom

krav vedrørende tinglige rettigheder, der udspringer af ejerskab af lejlighed

krav vedrørende tvangsfuldbyrdelse i forbindelse med fast ejendom

krav, der udspringer af en lejeaftale eller erhvervsmæssig lejeaftale vedrørende fast ejendom eller anden aftale vedrørende anvendelsen af fast ejendom ifølge loven om forpligtelser, eller som udspringer af gyldigheden af sådanne aftaler.

En sag vedrørende servitutter på fast ejendom, behæftelser af fast ejendom eller fortrinsret anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den servitutbehæftede eller behæftede ejendom er beliggende.

2) *Krav om ophør af anvendelse af standardbetingelser* – En sag vedrørende ophør af anvendelsen af en urimelig standardbetingelse eller vedrørende ophør og tilbagetrækning af anbefalingen om anvendelse af betingelsen fra den person, der anbefaler anvendelsen af betingelsen (§ 45 i loven om forpligtelser (*võlaõigusseadus*)), anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøgtes forretningssted er beliggende, eller, hvis et sådant ikke findes, ved domstol i den retskreds, hvor sagsøgtes bopæl eller hjemsted er beliggende. Hvis sagsøgte ikke har forretningssted, bopæl eller hjemsted i Estland, anlægges sagen ved den domstol, under hvis stedlige kompetence standardbetingelsen blev anvendt.

3) *Kompetence i sager om tilbagekaldelse af en afgørelse truffet af et organ under en juridisk person eller fastlæggelse af dens manglende retskraft* – En sag om tilbagekaldelse af en afgørelse truffet af et organ under en juridisk person eller fastlæggelse af dens manglende retskraft anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor den juridiske person har hjemsted.

4) *Kompetence i ægteskabssager*

Ægteskabssager er civile sager, hvor der træffes afgørelse om følgende:

skilsmisse

ophævelse af ægteskab

fastlæggelse af eksistens eller manglende eksistens af ægteskab

deling af fælles ejendom eller andre krav, der udspringer af formueforholdet mellem ægtefæller

andre krav, der følger af ægteskab, som indgives af den ene ægtefælle mod den anden.

En estisk domstol har kompetence til at træffe afgørelse i ægteskabssager, hvis:

mindst én af ægtefællerne er estisk statsborger eller var statsborger, da ægteskabet blev indgået

begge ægtefæller har bopæl i Estland

den ene ægtefælle har bopæl i Estland, medmindre den dom, der vil blive afsagt, tydeligvis ikke anerkendes i den anden ægtefælles hjemland.

I ægteskabssager, der skal afgøres af en estisk domstol, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor ægtefællerne har fælles bopæl, eller hvis en sådan ikke findes, ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøgtes bopæl er beliggende. Hvis sagsøgte ikke har bopæl i Estland, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor bopælen for parternes fælles mindreårige barn er beliggende, og, hvis parterne ikke har et fælles mindreårigt barn, ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøger har bopæl.

Hvis en fraværende persons ejendom er givet i varetægt, fordi personen er forsvundet, eller hvis en væрге er udpeget for en person på grund af vedkommendes manglende retsevne, eller hvis en person er blevet idømt fængselsstraf, kan en skilsmissesag mod vedkommende også anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøger har bopæl.

5) *Kompetence i sager vedrørende faderskab og underholdsbidrag* – En faderskabssag er en civil sag, der har til formål at fastlægge slægtskab eller anfægte, at en forælder indsættes i et barns fødselsattest eller i folkeregistret. En estisk domstol kan afgøre en faderskabssag, hvis mindst én af parterne er estisk statsborger, eller mindst én af parterne har sin bopæl i Estland. I faderskabssager, der skal afgøres ved en estisk domstol, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor barnet har bopæl. Hvis barnet ikke har bopæl i Estland, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Hvis sagsøgte ikke har bopæl i Estland, anlægges sagen ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøger har bopæl.

Disse bestemmelser gælder også for sager vedrørende underholdsbidrag. En sag vedrørende underholdsbidrag er en civil sag, hvor der skal træffes afgørelse om:

opfyldelsen af en forælders forpligtelse til at betale børnebidrag til et mindreårigt barn ifølge loven

opfyldelsen af en forpligtelse til at betale underholdsbidrag mellem forældre

opfyldelsen af en forpligtelse til at betale underholdsbidrag mellem ægtefæller

opfyldelsen af en anden forpligtelse til at betale underholdsbidrag fastlagt ved lov.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Hvis en sag samtidig hører under flere estiske domstoles kompetence, kan sagsøgeren vælge, hvilken domstol han vil anlægge sagen ved. I sådanne tilfælde afgøres sagen af den domstol, der først modtog begæringen.

Hvis en sag anlægges ved domstolen i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl eller hjemsted, eller ved domstolen med enekompetence, behandles sagen i det domhus, hvis stedlige kompetence omfatter sagsøgtes bopæl eller hjemsted, eller det sted, der afgør enekompetencen. Hvis flere steder, som bruges til at bestemme kompetencen, ligger inden for en distriktsdomstols stedlige kompetence, men inden for forskellige domhuses tjenesteområder, vælger sagsøger det domhus, som skal behandle sagen. Hvis sagsøger ikke vælger et domhus, afgør domstolen, hvor sagen skal behandles.

Begæringer behandles i det domhus, hvis stedlige kompetence omfatter det sted, der er anvendt til at bestemme kompetencen. Hvis forskellige steder, som bruges til at bestemme kompetencen, ligger inden for en distriktsdomstols stedlige kompetence, men inden for forskellige domhuses tjenesteområder, afgør domstolen, hvor sagen skal behandles.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Hasteproceduren for sager vedrørende betalingspåkrav gennemføres af domhuset i Haapsalu under distriktsdomstolen for Pärnu (*Pärnu Maakohtu Haapsalu kohtumaja*). Andre civile sager er underlagt ovennævnte kompetenceprincipper.

Relevante links

 [Domstolssystemet](#)

Sidste opdatering: 29/10/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Irland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

De civile domstole i Irland er kompetente til at behandle sager, som vedrører tvister mellem fysiske personer, organisationer eller staten. Disse tvister kan vedrøre alt lige fra en skade, der er forvoldt ved en trafikulykke til en anfægtet virksomhedsovertagelse. I civile sager lægger sagsøger sag an mod sagsøgte med påstand om erstatning for den lidte skade. Erstatningen er normalt et pengebeløb.

Distriktsdomstolene (*District Court*), de regionale domstole (*Circuit Court*) og landsretterne (*High Court*) er alle domstole i første instans. Højesteret (*Supreme Court*) er udelukkende en appelinstans, dog med undtagelse af visse forfatningsrelaterede sager. Appelretten (*Court of Appeal*) er udelukkende en appelinstans.

Distriktsdomstolene og de regionale domstole er lokale domstole med begrænset kompetence, dvs. de kan kun behandle sager, hvor kravets størrelse er begrænset, og kun, når parterne bor eller har deres forretningsmæssige hjemsted i et bestemt geografisk område, eller når der blev indgået en aftale inden for et bestemt geografisk område. De regionale domstole fungerer som appeldomstole for distriktsdomstolene, mens højesteret fungerer som appeldomstol for de regionale domstole.

Småkravsdømstolen (*Small Claims Court*) er en afdeling af distriktsdomstolen, der behandler forbrugerrelaterede sager, hvor kravet ikke overstiger 2 000 EUR. Denne procedure kan også anvendes af en virksomhed mod en anden virksomhed.

Distriktsdomstolene behandler sager, hvor kravet ikke overstiger 75 000 EUR (60 000 EUR i sager om personskade). De er endvidere kompetente i familieretlige sager, herunder sager om skilsmisse, separation og ægteskabers omstødelse. Landsretten behandler sager, hvor kravet er på over 75 000 EUR (60 000 EUR i sager om personskade).

Krav på det arbejdsretlige område behandles af appellarbejdsretten (*Employment Appeals Tribunal*), som er et uafhængigt organ. Den behandler en bred vifte af tvister vedrørende arbejdsrettigheder. I visse sager kan den ene af parterne appellere rettens afgørelse til den regionale domstol senest seks uger efter, at afgørelsen blev truffet. Hvis ikke afgørelsen appelleres til den regionale domstol, og arbejdsgiveren ikke efterkommer afgørelsen, kan ministeren for beskæftigelse, virksomheder og innovation indbringe en sag for den regionale domstol på arbejdstagerens vegne. Begge parter kan appellere appellarbejdsrettens afgørelse til landsretten, men udelukkende for så vidt angår retlige spørgsmål.

Handelsretten (*Commercial Court*), som blev oprettet i 2004, er en særlig afdeling af [§ 7](#) landsretten og reguleres navnlig ved [§ 7](#) regel 63A i reglerne for de højere retsinstanser. Den behandler handelsretlige tvister, hvor kravet er på mindst 1 mio. EUR, tvister vedrørende intellektuel ejendomsret og appeller vedrørende eller begæringer om domstolsprøvelse af forvaltningsafgørelser. Den behandler endvidere andre sager, som dommeren finder egnede. Der er ikke nogen automatisk ret til optagelse på landsrettens liste over handelsretlige sager. Det er et skøn, som handelsretten foretager. Retten anvender et detaljeret sagsstyringssystem, som er indrettet til at lette retssagens forberedelse, fjerne unødvendige omkostninger og forhøje taktikker samt sikre fuld offentlighed, før sagen indledes.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Den ret, et krav skal indbringes for i første instans, bestemmes af kravets art (kontrakt, uden for kontraktforhold osv.) og størrelse (se ovenfor).

For så vidt angår distriktsdomstolene, er landet opdelt i 24 distrikter, som hver har fået tildelt en eller flere faste dommere. I de to største byer, Dublin og Cork, kræver arbejdsbyrden imidlertid et større antal dommere. Landet er opdelt i otte regioner med hensyn til de regionale domstole. Der udpeges en dommer til hver region, undtagen i Dublin og Cork, hvor der som følge af den større arbejdsbyrde er et større antal dommere. Landsretten sættes i Dublin, hvor den behandler nye sager. Derudover behandler den sager vedrørende personskade og dødsulykker flere steder i provinsen på bestemte tidspunkter af året. Landsretten sættes desuden i provinsen, hvor den behandler appeller fra de regionale domstole i civil- og familieretlige sager.

Distriktsdomstolene er kompetente til at prøve sager vedrørende kontrakter, visse sager uden for kontraktforhold, sager om afbetalings- eller kreditkøbsaftaler, sager om lejemål, f.eks. om udsættelse som følge af manglende betaling af husleje, og sager i forbindelse med uretmæssig tilbageholdelse af varer, hvor kravet ikke overstiger 15 000 EUR. Distriktsdomstolen har også en række beføjelser i forbindelse med fuldbyrdelse af alle domstoles afgørelser vedrørende gældsforpligtelser, bevillinger, f.eks. spiritusbevillinger, samt forældremyndighed og underholdsbidrag til børn.

De regionale domstole er kompetente i og uden for kontraktforhold, i arvesager og sager vedrørende bobehandling, i sager vedrørende billighed, sager om udsættelse og ansøgninger om nye lejemål i sager vedrørende aftaler om leje med forkøbsret eller kreditkøbsaftaler, hvor kravet ikke overstiger 75 000 EUR (60 000 EUR i sager om personskade). De regionale domstole er kompetente i familieretlige sager, herunder sager, der vedrører separation, skilsmisse, ægteskabers ugyldighed og appeller fra distriktsdomstolen, og de fungerer som appelret for voldgiftsavgørelser i tvister om jordleje i henhold til lovgivningen om lejere og udlejere.

Civile sager bliver ved de regionale domstole prøvet af en dommer uden en jury. Appeller fra distriktsdomstolen behandles ved fornyet domsforhandling, og den regionale domstols afgørelse er endelig og kan ikke appelleres.

I henhold til forfatningen har landsretten fuld kompetence med hensyn til alle retlige og faktiske spørgsmål. Det betyder, at den er kompetent til at behandle alle civile sager, hvor sagsøgte har bopæl i landet, hvor den omstridte kontrakt blev indgået i landet, hvor den omstridte skade opstod i landet, eller hvor den faste ejendom, der er genstand for retssagen, ligger i landet. Landsretten behandler appeller fra de regionale domstole og fører tilsyn med distriktsdomstolene og andre lavere domstole. Appeller fra landsretten behandles af appelretten og af højesteret, når højesteret bekræfter, at en sag er af almindelig interesse for offentligheden eller af interesse for retsvæsenet. En appelretsafgørelse kan appelleres til højesteret, når højesteret bekræfter, at en sag er af almindelig interesse for offentligheden eller af interesse for retsvæsenet. Appellen behandles ikke ved fornyet domsforhandling, men tager udgangspunkt i en udskrift af bevismaterialet i første instans og det retlige anbringende.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Hvilken distriktsdomstol eller regional domstol et civilt søgsmål skal indbringes for, bestemmes af det sted, hvor sagsøgte eller en af de sagsøgte har fast bopæl, eller hvor han/hun arbejder eller udøver en hvilken som helst form for virksomhed. I de fleste sager i kontraktforhold er det distriktsdomstolen eller den regionale domstol på det sted, hvor kontrakten angiveligt er indgået, i sager uden for kontraktforhold det sted, hvor skaden angiveligt er opstået, i familieretlige sager det sted, hvor sagsøger har bopæl, og i sager om lejemål eller ejendomsret til fast ejendom det sted, hvor den ejendom eller de jorder, der er omfattet af retssagen, er beliggende.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Ikke relevant.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Ikke relevant.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Ikke relevant.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

På [§ 7 domstolstjenesten i Irlands](#) websted forklares landets domstolsstruktur indgående. Tjenesten har også udgivet en lille brochure med titlen *Explaining the Courts* til orientering af offentligheden. Der kan desuden indhentes yderligere oplysninger om domstolssystemet hos den irske borgerinformation (

Citizens Information Board), som er et organ oprettet ved lov, der informerer, rådgiver og vejleder om en bred vifte af offentlige og sociale tjenester. Borgerinformationen har et websted, en telefonlinje og adskillige drop in-centre rundt omkring i landet.

Relevante links

[Domstolstjenesten – Irland](#)

<http://www.citizensinformation.ie/>

Sidste opdatering: 18/09/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Grækenland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

De almindelige civile domstole er kompetente til at behandle de fleste civile og handelsretlige sager i Grækenland. Der er dog ved særlovgivning oprettet særlige afdelinger ved de civile domstole i de større byer, som har enekompetence til at behandle særlige sager alt efter retsområde. Det gælder afdelingerne i Athen og Thessaloniki, der er kompetente til at behandle sager om EU-varemærker, og afdelingen i Piræus, som er kompetent til at behandle søretlige sager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

I de fleste tilfælde afhænger domstolens kompetence af kravets størrelse. Ved vurderingen af kravets størrelse tages der hensyn til det krav, der er fremsat i stævningen, og ikke til andre accessoriske krav. Når en stævning indeholder flere krav, lægges de sammen.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Sager, der henhører under de civile domstoles kompetence, behandles i første instans af de civile distriktsdomstole, også kendt som småkravdomstolene (*Irinodikia*), domstolene i første instans med én dommer (*Monomeli Protodikia*) og domstolene i første instans med flere dommere (*Polymeli Protodikia*).

Småkravdomstolene er primært kompetente i a) alle tvister, der kan gøres op i penge, og hvor kravets størrelse ikke overstiger 20 000 EUR, og b) alle tvister, både primære og sekundære, vedrørende lejekontrakter, under forudsætning af at den aftalte månedlige leje ikke overstiger 600 EUR.

Derudover er småkravdomstolene kompetente, uanset sagernes økonomiske værdi, i de fleste tvister vedrørende landbrug, salg af dyr, tvister vedrørende ejendomsret mellem naboer, tvister i kontraktforhold med hoteller og transportselskaber, krav indgivet af foreninger og kooperativer mod deres medlemmer og omvendt, krav indgivet af advokater for deres arbejde ved domstolene i første instans og politidomstolene (*Ptaismatodikia*) samt sager vedrørende vidners, tolkes, fogeders og vagters rettigheder, godtgørelse eller omkostninger, når de har vidnet for eller er blevet udpeget af en ret.

Domstole i første instans med én dommer er kompetente i alle tvister, der kan gøres op i penge, hvor kravet er på over 20 000 EUR, men under 250 000 EUR.

Domstole i første instans med én dommer er endvidere kompetente i følgende tvister, også selv om kravet overstiger 250 000 EUR: tvister, som udspringer af leasing- eller lejeaftaler, arbejdsrelaterede tvister vedrørende arbejdstagere eller det arbejde/de objekter, som fagfolk eller håndværkere har udført /fremstillet, tvister vedrørende kollektive overenskomster mellem socialsikringsorganisationer og forsikrede personer, tvister vedrørende advokaters salærer, godtgørelse og omkostninger ud over de ovenfor nævnte, som behandles ved småkravdomstolene, tvister vedrørende arbejdstagere inden for det juridiske, medicinske eller paramedicinske område, eller som arbejder som ingeniører, kemikere eller mæglere/agenter, samt arbejdstagere, som er udpeget af en retsmyndighed, herunder sagkyndige, sagkyndige voldgiftsmænd, domsmænd, voldgiftsmænd, eksekutorer af testamenter, administratorer og likvidatorer, tvister vedrørende alle former for erstatningskrav for skader forårsaget af et køretøj, herunder krav, som er omfattet af køretøjets forsikring, og tvister vedrørende anfægtelse af en persons besiddelse eller brug af løsøre eller fast ejendom.

Domstole i første instans med én dommer er altid kompetente i følgende tvister, uanset kravets størrelse: tvister vedrørende skilsmisse, omstødelse af ægteskab, anerkendelse af, hvorvidt et ægteskab er indgået eller ej, formueforhold mellem ægtefæller eller som udspringer af ægteskab, herunder anfægtelse af faderskab, anerkendelse af, hvorvidt der foreligger et forhold mellem forælder og barn eller forældreansvar, anerkendelse af faderskab for et barn født uden for ægteskab, anerkendelse af, hvorvidt der foreligger frivillig anerkendelse af et barn født uden for ægteskab, af, hvorvidt denne anerkendelse er ugyldig, eller hvorvidt et sådant barn har samme status som et barn født i ægteskab i lyset af forældrenes snarligt forestående indgåelse af ægteskab, og eventuel anfægtelse af den frivillige anerkendelse, anerkendelse af, hvorvidt der foreligger adoption eller ophævelse heraf, eller hvorvidt der foreligger værgemål. Derudover tvister vedrørende underholdspligt som følge af ægteskab, skilsmisse eller slægtskab, udøvelse af forældreansvar, forældres uenighed om deres fælles forældremyndighed og forældres og andre slægtninge i opstigende linjes kommunikation med barnet, regulering af brugen af familiens hjem og fordelingen af løsøre mellem ægtefællerne samt tvister vedrørende familiens hjem og fordelingen af løsøre mellem ægtefællerne ved samlivs ophør, tvister vedrørende ejerskab af etager i en ejendom og tvister vedrørende ophævelse af afgørelser truffet af generalforsamlingen for foreninger eller kooperativer.

Domstole i første instans med flere dommere er kompetente i alle tvister, der falder uden for småkravdomstolens og domstolene i første instans med én dommers kompetence.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Retten i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl, er stedligt kompetent.

Hvis sagsøgte hverken har bopæl i Grækenland eller i udlandet, er den kompetente ret retten i den retskreds, hvor sagsøgte opholder sig. Hvis sagsøgtes opholdssted er ukendt, er den kompetente ret retten i den retskreds, hvor sagsøgte havde sin seneste bopæl i Grækenland, eller, hvis ikke sagsøgte havde nogen bopæl, den retskreds, hvor sagsøgte havde sit seneste opholdssted.

I sager, som staten er inddraget i, er den kompetente ret retten i den retskreds, hvor den myndighed, der ved lov skal repræsentere staten i retten, har sæde. For juridiske personer, der har evne til at optræde som part i en retssag, er den kompetente ret retten i den retskreds, hvor deres hovedsæde eller afdeling ligger, når tvisten vedrører hovedsædets eller afdelingens drift.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Når der er mere end en kompetent ret, kan sagsøger vælge mellem disse. Deres rangorden bestemmes ud fra den dato, hvor sagen blev anlagt.

Hvis ikke retten er sagligt eller stedligt kompetent, afgør retten selv dette, idet den angiver, hvilken ret der er kompetent, og henviser sagen til den pågældende ret. De juridiske konsekvenser af den anlagte sag opretholdes.

Tvister i kontraktforhold

Tvister vedrørende eksistensen eller gyldigheden af en retshandel indgået i løbet af en persons liv og alle de rettigheder, der udspringer deraf, kan også indbringes for retten i enten den retskreds, hvor retshandlen blev indgået, eller den, hvor retshandlen skal føres ud i livet. Tvister vedrørende erstatning for tillidsbrud (negativ interesse) og erstatning for fejl under forhandlinger kan indbringes for den samme ret.

Tvister uden for kontraktforhold

Tvister, der udspringer af en handling uden for kontraktforhold, kan også indbringes for retten på det sted, hvor den hændelse, der søges erstatning for, indtraf eller forventes at ville indtræffe.

Civilt søgsmål

Civile søgsmål vedrørende erstatning og genoprettelse af en tidligere tilstand i forbindelse med en strafbar handling samt om godtgørelse for ikkeøkonomisk skade eller psykisk lidelse kan indbringes for den strafferet, der behandler sagen.

Sager vedrørende underhold, skilsmisse og forældreansvar

Ægteskabelige tvister (tvister vedrørende underholdspligt som følge af ægteskab, skilsmisse eller slægtskab, udøvelse af forældreansvar, forældres uenighed om deres fælles forældreansvar og forældres og andre slægtninge i opstigende linjes kommunikation med barnet, regulering af brugen af familiens hjem og fordelingen af løsøre mellem ægtefællerne samt tvister vedrørende familiens hjem og fordelingen af løsøre mellem ægtefællerne ved samlivs ophør) kan også indbringes for retten i den retskreds, hvor ægtefællerne havde deres seneste fælles opholdssted.

Tvister vedrørende krav om underholdsbidrag kan også indbringes for retten på det sted, hvor modtageren af underholdsbidraget har bopæl eller opholder sig.

2.2.2.2 Hvomår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

Tvister vedrørende tinglige rettigheder over fast ejendom og tvister, der udspringer af leje af fast ejendom, falder ind under retten i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende. Denne ret har enekompetence i sagen.

(Hvis den faste ejendom ligger i en retskreds med mere end én ret, kan sagsøger vælge mellem disse.)

Tvister vedrørende administration som følge af en retskendelse falder ind under den ret, der afsagde kendelsen. Denne ret har enekompetence i sagen.

Tvister vedrørende arv falder ind under retten i den retskreds, hvor afdøde havde bopæl, eller, hvis ikke afdøde havde nogen bopæl, retten i den retskreds, hvor afdøde opholdt sig på dødstidspunktet. Denne ret har enekompetence i sagen.

Når der knyttes en følgesag til en hovedsag, herunder navnlig afledte krav eller krav om sikkerhedsstillelse, behandles sådanne og andre tilsvarende krav af den ret, der behandler hovedsagen. Denne ret har enekompetence i følgesagen.

Hovedsager, der er relateret til hinanden, falder ind under den ret, hvor den første sag blev anlagt. Denne ret har enekompetence.

En domstol i første instans med flere dommere, der behandler hovedsagen, er kompetent i følgesager, som falder ind under retten i første instans med én dommer og den civile distriktsdomstol, og en ret i første instans med én dommer, der behandler hovedsagen, er kompetent i alle følgesager, der falder ind under den civile distriktsdomstol.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

En almindelig domstol i første instans, som ikke er stedligt kompetent, kan ved udtrykkelig eller stiltiende aftale mellem sagens parter blive kompetent, medmindre den pågældende tvist ikke vedrører formueretlige krav. Der skal indgås en udtrykkelig aftale i forbindelse med tvister, der er omfattet af enekompetence.

Det antages, at der foreligger en stiltiende aftale, hvis sagsøgte deltager i det offentlige retsmøde og ikke rettidigt rejser indsigelse om manglende kompetence.

Den aftale mellem parterne, hvorved en almindelig domstol bliver kompetent i forbindelse med fremtidige tvister, gælder kun, hvis den er udfærdiget på skrift og henviser til et specifikt retsforhold, der skal ligge til grund for en sådan tvist.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Med hensyn til de særlige afdelinger, der er kompetente i forbindelse med sager inden for EU-varemærker og søretten, fastlægges den saglige kompetence ifølge reglerne for almindelige civile domstole. For så vidt angår den stedlige kompetence, dækker a) den afdeling, der er kompetent i forbindelse med EU-varemærker i Athen, de områder, som er underlagt appeldomstolene i Athen, De Ægæiske Øer, Dodekaneserne, Korfu, Kreta, Lamia, Nafplion, Patras og Piræus, b) den afdeling, der er kompetent i forbindelse med EU-varemærker i Thessaloniki, de områder, som er underlagt appeldomstolene i Thessaloniki, Vestmakedonien, Thrakien, Ioannina og Larissa, og (c) den afdeling, der er kompetent i søretlige sager i Piræus, hele Attica-præfekturet.

Sidste opdatering: 04/06/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Spanien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Det princip, der ligger til grund for domstolssystemet i Spanien, er princippet om retslig enhed. De eneste undtagelser herfra er militærdomstolenes kompetence i krigstid og i tilfælde af belejring og forfatningsdomstolens kompetence (*Tribunal Constitucional*) som den ultimative garant for de grundlæggende rettigheder og offentlige frihedsrettigheder ved indgivelse af en begæring om håndhævelse af de grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder (*recurso de amparo*).

Domstolssystemet omfatter i øvrigt fire typer domstole, nemlig de civile domstole, straffedomstolene, forvaltningsdomstolene og arbejdsretterne.

De civile domstoles omdrejningspunkt er retten i første instans (*Juzgado de Primera Instancia*), som behandler civile tvister i første instans og sager, der ikke udtrykkeligt er henlagt til en anden ret. Retten i første instans kan derfor beskrives som den almindelige domstol.

De civile domstole omfatter familiedomstolene (*Juzgados de Familia*), som er domstole i første instans. De steder, hvor der findes familiedomstole (generelt i de større befolkningscentre), behandler de familieretlige tvister vedrørende omstødelse af ægteskab, separation og skilsmisse, forhold mellem forældre og børn og beskyttelse af personer med begrænset retlig handleevne. Når der er anlagt en straffesag mod en af parterne ved en domstol, der behandler sager om vold mod kvinder (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), er denne ret også kompetent i sådanne civile sager.

Det civilretlige system omfatter endvidere handelsretter (*Juzgados de lo Mercantil*) og domstole for sager vedrørende EU-varemærker (*Juzgados de Marca Comunitaria*), der betegnes som specialretter.

Arbejdsretterne (*Juzgados de lo Social*) behandler arbejdsretlige sager. Det kan f.eks. være individuelle tvister mellem arbejdstagere og arbejdsgivere vedrørende arbejdskontrakter, kollektive overenskomster, socialsikringskrav og krav mod staten, når denne er ansvarlig ifølge arbejdslovgivningen.

Straffedomstolene behandler sager inden for det strafferetlige system.

Ifølge spansk lovgivning kan civile krav, der udspringer af en strafbar handling, dog behandles sammen med straffesagen. I så fald fastsætter straffedomstolen det erstatningsbeløb, der skal betales for den skade, som den strafbare handling har forårsaget. Hvis ikke skadelidte fremsætter et civilt

krav, fremsættes det af den offentlige anklager på skadelidtes vegne, medmindre skadelidte udtrykkeligt har givet afkald på retten til at fremsætte et civilt krav i straffesagen.

Endelig efterprøver forvaltningsdomstolene lovligheden af de offentlige myndigheders handlinger og behandler økonomiske krav (*reclamaciones de responsabilidad patrimonial*), der fremsættes mod disse.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Se svarene nedenfor.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I Spanien skelnes der ikke mellem de forskellige domstole i første instans med hensyn til kravenes størrelse eller relevansen af de sager, de må behandle, og ingen domstol i første instans behandler appeller af afgørelser truffet af andre domstole i første instans. Appeller i civile sager behandles altid af provinsdomstolene (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

På retsområdet er Spanien inddelt geografisk i kommuner, distrikter, provinser og autonome regioner. Et distrikt er en territorial enhed, som omfatter en eller flere nabokommuner inden for samme provins. Det er den væsentligste territoriale opdeling, da det er det område, hvor domstolene i første instans er kompetente. (Der findes yderligere oplysninger på justitsministeriets websted på mjusticia.gob.es.)

Når det er nødvendigt af hensyn til antallet af sager, findes der mere end én domstol af samme type. Det er nu tilfældet i de fleste byer. Domstolene er nummereret fortløbende alt efter datoen for deres oprettelse.

Alle disse domstole er i princippet kompetente i de samme sager, og arbejdet fordeles mellem dem ud fra interne regler for tildeling. I nogle tilfælde kan tildelingsreglerne dog anvendes til at fordele forskellige typer sager mellem forskellige domstole inden for det samme distrikt.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Når der ikke foreligger nogen aftale eller ufravigelige regler, er den grundlæggende regel den, at den kompetente ret er retten i første instans i det distrikt, hvor sagsøgte har bopæl eller opholdssted, hvis ikke sagsøgte har nogen bopæl. Hvis sagsøgte hverken har bopæl eller opholdssted i Spanien, er den kompetente ret retten i første instans i det distrikt, hvor sagsøgte befinder sig eller senest har opholdt sig. Når ingen af disse kriterier er opfyldt, kan sagsøger anlægge sagen ved retten i første instans i det distrikt, hvor han eller hun selv har bopæl.

I denne forbindelse:

kan søgsmål mod virksomhedsejere og erhvervsdrivende, som vedrører deres virksomhed eller erhvervsaktivitet, også indbringes på det sted, hvor de udøver deres aktivitet, efter sagsøgers eget valg

kan søgsmål mod juridiske personer også indbringes på det sted, hvor den situation eller det retsforhold, der er genstand for søgsmålet, opstod eller vil få virkning, under forudsætning af at den juridiske person har en afdeling eller en repræsentant på stedet.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Generelt lader det aktuelle spanske retssystem det ikke være op til sagsøger at vælge den stedligt kompetente ret. Det sker kun i følgende tilfælde:

- Søgsmål om krav vedrørende fast ejendom, som involverer enten flere ejendomme eller en ejendom, der ligger i forskellige distrikter: I sådanne sager kan sagsøger vælge, i hvilket distrikt han eller hun vil indbringe søgsmålet for den kompetente ret.
- Søgsmål med henblik på at få forelagt og godkendt regnskaber af dem, der er ansvarlige for at forvalte en anden parts aktiver, hvis ikke det ligger fast, hvor regnskaberne skal forelægges: I sådanne sager kan sagsøger vælge mellem sagsøgtes bopæl og det sted, hvor aktiverne forvaltes.
- Arveretlige tvister: Sagsøger kan vælge mellem domstolene på det sted, hvor afdøde havde sin sidste bopæl i Spanien, og domstolene på det sted, hvor størstedelen af boet befinder sig.
- Søgsmål vedrørende intellektuel ejendomsret: Sagsøger kan vælge mellem domstolene på følgende steder: det sted, hvor krænkelsen opstod, hvor krænkelsen ifølge umiddelbart overbevisende bevismateriale fandt sted, eller hvor der forefindes ulovlige kopier.
- Sager vedrørende illoyal konkurrence, hvor sagsøgte ikke har hverken virksomhed, bopæl eller opholdssted i Spanien: I disse sager kan sagsøger vælge enten det sted, hvor den illoyale konkurrence fandt sted, eller det sted, hvor virkningerne kan mærkes.
- Krav, der udelukkende vedrører forældremyndighed over mindreårige eller krav om underholdsbidrag indgivet af en forælder mod den anden på en mindreårigs vegne, hvor forældrene opholder sig i forskellige distrikter: I disse sager kan sagsøger enten vælge retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, eller på det sted, hvor barnet opholder sig.
- Generelt kan søgsmål vedrørende udøvelsen af individuelle forbruger- eller brugerrettigheder behandles af retten på det sted, hvor forbrugeren, brugeren eller sagsøgte har bopæl, efter forbrugers eget valg.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Der foreligger ufravigelige regler om, at sagsøger i følgende tilfælde skal anlægge sagen ved en anden ret end retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl. I disse sager kan parterne hverken udtrykkeligt eller stiltiende vælge værneting ved en bestemt ret:

- Tinglige rettigheder eller lejeindtægter hidrørende fra fast ejendom og sager vedrørende etageejendomme, lejligheder eller områder, der udelukkende ejes af forskellige personer (*propiedad horizontal*): De kompetente domstole er domstolene i det distrikt, hvor ejendommen er beliggende.
- Arveretlige sager: De kompetente domstole er enten domstolene på det sted, hvor afdøde sidst havde bopæl i Spanien, eller hvor størstedelen af boet befinder sig, efter sagsøgers eget valg.
- Sager vedrørende bistand til eller repræsentation af personer uden retlig handleevne: Sådanne sager behandles af retten på det sted, hvor den pågældende har bopæl.
- Beskyttelse af grundlæggende rettigheder ved de civile domstole: Disse sager behandles af retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl, eller, såfremt sagsøger ikke har bopæl i Spanien, på det sted, hvor den handling, der krænkede den pågældende rettighed, fandt sted.
- Erstatningskrav i forbindelse med brug af motorkøretøjer: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor skaden opstod.
- Indsigelser i forbindelse med virksomhedsafvikling: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor virksomheden har hjemsted.
- Søgsmål med henblik på at få fastslået, at almindelige kontraktbetingelser og -vilkår ikke er en del af en kontrakt, eller at et kontraktvilkår er ugyldigt: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl.
- Søgsmål med henblik på opnåelse af en erklæring om, at visse standardkontraktvilkår skal ophæves eller trækkes tilbage, når sagsøgte ikke har virksomhed eller bopæl i Spanien: I disse sager er den kompetente ret retten på det sted, hvor kontrakten blev indgået.
- Søgsmål med henblik på tilsidesættelse af standardkontraktvilkår for brugernes eller brugernes kollektive eller fælles interesse, når sagsøgte ikke har virksomhed eller bopæl i Spanien: I disse sager er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl.

- Søgsmål med henblik på at få en af nedenstående til at overholde sine forpligtelser: et forsikringselskab, en, der har solgt løsøre til en anden på kredit eller finansieret købet af sådant løsøre, eller en, der offentligt har tilbudt løsøre eller tjenesteydelser, som en anden har accepteret. I disse sager er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl.
- Tredjemandsindsigelse mod udlæg i fast ejendom: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor den person, der begærede udlægget foretaget, har bopæl.
- Begæringer om separation, ægteskabs omstødelse eller skilsmisse: Den kompetente ret er familiedomstolen eller, når der ikke er nogen familiedomstol, retten i første instans på det sted, hvor ægtefællernes fælles hjem ligger. Når der ikke er noget fælles hjem, er den kompetente ret retten på det sted, hvor enten det sidste fælles hjem eller den anden ægtefælles bopæl ligger. Når et sådant hjem eller en sådan bopæl ikke findes, er den kompetente ret retten på det sted, hvor den fysiske person har bopæl. Når der indgives en begæring efter gensidig aftale, er den kompetente ret retten på det sted, hvor det sidste fælles hjem eller en af ægtefællernes bopæl ligger.
- Krav, som udelukkende vedrører forældremyndighed over en mindreårig, eller krav om underholdsbidrag indbragt af en forælder mod den anden forælder på vegne af en mindreårig: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor forældrene sidst havde et fælles hjem. Når forældrene bor i forskellige distrikter, kan sagsøger vælge mellem retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, og retten på det sted, hvor barnet opholder sig.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Som udgangspunkt er det muligt at fravige reglerne om stedlig kompetence i Spanien, hvilket vil sige, at sagens parter enten udtrykkeligt eller stiltiende kan vælge domstolene i et bestemt distrikt, under forudsætning af at de pågældende domstole er sagligt kompetente i sagen.

Udtrykkeligt valg finder sted, når de berørte parter indgår en udtrykkelig aftale om det distrikt, hvis domstole de vælger.

Stiltiende valg finder sted i følgende tilfælde:

- For sagsøgers vedkommende blot ved at indgive en begæring til domstolene i et bestemt distrikt og ved at fremsætte et krav eller en begæring eller anmodning, der skal indgives til den ret, der har kompetence til at behandle kravet.
- For sagsøgte vedkommende når han eller hun har givet møde og efterfølgende iværksætter et formelt skridt, som ikke består i rettidig indgivelse af en begæring i behørig form for at bestride rettens kompetence.

Alle ændringer efter retssagens indledning af parternes bopæl, det sted, hvor sagsgenstanden befinder sig, eller formålet med retssagen ændrer ikke på domstolens kompetence, som bestemmes ud fra de forhold, der forelå, da retssagen blev indledt (*Perpetuatio Jurisdictionis*).

Dog gælder følgende:

Udtrykkeligt valg er ikke tilladt i standardkontrakter, kontrakter, hvor en af parterne gennemtvinger sine almindelige betingelser og vilkår, og forbruger-/brugeraftaler. Stiltiende valg er dog en mulighed i disse sager.

Valg er ikke muligt, når der ved lov fastsættes ufravigelige regler om domstolens stedlige kompetence.

Valg er ikke tilladt i hastesager, sager om betalingspåbud og sager om opfyldelse af fordringer.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De særlige domstole i Spanien omfatter de nedenfor nævnte domstole.

Familiedomstolene, som er domstole i første instans. De steder, hvor der findes familiedomstole (generelt i de større befolkningscentre), har disse enekompetence i familiesager. De behandler mere specifikt sager vedrørende:

separation, omstødelse af ægteskab og skilsmisse samt udøvelse af forældreansvar over mindreårige.

Reglerne om stedlig kompetence er de samme som dem, der finder anvendelse på de domstole i første instans, der behandler familieretlige sager, når der ikke findes en særlig familiedomstol i det pågældende distrikt.

Arbejdsretterne behandler arbejdsretlige krav. Det kan f.eks. være individuelle tvister mellem arbejdstagere og arbejdsgivere i forbindelse med arbejdskontrakter, kollektive overenskomster, socialsikringskrav og krav mod staten, når denne er ansvarlig ifølge arbejdslovgivningen.

Den almindelige regel er, at den stedlige kompetence tilkommer retten på det sted, hvor arbejdstageren udfører sit arbejde, eller hvor sagsøgte har bopæl, efter sagsøgers eget valg.

Handelsretterne opererer i provinserne og behandler handelstvister.

Disse retter behandler alle former for konkurssager, bortset fra de sager, hvor fallenten er en fysisk person, som ikke er erhvervsdrivende. Sådanne sager behandles af de almindelige domstole i første instans.

Derudover behandler de relaterede sager om følgende spørgsmål:

Civile sager (*acciones civiles con transcendencia patrimonial*) vedrørende den insolventes aktiver, bortset fra krav i retssager vedrørende retlig handleevne, slægtskab, ægteskab og mindreårige.

Arbejdsretlige sager (*acciones sociales*), som medfører kollektiv ophævelse, ændring eller suspension af ansættelseskontrakter, hvor arbejdsgiveren er under konkurs, eller suspension eller ophævelse af kontrakter i den øverste ledelse.

Alle fuldbyrdsforanstaltninger eller foreløbige retsmidler i relation til den insolvente parts aktiver og økonomiske rettigheder, uanset hvilken ret der udstedte eksekutionsfundamentet.

Civile erstatningskrav mod virksomheders bestyrelsesmedlemmer, revisorer eller likvidatorer for en skade, som den insolvente part har lidt under konkurssagen.

Krav vedrørende:

illoyal konkurrence

intellektuel ejendomsret og reklame

selskabsret og lov om kooperative selskaber

national eller international transport

søret

almindelige kontraktbetingelser og -vilkår

anvendelse af reglerne om voldgift på ovenstående sager.

Kompetencen til at indlede og behandle konkurssager tilfalder handelsretten på det område, hvor omdrejningspunktet for skyldnerens hovedinteresser er (*el centro de sus intereses principales*). Såfremt skyldneren også har bopæl i Spanien, og bopælen og omdrejningspunktet for hans eller hendes hovedinteresser ligger forskellige steder, er handelsretten på det sted, hvor skyldneren har bopæl, også kompetent til at behandle sagen. Her har den

fordringshaver, der indgiver konkursbegæringen, frit valg.

Når skyldneren er en juridisk person, formodes det, at hjemstedet er omdrejningspunktet for personens hovedinteresser. I denne forbindelse tages der ikke hensyn til en eventuel flytning af hjemstedet i løbet af de seks måneder, der ligger forud for konkursbegæringen.

Handelsretterne i Alicante fungerer som domstole for sager vedrørende EU-varemærker, når de udøver deres enekompetence til i første instans at behandle alle tvister, de får forelagt i henhold til Rådets forordning nr. 40/94 af 20. december 1993 om EF-varemærker og Rådets forordning nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design.

Når domstolene for sager vedrørende EU-varemærker udøver deres kompetence i disse sager, er de stedligt kompetente for hele det nationale territorium. Ud over disse særlige domstole kan domstolstjenesten (*Consejo General del Poder Judicial*) ved lov, når der er flere domstole af samme type, bestemme, at en eller flere af dem har enekompetence til at behandle bestemte typer sager eller til at føre tilsyn med fuldbyrdelsessager inden for det berørte retsområde. Denne beføjelse har tjenesten allerede udøvet flere steder, navnlig i forbindelse med manglende retlig handleevne og tvungen institutionalisering på grund af psykisk sygdom, hvor det generelt er familiedomstolene, der har fået tildelt kompetence.

Sidste opdatering: 06/06/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Frankrig

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Den franske domstolsstruktur omfatter to ordener: forvaltningsordenen (*l'ordre administratif*) og retordenen (*l'ordre judiciaire*).

Hver kategori er opdelt i tre niveauer.

I den første kategori er de almindelige domstole, der pådømmer sager, forvaltningsdomstolene (*tribunaux administratifs*) samt en række specialiserede forvaltningsdomstole. Deres afgørelser kan appelleres til appelinstanser ved forvaltningsdomstolene (*cours administratives d'appel*). Endelig kan disse appellafgørelser prøves af statsrådet (*Conseil d'Etat*).

I den anden kategori er de almindelige domstole, der pådømmer sager i første instans, de regionale domstole (*tribunaux de grande instance*) sammen med en række andre domstole, som er kompetente i henhold til loven. Deres afgørelser kan appelleres til appeldomstolene (*cours d'appel*), som består af flere afdelinger (for civile (*civile*), sociale (*sociale*), handelsretlige (*commerciale*) og strafferetlige (*criminelle*) sager). Appeldomstolenes afgørelser kan appelleres til kassationsdomstolen (*Cour de cassation*) (som selv består af flere afdelinger for de samme områder som dem, der er nævnt for appeldomstolene).

Domstolene kan opdeles i følgende kategorier:

Domstolene indenfor forvaltningsordenen:

Statsrådet (1)

Appelinstanser ved forvaltningsdomstolene (8)

Forvaltningsdomstole (42)

Domstolene indenfor retsordenen:

Kassationsdomstolen (1)

Appeldomstole (36)

Højesteret (*Tribunal supérieur d'appel*) (1)

Regionale domstole (164) [hvoraf 16 er kompetente i handelssager]

Domstole i første instans (*Tribunaux de première instance*) (4) [hvoraf to er kompetente i handelssager]

Ungdomsdomstole (*Tribunaux pour enfants*) (155)

Socialsikringsdomstole (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114)

Distriktsdomstole (*Tribunaux d'instance*) (307)

Arbejdsretter (*Conseils de prud'hommes*) (210)

Arbejdsretter (*Tribunaux du travail*) (6)

Handelsretter (*Tribunaux de commerce*) (134)

Specialdomstole indenfor retsordenen:

Distriktsdomstolene pådømmer de fleste almindelige tvister. Som udgangspunkt pådømmer de alle krav vedrørende beløb på op til 10 000 EUR. De er endvidere kompetente til at pådømme visse specifikke tvister (manglende betaling af husleje, udlæg i løn, valg på arbejdspladsen, kredit under forbrugerlovgivningen).

Handelsretterne behandler tvister mellem erhvervsdrivende, mellem kreditinstitutter eller mellem erhvervsdrivende og kreditinstitutter samt tvister vedrørende handelsselskaber eller handelstransaktioner mellem personer. De behandler endvidere sager vedrørende handelsselskaber i økonomiske vanskeligheder (afvikling og insolvensbehandling osv.).

De paritetiske domstole for lejekontrol (*tribunaux paritaires des baux ruraux*) er kompetente til at behandle tvister mellem ejere og forpagtere af landbrugsjord (forpagtning, delforpagtning osv.).

Arbejdsretterne (*Conseils de prud'hommes*) behandler alle tvister mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, som er omfattet af individuelle privatretlige ansættelseskontrakter.

Frem til en ved dekret fastsat dato og senest frem til den 1. januar 2019 er socialsikringsdomstolene (*tribunaux des affaires de sécurité sociale*) kompetente i tvister, som er omfattet af lovgivningen og bestemmelserne om social sikring og gensidig landbrugsforsikring. Efter en ved dekret fastsat dato og senest den 1. januar 2019 henhører disse tvister under særligt udpegede regionale domstole.

Frem til en ved dekret fastsat dato og senest den 1. januar 2019 behandler domstolene for tvister vedrørende tab af arbejdsevne (*tribunaux du contentieux de l'incapacité*) tvister vedrørende invaliditet eller invaliditetsgrad, vedvarende uarbejdsdygtighed og tab af arbejdsevne. Efter en ved dekret fastsat dato og senest den 1. januar 2019 henhører disse tvister under særligt udpegede regionale domstole.

Domstolene for militærpensioner behandler tvister vedrørende militærpension.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Kompetencefordelingen mellem de regionale domstole, distriktsdomstolene og de lokale domstole (*juridictions de proximité*) er fastlagt ovenfor. Det bør bemærkes, at såfremt ingen andre domstole specifikt har fået tildelt kompetence, er det de regionale domstole, der er de kompetente almindelige domstole. Distriktsdomstolene er kompetente til at pådømme tvister om beløb på op til og med 10 000 EUR samt tvister om bestemte spørgsmål, såsom forbrugerlovgivning, værgemål for voksne og boligudlejning uden beløbsgrænse.

De regionale domstole er kompetente i alle andre civile tvister, som ikke henhører under andre domstoles kompetence, navnlig i familieretlige sager.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Som udgangspunkt er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl. Formålet med denne regel er at yde sagsøgte en vis grad af beskyttelse, da det er nemmest for dem at forsvare sig ved den ret, der ligger tættest på deres bopæl.

Hvis sagsøgte er en fysisk person, er den kompetente ret således retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl eller opholdssted. For juridiske personer (virksomheder, foreninger) er det retten på det sted, hvor de er etableret – normalt der, hvor de har deres hjemsted. I nogle tilfælde er den primære kendte etableringsadresse ikke hjemstedet. I sådanne sager er det muligt at indgive begæring til retten på det sted, hvor denne primære etableringsadresse ligger. For større virksomheder med flere afdelinger kan der indgives begæring til retten på det sted, hvor en af disse afdelinger ligger.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Kontrakter: Sagsøger kan anlægge et søgsmål enten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, eller, alt efter kontraktens art, på det sted, hvor varerne eller ydelsen skal leveres.

I forbindelse med erstatningsansvar for en skadevoldende handling (forsætlig skade) og i civile sager, som er anlagt i forbindelse med en straffesag, kan kravet indbringes for retten på det sted, hvor sagsøgte bor, eller hvor skaden opstod, eller hvor den skadevoldende handling fandt sted.

Fast ejendom: Sagsøger kan indbringe sagen for retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende.

Underholdsbidrag eller bidrag til et ægteskabs omkostninger: Sagsøger har valget mellem retten på det sted, hvor sagsøgte bor, eller det sted, hvor kreditor bor, dvs. retten på det sted, hvor sagsøger bor.

Forbrugertvister: Forbrugerne kan vælge at indgive begæring til retten på det sted, hvor de boede på tidspunktet for kontraktens indgåelse eller for den skadevoldende handling.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Twister vedrørende underholdsbidrag eller godtgørelse: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor den ægtefælle, der er kreditor i sagen, eller den forælder, der har hovedansvaret for børnene, også voksne børn, har bopæl.

Skilsmisse: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor familien bor. Hvis ægtefællerne lever hver for sig, er den kompetente ret retten på det sted, hvor børnene bor. Hvis ikke ægtefællerne har børn, er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøgte bor.

Arv: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor afdøde havde sin sidste bopæl.

Fast ejendom: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende.

Udlejning af ejendom: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Alle særlige domstole har enekompetence, og retten skal automatisk rejse indsigelse i tilfælde af manglende kompetence. Den eneste mulighed for at indgive begæring til en ret, der ikke normalt ville være kompetent, ligger i valget mellem de regionale domstole og distriktsdomstolene i sager, hvor disse ikke har enekompetence.

Generelt er alle kontraktklausuler, der er i modstrid med bestemmelserne om stedlig kompetence og kompetencetildeling, ugyldige, bortset fra kontrakter indgået mellem to erhvervsdrivende, hvor klausulen er meget klart angivet.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Handelsretter: Generelt er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl. I forbindelse med erstatningsansvar for en skadevoldende handling er den kompetente ret retten på det sted, hvor den skadevoldende handling fandt sted, eller på det sted, hvor skaden opstod.

De paritetiske jordbrugsdomstole: Den kompetente ret er retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende.

Arbejdsretterne (*Conseils de prud'hommes*): Arbejdstagerne kan indgive begæring til arbejdsretten på det sted, hvor deres arbejdsplads ligger, det sted, hvor kontrakten blev indgået, eller det sted, hvor hjemstedet for den virksomhed, de er ansat i, ligger. Såfremt arbejdet blev udført uden for en virksomhed, skal sagen anlægges ved arbejdsretten på det sted, hvor arbejdstageren har bopæl.

Socialsikringsdomstolene (frem til en ved dekret fastsat dato og senest den 1. januar 2019): Den kompetente ret er generelt retten på det sted, hvor modtageren eller den berørte arbejdsgiver har bopæl, eller på det sted, hvor hjemstedet for den sagsøgte organisation ligger, såfremt der er tale om en tvist mellem organisationer, som har hjemsted i forskellige retskredse.

Relevante links

[Justitsministeriets websted](#)

[Legifrance-webstedet](#)

Sidste opdatering: 23/07/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Kroatien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Der indgives en begæring til den ret, der er stedligt eller sagligt kompetent til at behandle den pågældende sag. Såfremt der er tale om en mere specifik tvist, indgives den til en særlig domstol. Det er dog kun i Zagreb by (*Grad Zagreb*), at der ligger en lokal civil domstol (*Općinski građanski sud*) og en lokal arbejdsret (*Općinski radni sud*), som er særlige domstole med kompetence i særlige sager. Ellers er det som udgangspunkt de lokale domstole (*Općinski sudovi*), der er kompetente.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Kompetencereglerne findes i den civile retsplejelov.

Der indgives en begæring til den ret, der har almindelig stedlig kompetence i sagsøgtes retskreds, dvs. som har generel stedlig kompetence på det sted, hvor sagsøgtes midlertidige eller faste bopæl eller sagsøgtes hjemsted ligger, hvis der er tale om en juridisk person. Hvis der indbringes en tvist mod et amt, Zagreb by, en anden by eller en kommune, er retten med almindelig stedlig kompetence retten på det sted, hvor deres repræsentative organ befinder sig.

I forbindelse med tvister mod Kroatien er retten med almindelig stedlig kompetence retten på det sted, hvor sagsøger har fast bopæl eller hjemsted i Kroatien. Såfremt sagsøger ikke har fast bopæl eller hjemsted i Kroatien, er retten med almindelig stedlig kompetence i tvister mod Kroatien retten på det sted, hvor det kroatisk parlament ligger (*Hrvatski Sabor*).

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Der skelnes mellem højere og lavere domstole. De lokale domstole (*Općinski sudovi*) og handelsretterne (*Trgovački sudovi*) er domstole i første instans, mens distriktsdomstolene (*Županijski sudovi*) og Kroatiens højere handelsret (*Visoki trgovački sud RH*) er appeldomstole. Distriktsdomstolene behandler appeller af afgørelser truffet af de lokale domstole, og Kroatiens højere handelsret behandler appeller af afgørelser truffet af handelsretterne. Kun i helt specielle sager kan distriktsdomstolene og Kroatiens højere handelsret fungere som domstole i første instans, i hvilke tilfælde deres afgørelser kan appelleres til Kroatiens højesteret (*Vrhovni sud RH*).

De højere domstole er derfor kun kompetente til at behandle appelsager i ekstraordinære tilfælde, hvor de lavere domstole ikke er kompetente og henviser sagen til videre behandling.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Fastslåelsen af, hvilken ret der er kompetent i en given sag, afhænger af flere omstændigheder, men normalt er den ret, der har almindelig stedlig kompetence, retten i den retskreds, sagsøgte tilhører.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Den grundlæggende regel om stedlig kompetence bygger på sagsøgtes faste eller midlertidige bopæl eller sagsøgtes hjemsted, såfremt der er tale om en juridisk person.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Som en undtagelse fra den grundlæggende regel om almindelig stedlig kompetence indeholder den civile retsplejelov (artikel 50-66) bestemmelser om sager, der skal behandles af en ret med særlig stedlig kompetence. Disse bestemmelser finder anvendelse på sager med flere sagsøgere eller sagsøgte, tvister vedrørende lovbestemt underholdsbidrag, tvister vedrørende skadeserstatning, ægteskabstvister, tvister vedrørende fastslåelse eller afvisning af faderskab eller moderskab, tvister vedrørende fast ejendom og tvister vedrørende krænkelse af ejendomsret, tvister vedrørende luftfartøjer og skibe, fastlæggelse af kompetence for personer, for hvilke der ikke er nogen ret med almindelig stedlig kompetence i Kroatien, kompetence afhængigt af, hvor en juridisk persons filial ligger, kompetence afhængigt af, hvor en udenlandsk persons repræsentationskontor ligger i Kroatien, kompetence i tvister vedrørende relationer med organisatoriske enheder under de væbnede styrker i Kroatien, kompetence i arveretlige tvister, kompetence i tvister vedrørende fuldbyrdelse og konkurs, kompetence afhængigt af betalingssted, kompetence i beskæftigelsesrelaterede tvister og fælles kompetence i forbindelse med klager over udenlandske statsborgere.

I ovennævnte sager har sagsøger altid ret, men aldrig pligt til at vælge en anden ret end retten på det sted, hvor sagsøgte bor, jf. den grundlæggende kompetenceregulering.

Endelig kan parterne i henhold til den civile retsplejelovs artikel 70 indgå en aftale om, at en anden sagligt kompetent ret er stedligt kompetent, men kun hvis ikke der er tale om en ret med enekompetence.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Alt efter om der er tale om en civil eller en handelsretlig tvist, kan der indgives en begæring til den lokale domstol (*Općinski sud*) eller handelsretten (*Trgovački sud*), og i Zagreb by kan tvisten også indbringes for den lokale arbejdsret (*Općinski radni sud*), såfremt der er tale om en arbejdsretlig tvist.

Sidste opdatering: 26/09/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Italien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Visse civile sager skal behandles ved særlige domstole. Sager vedrørende landbrugsspørgsmål behandles af særlige landbrugsafdelinger ved de almindelige domstole, og sager vedrørende virksomheds- og erhvervsspørgsmål behandles af handelsretten (*tribunale delle imprese*). Af andre særlige domstole kan nævnes børne- og ungdomsdomstolene og retten til forvaltning af vandressourcer. I alle andre sager behandles civile søgsmål ved de almindelige domstole, der imidlertid kan følge specialiserede procedurer, f.eks. i arbejdsretlige og lejeretlige sager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Den kompetente ret udpeges på grundlag af den stedlige kompetence, idet "det almindelige værning for fysiske personer" (*foro generale delle persone fisiche*) er retten på det sted, hvor sagsøgte er bosat, eller på grundlag af værdien af sagens genstand, hvorefter sagen vil blive behandlet af enten fredsdommeren (*giudice di pace*) eller den almindelige ret (*tribunale*), eller på grundlag af søgsmålsgenstanden, idet visse sager behandles ved bestemte domstole, uanset deres værdi. Eksempelvis behandles begæring om omstødelse af ægteskab af den almindelige ret, der beklædes af et dommerkollegium.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Der er ikke en hierarkisk domstolsstruktur – domstolene har blot forskellige kompetencer. Afhængig af værdien af sagens genstand behandles sagen i første instans af fredsdommeren eller den almindelige ret. Den almindelige ret beklædes af en enkelt dommer eller af et dommerkollegium, afhængig af sagens genstand. Appeller til prøvelse af domme afsagt i første instans behandles normalt af appeldomstolene (*corti d'appello*). I nogle tilfælde skal sagen imidlertid indledes ved appeldomstolen (i sager, hvor appeldomstolen har "funktionel" kompetence (*competenza funzionale*), som f.eks. vedrørende begæring om omstødelse af en voldgiftsavgørelse). Som hovedregel vil en sag blive behandlet af førsteinstansretten på det sted, hvor sagsøgte bor.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Den førsteinstansret, der har stedlig kompetence, er retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl eller hjemsted, der, som tidligere nævnt, er "det almindelige værning for fysiske personer", eller retten på et andet sted, hvis domstolene har alternativ kompetence inden for netop det pågældende område, som det f.eks. er tilfældet i sager vedrørende kontraktlige forpligtelser, hvor den kompetente ret er retten på det sted, hvor forpligtelsen blev indgæet.

I visse sager har særlige domstole enekompetence. Den kompetente ret i forbrugersager er retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl eller hjemsted, og i sager om rettigheder vedrørende fast ejendom og udsættelsesforretninger eller tilbagetagelsesforretninger er retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende, den kompetente ret.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

For fysiske personer gælder det, at den kompetente ret almindeligvis er retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl (*residenza*), hjemsted (*domicilio*) eller, hvor ingen af disse er oplyst, på det sted, hvor sagsøgte har opholdssted (*dimora*). Hvis sagsøgte hverken har bopæl, hjemsted eller opholdssted i Italien, eller hvis opholdsstedet er ukendt, er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl.

For så vidt angår juridiske personer, er den kompetente ret retten på det sted, hvor virksomheden har sit hovedkontor eller (efter sagsøgers valg) en afdeling og en befuldmægtiget repræsentant. Selskaber, der ikke kan optræde som juridisk person, sammenslutninger og bestyrelser, har hjemting på det sted, hvor de sædvanligvis udøver deres virksomhed.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Undtagelserne fra grundreglen om almindeligt værneting omfatter domstole med enekompetence, f.eks. i forbrugersager, hvor den ret, der har kompetence, er retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.

2.2.2.1 Hvomår kan jeg vælge mellem sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I nogle tilfælde kan man vælge mellem det almindelige værneting og et alternativt værneting. Ud over det almindelige værneting for fysiske og juridiske personer kan sagsøger f.eks. også vælge at føre sagen ved en anden ret, der er alternativ i forhold til det almindelige værneting, i sager, der vedrører opfyldelse af fordringer (*diritti di obbligazione*), idet sagsøger i så fald kan vælge det almindelige værneting eller anlægge sag ved retten på det sted, hvor den omtvistede fordring er opstået (dette gælder fordringer såvel i som uden for kontraktforhold), eller ved retten på det sted, hvor fordringen skal indfries (artikel 20 i den civile retsplejelov).

2.2.2.2 Hvomår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

Dette er nødvendigt, hvis en ret har enekompetence. Et eksempel er retten på det sted, hvor den faste ejendom er beliggende, i forbindelse med udsættelsesforretninger eller tvister vedrørende ejendomsrettigheder, og et andet eksempel er forbrugersager, hvor den kompetente ret altid er retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Medmindre der er tale om obligatorisk kompetence (f.eks. stedlig kompetence i sager vedrørende fast ejendom), kan parterne aftale et alternativt værneting (artikel 20 i den civile retsplejelov).

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Alt efter sagens art ligger kompetencen hos de almindelige domstole, der behandler sager om personlige rettigheder, eller hos særlige domstole, der behandler legitime interesser i sager, hvor offentlige myndigheder er involveret, eller i andre specifikke sager (f.eks. en forvaltningsdomstol, en revisionsret eller en skatteret).

I det almindelige retssystem er sagens genstand afgørende for, om sagen vil blive behandlet ved en særlig afdeling eller særlig domstol. Sager vedrørende selskaber behandles f.eks. af handelsretten.

Relevante links

<http://www.giustizia.it/>

Relevante bilag

Den civile retsplejelov, artikel 1-30a. (125 Kb)

Sidste opdatering: 30/07/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Cypem

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

De almindelige civile domstole (kaldet distriktsdomstole i det cypriotiske retssystem) har kompetence til at behandle de fleste civile sager.

I nogle bestemte tvister skal sagen imidlertid anlægges ved en særlig ret med kompetence til at behandle den.

Familieretlige tvister (f.eks. skilsmisse, ægtefællebidrag, forældreansvar, kommunikation med mindreårige børn, tvister om formuen osv.) behandles f.eks. af Republikken Cyperns **familiedomstole**.

I arbejdsretlige tvister (ansættelsesforhold, f.eks. ulovlig afskedigelse, nedskæringer osv.) skal sagen anlægges ved **arbejdsdomstolen** i det distrikt, hvor tvisten opstod, eller, hvis det ikke er muligt, i det distrikt, hvor sagsøger har sit sædvanlige hjemsted eller faste opholdssted. De almindelige civile domstole (distriktsdomstolene) har imidlertid kompetence til at behandle sager, hvor den erstatning, der kræves, overstiger to års lønninger, så da er det her, sagen skal anlægges.

Med hensyn til tvister vedrørende lejet ejendom (f.eks. huslejestigninger, udsættelse osv.) skal sagen anlægges ved **huslejenævnet** i det distrikt, hvor ejendommen er beliggende.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Se svaret på spørgsmål 2.2 nedenfor.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Der skelnes ikke mellem de almindelige civile domstole i første instans i det cypriotiske retssystem. Der skelnes imidlertid mellem distriktsdommere i forhold til deres rang (retsformanden i distriktsdomstolen, den øverste dommer i distriktsdomstolen, dommer i distriktsdomstolen), og deres kompetence til at behandle bestemte sager afhænger af deres rang.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

En distriktsdomstol (almindelig civil ret) har kompetence til at behandle en tvist, hvor:

grundlaget for tvisten opstod helt eller delvist inden for det distrikt, hvor retten er beliggende

sagsøgte eller en af de sagsøgte boede eller arbejdede inden for det distrikt, hvor retten er beliggende, på tidspunktet for anlæggelse af søgsmålet

alle parter i sagen er cypriotiske statsborgere, og grundlaget for søgsmålet opstod helt eller delvist i baseområdet, eller sagsøgte (eller en af de sagsøgte) bor eller arbejder dér

grundlaget for søgsmålet opstod helt eller delvist i baseområdet i forbindelse med et køretøj ført af en person, som var eller skulle have været forsikret i

henhold til artikel 3 i lov om motorkøretøjer (ansvarsforsikring)

grundlaget for søgsmålet opstod helt eller delvist i baseområdet som følge af en medarbejders ulykke eller arbejdsrelaterede sygdom, som fandt sted under dennes ansættelse under en arbejdsgivers ansvar, som denne var eller skulle have været forsikret for i henhold til artikel 4 i lov om motorkøretøjer (ansvarsforsikring)

søgsmålet omhandler distribution eller salg af fast ejendom eller ethvert andet spørgsmål omhandlende fast ejendom, som er beliggende inden for det distrikt, hvor retten er beliggende.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Hvis søgsmålet omhandler en velgørenhedsorganisation eller et patent eller varemærke, som distriktsdomstolen har kompetence over i henhold til artikel 7 og listen i lov nr. 29/1983, anlægges søgsmålet ved enhver distriktsdomstol.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Hvor, i de sager, der er omhandlet i afsnit 2.2.1 ovenfor, en anden ret allerede har stedlig kompetence eller i de sager, der er omhandlet i afsnit 2.2.2.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

I tilfælde af enekompetence over ejendommen (se det sidste punkt i svaret på spørgsmål 2.2.1 ovenfor).

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Nej.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Normalt indledes proceduren af en autoriseret advokat, som ved, hvilken ret der skal rettes henvendelse til. Hvis sagsøger ikke har en juridisk repræsentant, kan denne få nærmere oplysninger ved henvendelse til højesterets sekretariat.

Supreme Court of Cyprus

Charalambou Mouskou,

1404 Nicosia, Cypem

Tlf.: +357 22865741

Fax: +357 22304500

E-mail: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Sidste opdatering: 13/05/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Letland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Civilretsplejeloven sikrer enhver fysisk eller juridisk persons ret til domstolsbeskyttelse for at forsvare deres borgerlige rettigheder, hvis disse er blevet krænkede eller anfægtet, og til domstolsbeskyttelse af enhver interesse, som er sikret ved lov. Som hovedregel kan alle tvister på det civile område behandles af en domstol i overensstemmelse med de almindelige retsprocedurer. I særlige tilfælde, og kun hvor dette specifikt er anført i lovgivningen, kan civile tvister afgøres efter andre udenretslige procedurer. Retten kan også, hvis der er lovhjemmel herfor, behandle sager om fordringer, der indbringes af fysiske og juridiske personer, og som efter deres beskaffenhed ikke er civile retlige sager. Det er under alle omstændigheder domstolen eller dommeren, der afgør, hvor en sag skal behandles. Hvis domstolen eller dommeren er af den opfattelse, at et spørgsmål ikke kan indbringes for retten, fremgår det af afgørelsen herom, hvilket organ der så har kompetence til at behandle sagen.

Der er ingen særlige domstole i Letland, som behandler bestemte former for civile retlige sager. De almindelige regler om domstolskompetence indeholder imidlertid visse undtagelser, der bestemmer niveauet for den ret, som skal behandle sagen i første instans.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Civilretlige sager realitetsbehandles i retten i første instans på det pågældende sted med undtagelse af bestemte sager, som ifølge lovgivningen behandles af regionale domstole.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Sager kan ikke realitetsbehandles af en højere instans, før de har været behandlet af en lavere instans. Retten i første instans for civile retlige sager er distriktsdomstolen eller byretten (*rajona (piļsētas) tiesa*) eller den regionale domstol (*apgabaltiesa*), som har kompetence i den pågældende sag. Civilretlige sager realitetsbehandles af den domstol, der har den saglige og stedlige kompetence.

Hvis en sag henhører under domstolens kompetence, behandles den som hovedregel af distriktsdomstolen eller af byretten med undtagelse af visse sager, som ifølge lovgivningen behandles af den regionale domstol. Følgende sager behandles i første instans af den regionale domstol:

tvister om ejendomsret til fast ejendom, undtagen sager om bodeling ved separation og skilsmisse

sager om beskyttelse af patentrettigheder, varemærker og geografiske oprindelsesbetegnelser

sager om kreditinstitutioners insolvens og opløsning

Hvis der i forbindelse med en enkelt sag fremsættes flere krav, hvoraf nogle hører under distriktsdomstolen eller byretten og andre under den regionale domstol, eller hvor et modkrav, som henhører under en regional domstols kompetence, er blevet indbragt for en distriktsdomstol eller byret, behandles sagen af en regionaldomstol.

Civilretlige sager, der omfatter statshemmeligheder, behandles af regionaldomstolen i Riga (*Rīgas apgabaltiesa*) som første instans.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Civilretlige sager behandles af forskellige domstole i første instans i henhold til domstolens saglige kompetence, idet civile retlige sager klassificeres efter sagstypen og fordringens karakter. Alligevel har domstole på samme niveau deres egen stedlige kompetence.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Ifølge hovedreglen om stedlig kompetence indbringes en fordring mod en fysisk person for den domstol, der har kompetence i den retskreds, hvor den pågældende person har bopæl (civilretsplejelovens artikel 26). En fordring mod en juridisk person indbringes for domstolen i den retskreds, hvor den juridiske person har hjemsted. Det betyder, at der ved tildelingen af kompetence i første instans tages hensyn til såvel den saglige kompetence som reglerne om stedlig kompetence.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Civilretsplejeloven indeholder ligeledes undtagelser fra reglerne om stedlig kompetence vedrørende civile retlige sager, hvorved en fordringshaver kan vælge at indbringe en sag efter de almindelige regler om stedlig kompetence, dvs. enten at indbringe den for den domstol, hvor sagsøgte bor eller har vedtægtsmæssigt hjemsted, eller for en anden domstol i første instans på samme niveau, som i loven er angivet som en alternativ domstol.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Fordringer mod en sagsøgt, som ikke har fast bopæl, indbringes for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgte faktisk har bopæl.

Hvis sagsøgtes faktiske bopæl er ukendt, eller hvis sagsøgte ikke har fast bopæl i Letland, indbringes fordringen for domstolen i den retskreds, hvor sagsøgtes eventuelle faste ejendom er beliggende, eller hvor sagsøgte senest havde bopæl.

I visse situationer, der er nærmere anført i lovgivningen, har sagsøgeren visse rettigheder med hensyn til at vælge at indbringe en sag for enten en domstol, der bestemmes af sagsøgtes faste bopæl eller vedtægtsmæssige hjemsted, eller en alternativ domstol.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Reglerne for, hvilke valg sagsøgeren har med hensyn til kompetence, findes i civilretsplejelovens artikel 28, som indeholder nærmere oplysninger om sagstyper, og om hvilke alternative domstole en fordring kan indbringes for:

Sager vedrørende en juridisk persons datterselskabs eller repræsentationskontors aktiviteter kan ligeledes indbringes for den domstol, der har stedlig kompetence med hensyn til datterselskabet eller repræsentationskontoret.

Sager vedrørende betaling af underholdsbidrag eller fastsættelse af faderskab kan ligeledes indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl.

Sager vedrørende personskade (civilretsplejelovens artikel 2347-2353), som har medført invaliditet, andre men eller til den pågældende persons død, kan også indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl, eller hvor skaden blev påført.

Sager vedrørende skader, der er påført af en fysisk eller juridisk persons ejendom, kan også indbringes for en domstol i den retskreds, hvor skaden blev påført.

Sager vedrørende generhvervelse af ejendom eller godtgørelse af værdien af en sådan ejendom kan ligeledes indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl.

Søretlige fordringer kan ligeledes indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgtes skib blev beslaglagt.

Sager mod flere sagsøgte, der har bopæl eller opholder sig forskellige steder, kan indbringes for en domstol i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl eller vedtægtsmæssigt hjemsted.

Sager vedrørende skilsmisse eller annullering af ægteskab kan indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl, hvis: der er mindreårige, som bor hos sagsøgeren

en af de parter, der ansøger om skilsmisse, afsoner fængselsstraf

en af de parter, der ansøger om skilsmisse, har ukendt bopælsadresse eller bor i udlandet.

Sager vedrørende et ansættelsesforhold kan ligeledes indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren har bopæl eller arbejdssted.

Hvis en sagsøger i ovennævnte sager ikke har fast bopæl, kan fordringer indbringes for en domstol i den retskreds, hvor sagsøgeren faktisk opholder sig.

Endvidere er der fastsat bestemmelse om enekompetence i civile retlige sager, og denne bestemmelse tilsidesætter ikke blot den almindelige stedlige kompetence, men ligeledes enhver anden form for stedlig kompetence. Sagstypen er afgørende for tildelingen af kompetence i følgende sager:

Sager vedrørende ejendomsrettigheder og enhver anden form for rettighed til fast ejendom samt dertil knyttede rettigheder eller sager vedrørende indførelse eller fjernelse af sådanne rettigheder i tingbogen og udelukkelse af sådanne rettigheder fra det beskrivende skøde indbringes for en domstol i den retskreds, hvor den pågældende ejendom er beliggende.

Fordringer mod dødsbo i tilfælde, hvor der ikke er kendskab til arvinger, som er bekræftet, eller som har vedgået arven, indbringes for en domstol i den retskreds, hvor den afdøde havde bopæl eller faktisk opholdssted. Hvis vedkommendes bopæl eller faktiske opholdssted ikke var i Letland eller var ukendt, indbringes fordringen for en domstol i den retskreds, hvor ejendommen eller dele heraf er beliggende.

Enekompetence kan ligeledes være fastsat i anden lovgivning.

Nedenstående bestemmelser finder også anvendelse på sager, som er omfattet af særlige retsprocedurer:

Begæringer vedrørende adoptionsgodkendelse indgives til en domstol i den retskreds, hvor adoptanten har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor adoptanten faktisk opholder sig, mens begæringer om ophævelse af adoption indgives til en domstol i den retskreds, hvor ansøgeren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig.

Begæringer fra en udlænding eller en person, der bor i udlandet, vedrørende adoptionsgodkendelse indgives til en domstol i den retskreds, hvor adoptivbarnet har bopæl, men hvis adoptivbarnet er anbragt uden for hjemmet, indgives begæringen til en domstol i den retskreds, hvor adoptivbarnet er anbragt i pleje (civilretsplejelovens artikel 259, stk. 2).

Begæringer om at få en persons handleevne begrænset, fordi vedkommende er psykisk syg eller har andre sundhedsproblemer, indgives til en domstol i den retskreds, hvor den pågældende person har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor den pågældende person faktisk har bopæl. Hvis den pågældende person er anbragt på et behandlingssted, indgives begæringen til en domstol i den retskreds, hvor behandlingsstedet er beliggende (civilretsplejelovens artikel 264).

Begæringer om at få en persons handleevne begrænset og om at få sat en person under værgemål som følge af vedkommendes udsvævende eller ødsle levevis eller overdreven forbrug af alkohol eller andre rusmidler indgives til en domstol i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor vedkommende faktisk opholder sig (civilretsplejelovens artikel 271).

Sager vedrørende formueforvaltning for en fraværende person eller en person, der er meldt savnet, indbringes for en domstol i den retskreds, hvor den savnede eller fraværende senest havde bopæl (civilretsplejelovens artikel 278).

Begæringer om at få erklæret en person, der er meldt savnet, død indgives til en domstol i den retskreds, hvor vedkommende senest havde bopæl (civilretsplejelovens artikel 282).

Begæringer om at få fastlagt juridiske kendsgerninger indgives til en domstol i den retskreds, hvor ansøgeren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig (civilretsplejelovens artikel 290).

Begæringer om ophævelse af rettigheder til fast ejendom indgives til en domstol i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende. Hvis begæringen omhandler ophævelse af andre rettigheder, indgives den til en domstol i den retskreds, hvor ansøgeren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor ansøgeren faktisk opholder sig, eller i tilfælde af juridiske personer det vedtægtsmæssige hjemsted, medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen (civilretsplejelovens artikel 294, stk. 2).

Begæringer om ophævelse af mistede, stjålne eller ødelagte dokumenter og fornyelse af rettigheder knyttet til sådanne dokumenter indgives til en domstol i den retskreds, som betalingsadressen på dokumentet er knyttet til, eller hvis betalingsadressen er ukendt, til en domstol i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig, eller hvis skyldner er en juridisk person til dennes vedtægtsmæssige hjemsted. Hvis skyldnerens faktiske bopæl eller vedtægtsmæssige hjemsted også er ukendt, indgives begæringen til en domstol i den retskreds, hvor dokumentet er udstedt (civilretsplejelovens artikel 299).

Begæringer om tilbagekøb af fast ejendom indgives til en domstol i den retskreds, hvor den faste ejendom, der er genstand for tilbagekøbet, er beliggende (civilretsplejelovens artikel 336).

En domstol i den retskreds, hvor skyldneren har sit vedtægtsmæssige hjemsted, træffer afgørelse vedrørende begæringer om foranstaltninger til sikring af et krav (Civilretsplejelovens artikel 3411).

Sager vedrørende en juridisk persons insolvens indbringes for en domstol i den retskreds, hvor skyldneren har sit vedtægtsmæssige hjemsted. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. [EØF 1346/2000](#) indbringes for en domstol i den retskreds, hvor omdrejningspunktet for skyldnerens hovedinteresser er. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til samme forordnings artikel 3, stk. 2, indbringes imidlertid for en domstol i den retskreds, hvor skyldnerens "forretningssted" er, jf. definitionen i artikel 2, litra h), i ovennævnte forordning (civilretsplejelovens artikel 3631).

Sager vedrørende en fysisk persons insolvens indbringes for en domstol i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning nr. [EØF 1346/2000](#) indbringes for en domstol i den retskreds, hvor omdrejningspunktet for skyldnerens hovedinteresser er. Sager om indledning af insolvensbehandling i henhold til samme forordnings artikel 3, stk. 2, indbringes imidlertid for en domstol i den retskreds, hvor skyldnerens "forretningssted" er, jf. definitionen i artikel 2, litra h), i ovennævnte forordning (civilretsplejelovens artikel 36322).

Sager vedrørende insolvens eller opløsning af kreditinstitutioner indbringes for en domstol i den retskreds, hvor kreditinstitutionen har sit vedtægtsmæssige hjemsted (civilretsplejelovens artikel 364).

Arbejdsgivere kan indgive begæring om at få erklæret en strejke eller strejkevarsling ulovlig ifølge loven om strejker og i henhold til den deri fastlagte procedure. Begæringer om at få erklæret en strejke eller strejkevarsling ulovlig indgives til en domstol i den retskreds, hvor strejken skal finde sted (civilretsplejelovens artikel 390).

Tillidsrepræsentanter kan indgive begæring om at få erklæret en lockout eller varsling om lockout ulovlig ifølge loven om arbejdskonflikter og i henhold til den deri fastlagte procedure. Begæringer om at få erklæret en lockout eller en varsling om lockout ulovlig indgives til en domstol i den retskreds, hvor lockouten skal finde sted (civilretsplejelovens artikel 3941).

Sager om inddrivelse af ubestridte fordringer (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*):

Begæringer om frivilligt salg af fast ejendom på auktion med domstolen som medlem indgives til distrikts- eller byretten i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende (civilretsplejelovens artikel 395).

Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte pengekrav eller krav om tilbagelevering af løsøre eller tvangsfuldbyrdelse af fordringer i henhold til kontrakt, som er sikret ved håndpant sætning, indgives til tinglysningkontoret ved den distriktsdomstol eller byret, som er beliggende i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, i mangel af oplysninger herom, hvor skyldneren faktisk opholder sig (civilretsplejelovens artikel 403, stk. 1).

Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer i henhold til et pantebrev i fast ejendom eller i henhold til en forpligtelse om at frigøre eller tilbagelevere leaset eller lejet fast ejendom, indgives til tinglysningkontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende. Hvis en forpligtelse er sikret ved pant i flere faste ejendomme, og begæringen henhører under tinglysningkontorerne ved forskellige distriktsdomstole eller byretter, behandles den af tinglysningkontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds efter ansøgerens eget valg, hvor en af de faste ejendomme er beliggende (civilretsplejelovens artikel 403, stk. 2).

Begæringer om tvangsfuldbyrdelse af ubestridte fordringer i henhold til et pantebrev i et skib indgives til tinglysningkontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor pantebrevet i skibet er tinglyst (civilretsplejelovens artikel 403, stk. 3).

Sager vedrørende fuldbyrdelse af fordringer indbragt for en domstol (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*):

begæringer om fuldbyrdelse af fordringer indbragt for en domstol indgives til tinglysningkontoret ved distriktsdomstolen eller byretten i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller, hvis dette ikke er oplyst, hvor skyldneren faktisk opholder sig eller har vedtægtsmæssigt hjemsted (civilretsplejelovens artikel 406 2).

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Ja, det kan de: Ifølge lettisk lov kan parterne selv aftale, ved hvilken domstol sagen skal behandles (stedlig kompetence). Ved indgåelse af en aftale kan parterne anføre, hvilken domstol i første instans der skal behandle eventuelle tvister vedrørende aftalen eller opfyldelsen af dens betingelser. Parterne kan dog ikke ændre den saglige kompetence, dvs. de kan ikke bestemme, hvilket niveau i retten i første instans en sag skal indbringes til (civilretsplejelovens artikel 25), og de kan heller ikke ændre enekompetencen (civilretsplejelovens artikel 29). Aftaler om kompetence er underlagt to begrænsninger:

denne form for tildeling af kompetence kan kun benyttes ved kontraktlige tvister,

aftaler om ændring af den stedlige kompetence skal indgås på det tidspunkt, hvor kontrakten indgås, idet den specifikke domstol i første instans, der skal behandle en eventuel sag, angives. Da parterne ved indgåelse af en kontrakt ikke kan kende en eventuel fordrings størrelse, skal der i deres kontrakt være mulighed for at vælge en alternativ domstol i første instans, dvs. både en specifik distriktsdomstol eller byret og en specifik regional domstol, som parterne kan indbringe en eventuel sag for afhængigt af fordringens størrelse.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

I henhold til lettisk lovgivning behandler domstol med generel kompetence både civile sager og straffesager. Letland har ikke som andre lande specialdomstole, som f.eks. familieretter, eller dommere med speciale inden for særlige juridiske områder.

Som tidligere anført realitetsbehandles civile sager i en domstol i første instans, og de realitetsbehandles ikke i en domstol i en højere instans, før de har været behandlet af en domstol i en lavere instans. Retten i første instans for civile retlige sager er distriktsdomstolen eller byretten eller den regionale domstol, afhængigt af hvilken domstol der har kompetence i den pågældende sag. Som hovedregel kan alle civile retlige tvister indbringes for retten, hvor de behandles efter de almindelige domstolsprocedurer.

Sidste opdatering: 07/02/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager

sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Litauen

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Ved artikel 12 i lov om domstolsordningen (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) er der i Litauen indført et ensartet domstolssystem med almindelige domstole og særlige domstole.

De almindelige domstole (domstolene i første instans, både distriktsdomstolene og de regionale domstole) behandler alle civile sager om tvister, der vedrører eller udspringer af civile forhold, familieretlige forhold, arbejdsretlige forhold, forhold baseret på intellektuelle ejendomsrettigheder, konkurs, gældssanering eller andre private forhold. Disse domstole behandler endvidere ekstraordinære retssager og begæringer vedrørende accept og fuldbyrdelse i Litauen af domme afsagt af udenlandske domstole og voldgiftsinstanser (jf. artikel 22 i den civile retsplejelov (*Civilinio proceso kodeksas*)).

De særlige domstole, dvs. forvaltningsdomstolene (de regionale forvaltningsdomstole), behandler forvaltningssager, der udspringer af retsforhold af administrativ karakter.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

En sagsøger kan anlægge en retssag ved en domstol efter eget valg under følgende omstændigheder:

en sag mod en sagsøgt, hvis bopæl er ukendt, kan anlægges ved retten på det sted, hvor sagsøgte har aktiver, eller hvor sagsøgte havde sin sidste kendte bopæl

en sag mod en sagsøgt, som ikke har bopæl i Litauen, kan anlægges ved retten på det sted, hvor sagsøgte har aktiver, eller hvor sagsøgte havde sin sidste kendte bopæl i Litauen

et krav om underholdsbidrag og konstatering af faderskab kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl

et krav om erstatning for personskade, herunder tilfælde hvor skadelidte er afgået ved døden, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl, eller hvor skaden blev forvoldt

et krav om erstatning for skade på en persons aktiver kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl (hjemsted), eller hvor skaden blev forvoldt

et krav om erstatning for skade som følge af retsstridig domfældelse, retsstridige tilbageholdelsesforanstaltninger, retsstridig varetægtsfængsling, retsstridig anvendelse af formelle tvangsmidler eller retsstridig administrativ straf (arrest), herunder erstatning for skade som følge af en dommers eller en domstols retsstridige handlinger under behandlingen af en civil sag, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl

et krav vedrørende en aftale/kontrakt, som angiver opfyldelsesstedet, kan også indgives til retten på det opfyldelsessted, der er angivet i aftalen/kontrakten

et krav vedrørende en værger, tilsynsførendes eller formueforvalters dispositioner kan også indgives til retten på det sted, hvor værgeren, den tilsynsførende eller formueforvalteren har bopæl (hjemsted)

et krav vedrørende forbrugeraftaler kan også indgives til retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl

et krav vedrørende aktiviteterne i en juridisk persons filial kan også indgives til retten på det sted, hvor filialen har hjemsted

et erstatningskrav som følge af skibskollision og godtgørelse for redningsaktioner og hjælp til søs, herunder alle andre sager, hvor en tvist opstår som følge af retsforhold inden for søfart, kan også indgives til retten på det sted, hvor sagsøgtes skib befinder sig, eller hvor skibets registreringshavn ligger.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Civile sager behandles af distriktsdomstolene og de regionale domstole i første instans (jf. artikel 25 i den civile retsplejelov).

Ifølge lovens overordnede regel skal alle civile sager behandles af distriktsdomstolene med den undtagelse, at visse sager henhører under de regionale domstoles kompetence eller den regionale domstol i Vilnius' enekompetence.

Dette afhænger af kravets størrelse, idet civile sager vedrørende krav på over 150 000 LTL behandles af de regionale domstole, bortset fra sager vedrørende familie- og ansættelsesforhold samt sager vedrørende godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

Domstolskompetencen afhænger dog også af andre faktorer end kravets størrelse.

De regionale domstole behandler også følgende civile sager i første instans:

sager vedrørende ikke-økonomiske ophavsretlige forhold

sager vedrørende retsforhold i civile offentlige udbud

sager vedrørende konkurs eller gældssanering, bortset fra sager vedrørende fysiske personers konkurs

sager, hvor en af parterne er en udenlandsk stat

sager baseret på krav vedrørende obligatorisk salg af aktier (anparter, kapitalandele)

sager baseret på krav vedrørende undersøgelse af en juridisk persons aktiviteter

sager vedrørende godtgørelse for økonomisk og ikke-økonomisk skade som følge af krænkelse af patienters velerhvervede rettigheder

andre civile sager, som efter specifik lovgivning skal behandles af de regionale domstole i første instans.

Den regionale domstol i Vilnius har enekompetence i følgende civile sager:

sager vedrørende tvister, som er nævnt i patentlovgivningen (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*)

sager vedrørende tvister, som er nævnt i varemærkelovgivningen (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*)

sager vedrørende udenlandske statsborgeres adoption af en litauisk statsborger, som bor i Litauen

andre civile sager, som efter specifik lovgivning henhører under den regionale domstol i Vilnius' enekompetence i første instans.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

En retssag anlægges ved retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl. En sag en juridisk person anlægges ved retten på det sted, hvor den juridiske person har hjemsted, som anført i selskabsregistret. Når sagsøgte er staten eller en kommune, indgives kravet til retten på det sted, hvor det organ, der repræsenterer staten eller kommunen, er beliggende.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Sagsøger kan vælge mellem flere domstole, der er kompetente i en given sag.

Sagens parter kan også indgå en aftale om, hvilken ret sagen skal føres for. I den civile retsplejelovs artikel 32 er det fastsat, at parterne efter gensidig aftale kan bestemme, hvilken ret der er stedligt kompetent i deres sag, men de kan ikke indgå en sådan aftale, når en ret har enekompetence eller særlig kompetence til at behandle sagen.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Som nævnt i den civile retsplejelovs artikel 30 kan sagsøger vælge, hvilken ret der er kompetent i følgende sager:

sager, der anlægges mod en sagsøgt, hvis bopæl er ukendt, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte har aktiver, eller hvor sagsøgte havde sin sidste kendte bopæl

sager, der anlægges mod en sagsøgt, som ikke har bopæl i Litauen, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte har aktiver, eller hvor sagsøgte havde sin sidste kendte bopæl i Litauen

et krav vedrørende aktiviteterne i en juridisk persons filial kan også indgives til retten på det sted, hvor filialen har hjemsted

et krav om underholdsbidrag eller konstatering af faderskab kan også indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl

et krav om erstatning for personskade, herunder tilfælde hvor skadelidte er afgået ved døden, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl, eller hvor skaden blev påført

et krav om erstatning for skade på en persons aktiver kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl (hjemsted), eller hvor skaden blev forvoldt

et krav om erstatning for skade som følge af retsstridig domfældelse, retsstridige tilbageholdelsesforanstaltninger, retsstridig varetægtsfængsling, retsstridig anvendelse af formelle tvangsmidler eller retsstridig administrativ straf (arrest), herunder erstatning for skade som følge af en dommers eller en domstols retsstridige handlinger under behandlingen af en civil sag, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl

et erstatningskrav som følge af skibskollision og godtgørelse for redningsaktioner og hjælp til søs, herunder alle andre sager, hvor en tvist opstår som følge af retsforhold inden for søfart, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøgtes skib befinder sig, eller hvor skibets registreringshavn ligger

et krav vedrørende en aftale/kontrakt, i hvilken opfyldelsesstedet er angivet, kan også indgives til retten på opfyldelsesstedet i aftalen/kontrakten

et krav vedrørende en værger, tilsynsførendes eller formueforvalters dispositioner kan også indgives til retten på det sted, hvor værgeren, den tilsynsførende eller formueforvalteren har bopæl (hjemsted)

et krav vedrørende forbrugeraftaler kan også indgives til retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl

Derudover kan et krav mod flere sagsøgte, som bor eller befinder sig forskellige steder, indgives til retten på det sted, hvor en af de sagsøgte har bopæl eller hjemsted efter sagsøgers eget valg (jf. artikel 33, stk. 1, i den civile retsplejelov)

et krav vedrørende en aftale/kontrakt, i hvilken opfyldelsesstedet er anført, kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl eller hjemsted, eller hvor aftalen/kontrakten skulle opfyldes, efter sagsøgers eget valg et krav vedrørende forbrugeraftaler kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte eller forbrugeren har bopæl eller hjemsted

et krav om underholdsbidrag kan indgives til retten på det sted, hvor sagsøger eller sagsøgte har bopæl eller hjemsted, efter sagsøgers eget valg.

Det er muligt at indgive et civilt krav om skadeserstatning i en straffesag og få det behandlet ifølge kompetencereglerne i den civile retsplejelov, såfremt kravet ikke blev fremsat eller pådømt som led i straffesagen.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Den civile retsplejelovs artikel 31, stk. 1 og 2, indeholder følgende undtagelser fra den almindelige regel om stedlig kompetence, der er bindende for en person, som anlægger en retssag:

i forbindelse med krav om tinglige rettigheder over fast ejendom, anvendelse af fast ejendom, med undtagelse af begæringer vedrørende opgørelse af formueforholdet mellem ægtefæller i skilsmisssager, og ophævelse af udlæg i fast ejendom er den kompetente ret retten på det sted, hvor den faste ejendom eller størstedelen af ejendommen er beliggende

i forbindelse med kreditorers krav i et dødsbo, som indgives, inden arvingerne har vedgået arven, er den kompetente ret retten på det sted, hvor arven eller størstedelen af arven befinder sig.

Følgende skal endvidere bemærkes, jf. artikel 33, stk. 2-4, i Litauens civile retsplejelov:

Et modkrav skal indgives til den ret, det oprindelige krav blev indgivet til, uanset hvilken ret der måtte være kompetent. Selv om værdien af kravet øges, sagens genstand ændres, eller indgivelsen af et modkrav betyder, at en anden ret bliver sagligt kompetent i sagen, skal den ret, til hvem det oprindelige krav blev indgivet, pådømme alle spørgsmål vedrørende kravet (modkravet) og pådømme sagens realitet.

Hvis et eller flere af sagsøgers krav skal indgives efter reglerne om enekompetence, skal hele sagen anlægges efter disse regler.

Hvis et eller flere af sagsøgers krav henhører under en regional domstols kompetence, skal hele sagen behandles af en regional domstol.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Parterne kan ændre den stedlige kompetence for en sag ved en gensidig skriftlig aftale. Indgåelsen af en sådan aftale kan dog ikke ændre kompetencen for en ret, som har enekompetence eller særlig kompetence til at pådømme sagen (jf. den civile retsplejelovs artikel 32).

En domstols kompetence til at behandle en sag kan undtagelsesvis begrundes med sagsøgtes deltagelse i sagen.

En ret kan henvise en sag til en anden ret, når en sagsøgt, hvis bopæl ikke var kendt, anmoder om at få sagen henvist til retten på det sted, hvor han/hun har bopæl (jf. artikel 34, stk. 2, nr. 2, i den civile retsplejelov).

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De særlige forvaltningsdomstole i Litauen behandler hverken civile, handels- eller familieretlige sager. De pådømmer sager, som udspringer af forvaltningsretlige tvister.

Sidste opdatering: 21/10/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Luxembourg

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I Storhertugdømmet Luxembourg er det kredsdomstolen (*tribunal d'arrondissement*), der har kompetence til at behandle civil- og handelsretlige sager.

Luxembourg er opdelt i to arrondissementer, og der er således en kredsdomstol både i byen Luxembourg og i Diekirch.

Kredsdomstolen har kompetence til at behandle alle civil- og handelsretlige sager, som ifølge loven ikke hører under en anden jurisdiktion.

I modsætning til, hvad der er tilfældet i andre lande, er der ingen særlig domstol for handelssager, idet de behandles af særlige afdelinger i kredsdomstolen. Handelssagerne behandles imidlertid efter en forenklet procedure.

Der findes særlige domstole til primært at tage sig af følgende sager:

Bagatelsager: Sager om beløb på under 10 000 EUR behandles af en fredsdommer (*juge de paix*). Der findes tre sådanne fredsdommere i Storhertugdømmet Luxembourg, nemlig i henholdsvis byen Luxembourg, Esch-sur-Alzette og Diekirch, som dækker hver sin retskreds.

Arbejdsretlige sager: Er der uenighed om opfyldelsen af en arbejdskontrakt, kan sagen indbringes for den kompetente arbejdsret (*tribunal du travail*). Der findes tre sådanne arbejdsretter i Storhertugdømmet Luxembourg, nemlig i henholdsvis byen Luxembourg, Esch-sur-Alzette og Diekirch, som dækker hver sin retskreds. I praksis har arbejdsretten sæde i fredsdommerens kontorer.

Sager vedrørende lejemål: Ifølge loven har fredsdommeren kompetence til at behandle tvister om opfyldelse af lejekontrakter, uanset hvor stort et beløb sagen vedrører. Hvis tvisten drejer sig om fastsættelse af lejens størrelse, skal sagen ifølge loven forelægges for kommunens huslejenævn, før den kan indbringes for den kompetente ret.

Sager om nabostridigheder: Hovedparten af de sager om nabostridigheder, der vedrører f.eks. servitutter eller fællesejede skel, behandles af fredsdommeren. Hvis sagen udvides med krav om skadeserstatning, er det beløbet, der er bestemmende for kompetencen: Sager over 10 000 EUR behandles af kredsdomstolen.

Sager om social sikring: Ifølge loven er det voldgiftsretten i sager om social sikring (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*), der behandler tvister om socialsikrings spørgsmål. Denne har sæde i byen Luxembourg og dækker hele landet.

Insolvensspørgsmål: Fredsdommeren har i henhold til loven kompetence til at behandle sager om insolvens.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

En fredsdommeren har kompetence til at afgøre civil- og handelsretlige sager om beløb under 10 000 EUR (ekskl. renter og omkostninger). Sager over denne beløbsgrænse behandles af kredsdomstolen.

kredsdomstolen har under alle omstændigheder kompetence i sager, som ikke har nogen økonomisk værdi, f.eks. familieretlige sager.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Normalt er det retten i den retskreds, hvor sagsøgte er bosiddende, der har kompetence i en given sag. Denne regel har til formål at beskytte sagsøgte, som formodes at have lettere ved at forsvare sig ved den domstol, der ligger tættest på den pågældendes bopæl.

Hvis sagsøgte er en fysisk person, er det retten i den retskreds, hvor den pågældende har sin bopæl eller sit opholdssted, der er kompetent.

Hvis sagsøgte er et selskab eller en forening, kan selskabet eller foreningen indstævnes ved retten i den retskreds, hvor det/den har sit hovedsæde, men også i den retskreds, hvor det/den har en filial eller et kontor, under forudsætning af at det/den i disse tilfælde har en repræsentant på stedet, som er bemyndiget til at indgå aftaler med tredjemand, og at tvisten er opstået inden for denne filials eller dette kontors aktivitetsområde.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I sager om kontraktforhold kan sagsøger anlægge sagen enten i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl, eller – afhængigt af kontraktens art – i den retskreds, hvor genstanden for kontrakten eller tjenesteydelsen skal leveres.

Sager om erstatningsansvar uden for kontraktforhold eller et civilretligt krav i forbindelse med en straffesag kan rejses ved retten i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl, eller ved retten i den retskreds, hvor skaden er forvoldt, eller den skadevoldende handling er begået.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Når der er tale om

1. ansøgninger om tilladelse til ægteskab mellem mindreårige, begæringer om omstødelse af ægteskab, begæringer om ophævelse af udsættelsen af ægteskabsindgåelsen, forlængelse af udsættelsen, indsigelse mod indgåelse af ægteskabet og ophævelse af udsættelsen
2. sager vedrørende ægtepagter og formueforholdet mellem ægtefæller samt sager om fuldstændigt særeje
3. sager vedrørende ægtefællernes respektive rettigheder og pligter og bidrag til familiens og det registrerede partnerskabs underhold
4. sager vedrørende det registrerede partnerskabs ophør
5. sager vedrørende underholdsbidrag
6. sager vedrørende samværsret, børns bopæl og bidrag til børns underhold og uddannelse
7. sager vedrørende forældremyndighed med undtagelse af sager om ophævelse af forældremyndighed
8. afgørelser om økonomisk værgemål for mindreårige og om værgemål for mindreårige
9. sager i tilknytning til forbud mod tilbagevenden af personer, der er bortvist fra deres bopæl i henhold til artikel 1, stk. 1, i den ændrede lov af 8. september 2003 om vold i hjemmet, og om forlængelse af de forbud, som denne bortvisning medfører i henhold til denne lovs artikel 1, stk. 2, samt søgsmål anlagt til prøvelse af disse foranstaltninger

er den kredsdomstolen, der har stedlig kompetence, undtagen i særlige tilfælde:

1. retten i den retskreds, hvor familien er bosiddende
2. hvis forældrene lever adskilt, retten i den retskreds, hvor den forælder, hos hvem de mindreårige børn normalt bor, er bosiddende, i tilfælde af fælles forældremyndighed eller retten i den retskreds, hvor den forælder, der alene har forældremyndigheden, er bosiddende
3. i andre tilfælde retten i den retskreds, hvor den person, der har taget initiativ til proceduren, er bosiddende.

Hvis der indgives en fælles ansøgning, er den kompetente ret efter parternes valg retten i den retskreds, hvor den ene eller den anden af parterne er bosiddende.

Når tvisten alene vedrører underholdspligt mellem ægtefællerne, bidraget til barnets underhold og uddannelse, bidraget til familiens underhold eller presserende og midlertidige foranstaltninger i tilfælde af det registrerede partnerskabs ophør, kan den kompetente ret være retten i den retskreds, hvor den bidragsberettigede ægtefælle eller tidligere registrerede partner eller den forælder, der har hovedansvaret for børnene, selv myndige børn, er bosiddende. Den stedlige kompetence afgøres på grundlag af bopælsstedet på tidspunktet for indgivelse af ansøgningen, eller i tilfælde af skilsmisse den dag, hvor den oprindelige begæring indgives.

Når der ansøges om gensidig retshjælp i sager vedrørende forældremyndighed og samværsret, er retten i den retskreds, hvor barnet er bosiddende eller formodes at være bosiddende, kompetent.

I sager om skilsmisse og separation og deres konsekvenser er retten i den retskreds, hvor ægtefællerne har deres fælles bopæl, eller, hvis de ikke har fælles bopæl, retten i den retskreds, hvor den sagsøgte ægtefælle eller i tilfælde af skilsmisse efter fælles overenskomst en af ægtefællerne er bosiddende, kompetent.

I arvesager er det retten i den retskreds, hvor afdøde senest havde bopæl, der er kompetent.

I sager om lejemål er det retten i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende, der er kompetent.

I arbejdsretlige sager er det retten i den retskreds, hvor arbejdsstedet er beliggende, der er kompetent. I visse sager, hvor en arbejdsgiver har sagsøgt en arbejdstager, der er bosiddende i en anden EU-medlemsstat, er det retten i den retskreds, hvor arbejdstageren er bosiddende, der har kompetence til at behandle sagen.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Luxembourgsk ret anerkender værningsaftaler, i henhold til hvilke parterne i en kontrakt udpeger en bestemt domstol til at afgøre tvisten mellem parterne.

Sådanne aftaler har særlig betydning, når der er tale om tvister mellem parter i forskellige lande. De gør det muligt for parterne på forhånd at bestemme, ved hvilken ret en eventuel tvist skal afgøres. Betingelserne for anerkendelse af sådanne værnetingsaftaler mellem parter i forskellige EU-medlemsstater er fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1215/2012 af 12. december 2012.

Parterne kan også indgå en værnetingsaftale om rent indenlandske anliggender. I dette tilfælde kan parterne forelægge en sag for fredsdommeren, selv om denne normalt ikke ville have kompetence på grund af størrelsen af det beløb, sagen drejer sig om, eller som følge af reglerne om stedlig kompetence. Værnetingsaftalen mellem parterne kan være udtrykkelig eller kan følge af den omstændighed, at sagsøgte giver møde i retten og indleder forhandlingerne om sagens realitet uden på forhånd og inden fremførelsen af ethvert forsvar at gøre gældende, at den ret, for hvilken tvisten er indbragt, savner kompetence. Parterne kan dog ikke benytte samme fremgangsmåde ved kredsdomstolen, ved hvilken kompetencereglerne på grundlag af det beløb, som tvisten vedrører, er en ufravigelig procesforudsætning.

En værnetingsaftale er kun gyldig, hvis den er tiltrådt af begge parter. Kravene til bevis herfor er reguleret af de almenretlige bestemmelser.

Parternes mulighed for selv at udpege en kompetent domstol er dog i nogle tilfælde undergivet visse lovbestemte begrænsninger. Således er aftaler, som har til formål at fratage en forbruger retten til at anlægge sag ved de almindelige domstole, ugyldige i medfør af loven om forbrugerbeskyttelse.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De særlige domstole, der er oprettet ved luxembourgsk lov (arbejdsretten, fredsdommeren, der behandler sager om lejemål, forvaltningsdomstolen (*tribunal administratif*) og voldgiftsretten i sager om social sikring (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*)), træffer afgørelse i første instans i alle retstvister, uanset størrelsen af det beløb, tvisten drejer sig om.

F.eks. er fredsdommeren, som normalt kun har kompetence til at behandle sager under 10 000 EUR, ikke underlagt denne beløbsgrænse i tvister om lejemål. Stedlig kompetence:

Hovedreglen om stedlig kompetence

Selv om den kompetente domstol i princippet er retten i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl, er der visse undtagelser i relation til de særlige domstole. Den kompetente arbejdsret (*tribunal du travail*) er således i princippet arbejdsretten i den retskreds, hvor arbejdsstedet er beliggende, og ikke i den retskreds, hvor en af parterne har bopæl. Tilsvarende skal en sag om et lejemål anlægges ved retten i den retskreds, hvor det udlejede lokale er beliggende. For så vidt angår forvaltningsdomstolen og voldgiftsretten i sager om social sikring, er dette spørgsmål ikke relevant, da disse to instanser er kompetente på hele Storhertugdømmet Luxembourgs område.

Undtagelser fra den generelle regel

De særlige domstoles kompetence er fastsat ved lov, og det er normalt ikke muligt for parterne at vælge en anden ret end den, der er udpeget i loven.

De særlige domstoles kompetence betragtes generelt som et grundlæggende retsprincip (f.eks. i forbindelse med arbejdsretlige sager), hvilket betyder, at retten, selv om ingen af parterne gør indsigelse, på eget initiativ skal gøre opmærksom på det, hvis en sag ligger uden for dens kompetenceområde. Som anført ovenfor frafaldes dette princip ved fredsdommeren, når tvisten har en værdi, der overstiger værdigrænsen for fredsdommerens kompetence, og der foreligger en udtrykkelig eller stiltiende aftale mellem parterne. I dette tilfælde kan fredsdommeren ikke på eget initiativ erklære sig inkompetent.

Relevante links

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Relevante dokumenter

Organisation de la justice (147 Kb)

Sidste opdatering: 21/05/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Ungarn

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Ifølge lov om domstolenes organisation og administration findes der kun én type særlig domstol i Ungarn: forvaltnings- og arbejdsdomstolen, som behandler arbejds- og forvaltningsretlige sager. Andre sager end arbejds- og forvaltningsretlige sager hører under de almindelige domstoles kompetence. Selv om en særlig domstol behandler sagen, behandles appeller ikke af den særlige domstol, men af en almindelig domstol, nemlig den regionale ret (*törvényszék*), som har kompetence i den retskreds, hvor forvaltnings- og arbejdsdomstolen er placeret.

Sager, som hører under forvaltnings- og arbejdsdomstolenes kompetence, omfatter sager om prøvelse af forvaltningsafgørelser samt om ansættelsesforhold og lignende juridiske forhold. De forvaltningsafgørelser, der kan gøres til genstand for sådanne sager, omfatter afgørelser truffet i officielle sager af en myndighed eller chefen for en myndighed som omhandlet i de almindelige regler om forvaltningsprocedurer, fuldbyrdelseskendelser, der afsiges som følge af en overtrædelse af forpligtelser i en officiel kontrakt, lovbestemte afgørelser fra lokale myndigheder samt afgørelser fra andre organer, organisationer eller personer, som efter særskilt lovgivning kan prøves i overensstemmelse med reglerne om prøvelse af forvaltningssager.

Søgsmål i sager om ansættelsesforhold eller lignende juridiske forhold omfatter søgsmål om fuldbyrdelse af arbejdsretlige krav eller krav i forbindelse med beskæftigelse som embedsmand, arbejde i forvaltningen eller den offentlige sektor eller et forhold mellem medlemmer i kooperative virksomheder, som omfatter tjeneste- og ansættelsesforpligtelser. Søgsmål ifølge lovgivningen om forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere, og som er direkte forbundet med ansættelsen, kan også indbringes for arbejdsdomstolen. Forvaltnings- og arbejdsdomstolenes kompetence omfatter forvaltningsafgørelser truffet i forbindelse med arbejdstilsyn og arbejdsmiljøtilsyn, afgørelser om nedsættelse af, deltagelse i og beføjelser for sektorudvalgene for den sociale dialog, forvaltningsafgørelser truffet af den nationale beskæftigelsesmyndighed ifølge lov om beskæftigelsesfremme og arbejdsløshedsydelse samt domstolsprøvelse af afgørelse i socialsikringsager. Forvaltnings- og arbejdsdomstolene behandler disse sager i overensstemmelse med reglerne om behandling af forvaltningssager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Ifølge lov om domstolenes organisation og administration afsiges afgørelser i første instans af distriktsdomstole (*járásbíróság*) og regionale domstole. Alle søgsmål, som efter lovgivningen ikke henvises til regionale domstole, hører under distriktsdomstolenes kompetence. De regionale domstoles kompetence omfatter følgende:

- a) sager vedrørende ejendomsrettigheder, hvor værdien af ejendommen overstiger 30 mio. HUF, bortset fra sager, som indbringes af et ægtepar i forbindelse med eller under en skilsmisssag
- b) sager, der indledes for at opnå erstatning for skade forårsaget af personer, der handler i embeds medfør i den offentlige forvaltning
- c) tvister om ophavsret og lignende rettigheder, herunder sager til gennemtvinding af rettigheder og omkostningskrav, der henhører under kollektiv forvaltning, sager vedrørende industriel ejendomsret og sager vedrørende rettigheder som omhandlet i den civile lovbogs artikel 86, stk. 3 og 4
- d) sager vedrørende international godstransport eller transportkontrakter
- e) visse sager vedrørende selskaber
- f) visse sager vedrørende organisationer, der ikke er selskaber, og som er registreret af den regionale ret
- g) sager til gennemtvinding af civile retlige krav som følge af krænkelse af ideelle rettigheder, herunder sager vedrørende erstatning for sådanne krænkelse, hvis de anlægges samtidig med eller under sådanne sager om krænkelse
- h) sager vedrørende retslige aspekter ved sikkerhedsstillelse
- j) sager vedrørende berigtigelser i pressen.

Regionale domstole behandler ikke kun sager i første instans, men også i anden instans i forbindelse med appeller mod domme afsagt af distriktsdomstolene samt forvaltnings- og arbejdsdomstolene.

I de i lovgivningen foreskrevne sager træffer de regionale appeldomstole (*ítélőtábla*) afgørelse om begæringer om retsmidler mod distriktsdomstolenes og de regionale domstoles domme og behandler andre sager, der henvises til dem. Ungarns højesteret hedder *Kúria*. Højesteret træffer i de i lovgivningen foreskrevne sager afgørelse om begæringer om retsmidler mod de regionale domstole og regionale appeldomstoles domme samt om begæringer om domstolsprøvelse. Den træffer ligeledes afgørelse om uoverensstemmelser mellem lokale myndigheders dekretter og anden lovgivning og kan ophæve sådanne dekretter. Endvidere behandler højesteret de lokale myndigheders manglende opfyldelse af deres lovbestemte forpligtelser samt behandler andre sager, der henhører under dens kompetence.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Hovedreglen er, at sagen skal anlægges ved sagsøgtes hjemting, medmindre en anden ret har eksklusiv kompetence (generel kompetence). Hvis sagsøgte ikke har bopæl i Ungarn, er det retten på hans opholdssted, der er kompetent. Hvis sagsøgtes opholdssted er ukendt eller i udlandet, er det den ret i Ungarn, inden for hvis retskreds han sidst havde bopæl, der er kompetent. Hvis bopælen ikke kan fastslås, eller hvis sagsøgte ikke havde nogen bopæl, skal sagen anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds sagsøger bor, eller – hvis denne ikke har nogen bopæl – ved den ret, inden for hvis retskreds denne opholder sig. Hvis arbejdsstedet eller bopælen ikke er i samme geografiske område, vil retten på sagsøgtes anmodning, som skal fremsættes senest i det første retsmøde, henvise sagen til den ret, der er kompetent i den retskreds, hvor sagsøgtes arbejdssted ligger, med henblik på at afholde retsmøde og afsige en dom dér.

I sager mod juridiske personer fastlægges den generelle kompetence efter, hvor den juridiske persons hjemsted eller hovedsædet for det organ, der er bemyndiget til at repræsentere det, er beliggende. I tilfælde af tvivl vil den juridiske persons forretningssted blive betragtet som hjemting. Hvis den juridiske persons hovedsæde ligger i Budapest, men dens aktiviteter finder sted i Pest-regionen, er det den ret, der har kompetence i Pest-regionen, der skal behandle sagen. Hvis den juridiske person ikke har hovedsæde i Ungarn, fastlægges kompetencen i en sag anlagt af en ungarsk juridisk person (sagsøger) efter sagsøgers hovedsæde. Hvis sagsøger er en ungarsk fysisk person, fastsættes kompetencen på samme måde efter sagsøgers hjemsted eller bopæl. I sager mod virksomheder, som ikke er juridiske personer, anvendes bestemmelserne om juridiske enheder, når kompetencen skal fastlægges.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvomår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I alle sager, hvor det ikke er fastlagt, at en anden ret har enekompetence, kan sagsøger, hvis han ønsker det, og en række betingelser i den civile retsplejelov er opfyldt, anlægge sagen ved en anden ret efter den civile retsplejelov i stedet for ved den ret, som efter de almindelige kompetenceregler er sagsøgtes hjemting.

I sager vedrørende formuegoder har den ret, inden for hvis retskreds sagsøgte formodes at opholde sig i en længere periode (f.eks. som ansat eller studerende), eksempelvis også kompetence. For værnepligtige i det ungarske forsvar eller andre væbnede styrker er det det faste tjenestested, der er afgørende for, hvilken ret der er kompetent. Disse bestemmelser om kompetence finder ikke anvendelse, hvis sagsøgte ikke har proceshabilitet. Hvis sagsøgte ikke har hjemsted eller bopæl i Ungarn, kan sager om formuegoder også anlægges ved en ret, inden for hvis retskreds sagens genstand eller sagsøgtes formuegoder, som kan beslaglægges, befinder sig. Hvis formuegoderne består i en fordring, kan sagen anlægges der, hvor sagsøgtes debitor bor, eller – hvis kravet vedrører en genstand – der, hvor denne genstand befinder sig.

Sager om underholdsbidrag, børnebidrag og lignende periodiske ydelser kan også anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds sagsøger har bopæl.

Sager om forældremyndighed kan også anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds barnet har bopæl.

Sager om ejendomsret til og besiddelse af fast ejendom samt andre rettigheder eller retsforhold i forbindelse med den faste ejendom kan også anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds den faste ejendom er beliggende.

Sager vedrørende krav på grundlag af transaktioner med erhvervsvirksomheder som led i deres aktiviteter kan også anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds transaktionen eller leveringen har fundet sted.

Sager vedrørende erstatning kan også anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds den skade, der ligger til grund for erstatningskravet, er indtrådt.

Sager vedrørende vekslar kan anlægges ved den ret, inden for hvis retskreds betalingsstedet ligger.

Der kan anlægges sag mod både den sekundære og den primære skyldner eller debitor ved den ret, der er kompetent til at behandle sager mod debitor på et hvilket som helst kompetencegrundlag. Hvis en person har en interesse i genstanden eller en del af genstanden for en sag mellem to andre parter, vil den ret, der er kompetent i denne sag, også være kompetent i forhold til et eventuelt søgsmål indledt af den pågældende mod parterne i den igangværende sag med henblik på gennemtvinding af kravet.

2.2.2.2 Hvomår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Når en bestemt ret ifølge lovgivningen har enekompetence i sagen. Denne bestemmelse gælder f.eks. i nedenstående tilfælde.

I forbindelse med søgsmål med henblik på prøvelse af forvaltningsafgørelser vedrørende indrejse og ophold i Ungarn fastslås kompetencen på grundlag af hjemtinget for det forvaltningsorgan, som har behandlet sagen i første instans. Hvis kompetencen ikke kan fastslås på dette grundlag, har forvaltnings- og arbejdsdomstolen i Budapest enekompetence i sagen.

Hvis det forvaltningsorgan, der har behandlet sagen i første instans, har kompetence i hele landet, har forvaltnings- og arbejdsdomstolen i Budapest – med visse undtagelser – enekompetence.

I forbindelse med søgsmål om ophør eller begrænsning af fuldbyrdelse har den ret, der har afsagt fuldbyrdelseskendelse, enekompetence. Hvis en regional ret, en forvaltnings- og arbejdsdomstol eller en notar har afsagt fuldbyrdelseskendelse, har den ret, som er kompetent i den retskreds, hvor debitor har bopæl, enekompetence.

Den ret, som er kompetent i det retsområde, hvor formuegoderne blev beslaglagt, har enekompetence i søgsmål vedrørende tilbagelevering af formuegoderne.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

I sager vedrørende formuegoder kan parterne, medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen, vælge, at en bestemt ret skal have kompetence til at afgøre deres aktuelle tvist eller en eventuel tvist, som måtte opstå i et bestemt retsforhold. Parterne kan indgå en sådan værnetingsaftale skriftligt, mundtligt med skriftlig bekræftelse, i en form, der er i overensstemmelse med forretningspraksis mellem parterne, eller – inden for international handel – i en form, der er i overensstemmelse med den praksis, der er kendt eller burde være kendt af parterne, og som er alment kendt og regelmæssigt anvendt på det pågældende forretningsområde af parter i denne type aftaler. Der kan ikke indgås værnetingsaftaler, hvis en bestemt rets enekompetence er fastsat ved lov. Medmindre andet er foreskrevet i lovgivningen eller aftalt af parterne, har den valgte ret enekompetence. Værnetingsaftalen gælder også retsefterfølgere. Hvis værneting er aftalt i de almindelige betingelser i en aftale, vil den ret, som har kompetence ifølge aftalen, på anmodning fra sagsøger fremsat senest i det første retsmøde henvise sagen til den ret, der har kompetence efter de almindelige lovgivningsregler, med henblik på afholdelse af retsmødet og afsigelse af dom dér.

I sager om formuegoder kan parterne ikke vælge, at den regionale ret i Budapest by eller den regionale ret i Budapest-regionen skal have kompetence i sager, der hører under de regionale domstoles kompetence, eller distriktsdomstolen i Pest i sager, der hører under distriktsdomstolens kompetence, i forbindelse med deres aktuelle tvist eller en eventuel fremtidig tvist, som måtte opstå i et bestemt retsforhold.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Forvaltnings- og arbejdsdomstolene er de eneste særlige domstole i Ungarn. I arbejdsretlige sager ligger kompetencen hos den arbejdsdomstol, inden for hvis retskreds arbejdsgiverens hovedsæde er beliggende, eller inden for hvis retskreds det forretningssted, hvor arbejdstageren arbejder eller arbejdede, er beliggende.

I forvaltningssager fastslås kompetencen på grundlag af hjemtinget for det forvaltningsorgan, som har behandlet sagen i første instans, medmindre en anden ret har enekompetence eller der gælder andre betingelser ifølge lovgivningen. Hvis det forvaltningsorgan, der har behandlet sagen i første instans, har kompetence i flere amter (herunder hovedstaden), vil kompetencen – med visse undtagelser – blive fastslået på grundlag af sagsøgers bopæl i Ungarn eller dennes opholdssted, mens den kompetente ret for juridiske personer og foreninger er den ret, der har kompetence i den retskreds, hvor organisationens ungarske hjemsted er beliggende. Hvis den forvaltningsafgørelse, der anmodes om prøvelse af, omhandler en rettighed eller en forpligtelse eller et forhold relateret til fast ejendom, skal søgsmålet anlægges ved den ret, der har kompetence i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende. Hvis den forvaltningsafgørelse, der skal prøves, er underlagt betingelser om meddelelse eller tilladelse, eller vedrører en aktivitet relateret til en sådan meddelelse eller tilladelse, er den kompetente ret den ret, der har kompetence i den retskreds, hvor aktiviteten udføres eller skal udføres. Hvis det forvaltningsorgan, der har behandlet sagen i første instans, har kompetence i hele landet, har forvaltnings- og arbejdsdomstolen i Budapest – med visse undtagelser – enekompetence.

Sidste opdatering: 10/11/2015

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [en](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Kompetence - Malta

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Valg af domstol eller nævn afhænger af sagens karakter. Langt de fleste civile sager og handelssager henhører under de almindelige civile retters kompetence, eftersom der ikke findes en handelsret. Der findes enkelte specialretter:

Industrial Tribunal (*Tribunal Industrijali*) (arbejdsret) – behandler sager vedrørende uberettiget afskedigelse og diskriminerende behandling eller anden ulovlig behandling på arbejdspladsen.

Rent Regulation Board (*Bord tal-Kera*) (husejennævn) – behandler sager vedrørende ændringer i lejevilkår, herunder huslejeforhøjelser og opsigelse af lejemål. Disse sager skal vedrøre en lejekontrakt indgået før 1. juni 1995.

Land Arbitration Board (*Bord tal-Arbitraġġ dwar Artijiet*) (ekspropriations- og taksationskommission) – behandler sager om klassifikation af eksproprieret jord og godtgørelse til ejeren.

Alle disse domstole og nævn afholder retsmøder i Valletta i samme bygning som de almindelige domstole.

Se også svar på spørgsmål 4 i afsnittet "[Sagsanlæg ved domstolene](#)".

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Reglerne om domstolens kompetence findes i kapitel 12 i Maltas lovsamling (*Code of Organization and Civil Procedure*).

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Ja, der sondres mellem *Superior Courts* (højere domstole) og *Inferior Courts* (lavere domstole). Forskellen er, at Inferior Courts kan behandle og træffe afgørelse i sager af ren civilretlig karakter vedrørende alle krav på op til 11 646,87 EUR. Superior Courts behandler og træffer derimod afgørelse i sager af ren civilretlig karakter vedrørende alle krav på over 11 646,87 EUR samt sager (uafhængigt af kravets værdi), der vedrører fast ejendom eller servitutter, byrder eller andre rettigheder over fast ejendom, herunder krav om rømning af eller udsættelse fra fast ejendom, uanset om denne er beliggende i byområde eller landdistrikt, lejet af eller bolig for personer bosiddende i, eller som har deres almindelige bopæl der. Se også svar på spørgsmål 4, "Sagsanlæg ved domstolene".

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

Der er som hovedregel værneting der, hvor sagsøgte bor. I Malta er kompetencen delt mellem Malta og Gozo. Der er ingen domstole i de forskellige byer. For personer, der bor eller opholder sig i Malta, skal en sag indbringes ved en ret i Malta. Omvendt skal personer, der bor eller har almindeligt ophold på øen Gozo, indbringe deres sag for en ret på Gozo.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Se svar på spørgsmål nr. 2.2.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Hovedreglen fraviges, når forpligtelsen skal opfyldes på en bestemt ø. Hvis sagsøgte f.eks. bor på Gozo, men forpligtelsen vedrørende kravet skal opfyldes i Malta, har domstolene på Malta stedlig kompetence, og alle sager skal indbringes for domstole i Malta, selv om sagsøgte bor på Gozo.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Reglerne for stedlig kompetence i maltesisk lovgivning omfatter ikke regler om værnetingsaftaler.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

Dette skal ske, når forpligtelsen skal opfyldes på en bestemt ø.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Der findes ingen bestemmelser i loven om dette spørgsmål. Ifølge maltesisk lov kan parterne ikke vælge at tillægge en ret kompetence, som ellers ikke ville være kompetent, heller ikke hvis de er enige om det. En ret kan selv rejse spørgsmålet om manglende kompetence, fordi det henhører under de ufravigelige retsgrundsætninger.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

På webstedet <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> findes der oplysninger om, hvilken ret man bør indbringe sin sag for. Desuden kan du gå ind på <http://justiceservices.gov.mt/> og derfra få adgang til maltesisk lovgivning. Her kan du få oplysninger om, hvilken ret du skal indbringe din sag for. Du bør rådføre dig med den advokat eller advokatfuldmægtig, der underskriver dokumenterne. Med hensyn til specialretterne fremgår deres kompetence af den lovgivning, hvorved de er blevet oprettet.

<http://www.justice.gov.mt/> [English](#)

Sidste opdatering: 06/03/2017

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Nederlandene

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Der findes ingen særlige domstole som f.eks. handelsretter eller arbejdsretter inden for den civile retspleje i Nederlandene. Distriktsdomstolene er i princippet kompetente i alle civile sager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Domstolene i første instans behandler alle civile sager med undtagelse af de ved lov fastsatte sager. De civile domstole behandler sager mellem to parter (fysiske eller juridiske personer). De civile domstole er ikke kompetente i tvister, hvor forvaltningsdomstolen er udpeget som den kompetente ret. Dette er tilfældet i tvister med forvaltningen (de offentlige myndigheder). Det nederlandske retssystem omfatter tre typer domstole på det privatretlige område, nemlig distriktsdomstolene (*rechtbanken*), appeldomstolene (*gerechtshoven*) og den nederlandske højesteret (*Hoge Raad Nederlanden*).

Siden den 1. april 2013 har Nederlandene været opdelt i ti retskredse med hver sin ret: 11 domstole, som er kompetente inden for fire områder. Derudover omfatter retssystemet fire appeldomstole og en højesteret.

Der er oprettet organisatoriske enheder, benævnt "sektorer", inden for distriktsdomstolene. Det drejer sig om underdistriktsdomstolene for sektorerne forvaltningsret, civilret og strafferet. Retten har både afdelinger med én enkelt dommer og afdelinger med dommerkollegier. I en afdeling med én enkelt dommer består afdelingen af blot en dommer, mens en afdeling med et dommerkollegium består af tre dommere. Det grundlæggende princip er, at sager ved underdistriktsdomstolene, enkle sager og hastesager behandles af én enkelt dommer. Også mange familiesager behandles af én enkelt dommer. Et eksempel på en afdeling med én enkelt dommer er ungdomsdomstolen (*kinderrechter*), som behandler bestemte sager vedrørende børn. Juridisk komplekse sager behandles af et dommerkollegium.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

En retssag indledes normalt ved distriktsdomstolen. Der findes fire former for distriktsdomstole:

civilretlige (borger mod borger)

forvaltningsretlige (borger mod offentlig myndighed)

strafferetlige (forseelser (*overtredingen*) og strafbare handlinger (*misdriften*))

sektorer (underdistriktsdomstole).

Appeldomstole

Enhver, der ikke er enig i en retsafgørelse, kan appellere afgørelsen. Straffesager og civile sager indbringes for en af de fire appeldomstole. I forvaltningssager kan appellen alt efter sagsområde behandles af:

appeldomstolene (*gerechtshoven*)

retten i sidste instans i socialsikringsager (*Centrale Raad van Beroep*)

forvaltningsdomstolen i sidste instans i sager vedrørende handel og industri (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)

statsrådet (den forvaltningsretlige domstolsmyndighed) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Højesteret

Den nederlandske højesteret er Nederlandenes øverste domsmyndighed for alle civilretlige, strafferetlige og skatteretlige sager. Højesteret kan bl.a. ophæve appeldomstolens afgørelser (dette kaldes kassation) og er derudover ansvarlig for at bevare den juridiske enhed og for at styre udviklingen af nederlandsk lovgivning.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

I Nederlandene behandler distriktsdomstolene (*arrondissementsrechtbanken*) sager i første instans. En afgørelse truffet af retten i første instans kan appelleres til en appeldomstol. Derudover er begrebet "relativ kompetence" vigtigt for at afklare, hvilken af de 10 distriktsdomstole der er kompetent i en given sag, f.eks. distriktsdomstolen i Amsterdam eller distriktsdomstolen i Leeuwarden – hvilken ret der er stedligt kompetent til at behandle en bestemt sag. I internationale sager, dvs. sager af grænseoverskridende karakter, hvor det ligger fast, at det er de nederlandske domstole der er kompetente, udpeges den stedligt kompetente ret efter nederlandsk lovgivning, medmindre den regel, der fastlægges, at der er tale om international kompetence, også udpeger den stedligt kompetente ret, jf. artikel 5, stk. 1 eller 3, i Bruxelles I (Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område).

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Den grundlæggende regel i forbindelse med sager, der anlægges ved stævning i første instans, er, at den kompetente ret er retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl (artikel 99 i den civile retsplejelov (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). Såfremt sagsøgte ikke har nogen kendt bopæl i Nederlandene, er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøgte opholder sig (i Nederlandene).

I hvilken retsbygning en sag skal behandles af underdistriktsdomstolen, bestemmes med udgangspunkt i bilaget til dekret om sekundære mødesteder for domstole (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) af 10. december 2001 (<http://www.overheid.nl/>).

Reglerne om distriktsdomstolenes stedlige kompetence finder tilsvarende anvendelse.

Den grundlæggende regel i forbindelse med sager, der anlægges ved begæring i første instans, er, at den kompetente ret er retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl (eller hvor en af sagsøgerne eller de interesserede parter, der er nævnt i begæringen, har bopæl) (artikel 262 i den civile retsplejelov). Såfremt sagsøger ikke har nogen kendt bopæl i Nederlandene, er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøger opholder sig (i Nederlandene). Hvis begæringen indgives i forbindelse med en sag, der er anlagt ved stævning, er den kompetente ret den ret, der behandler sidstnævnte sag.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Reglerne i punkt 2.2.2.1, 2.2.2.2 og 2.2.2.3 nedenfor gælder primært for sager anlagt ved stævning.

I sager anlagt ved begæring, hvor den kompetente ret som udgangspunkt er retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl, gælder der andre regler, når begæringen vedrører ændring af underholdsbidrag.

Sagsøger skal indgive en begæring om ændring af underholdsbidrag til en partner til retten på det sted, hvor den bidragspligtige har bopæl. En bidragspligtig, der ønsker at indgive en begæring om ændring, skal indgive denne til distriktsdomstolen på det sted, hvor den bidragsberettigede har bopæl.

2.2.2.1 Hvomår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Med hensyn til sager anlagt ved stævning indeholder nederlandsk retspleje en række bestemmelser, hvor en ret tillægges kompetence sammen med den ret, der er kompetent ifølge den grundlæggende regel (retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl eller opholder sig). Der er tale om alternativ kompetence. Sagsøger kan vælge mellem den ret, der er kompetent efter den grundlæggende regel, og den ret, der er kompetent efter den alternative regel. Alternativet udtrykkes nedenfor med ordet "også".

I sager anlagt ved stævning finder følgende regler anvendelse:

Sager vedrørende ansættelse/agenturer

I sager vedrørende ansættelse/agenturer er retten på det sted, hvor arbejdet normalt udføres, også kompetent (artikel 100 i den civile retsplejelov).

Forbrugersager

I forbrugersager er retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl, og hvis en sådan ikke forefindes, på det sted, hvor forbrugeren opholder sig, også kompetent (artikel 101 i den civile retsplejelov).

Erstatningsansvar uden for kontraktforhold

I sager om erstatningsansvar uden for kontraktforhold er retten på det sted, hvor den skadevoldende handling opstod, også kompetent (artikel 102 i den civile retsplejelov).

Fast ejendom

I sager om fast ejendom er retten på det sted, hvor ejendommen eller det meste af ejendommen er beliggende, også kompetent (artikel 103 i den civile retsplejelov). I sager om leje af bolig eller virksomhedslokaler har underdistriktsdomstolen på det sted, hvor den lejede ejendom eller det meste af ejendommen er beliggende, enekompetence.

Arv

I arvesager er retten på det sted, hvor afdøde havde sin sidste bopæl, også kompetent (artikel 104 i den civile retsplejelov).

Juridiske personer

I sager vedrørende juridiske personer (f.eks. sager vedrørende juridiske personers opløsning, gyldighed eller ugyldighed af juridiske personers afgørelser, medlemmers eller partners rettigheder og forpligtelser) er retten på det sted, hvor den juridiske person eller virksomheden har bopæl eller hjemsted, også kompetent.

Konkurs, betalingsstandsning og gældssanering

I sager vedrørende anvendelse af lovbestemmelserne om konkurs, betalingsstandsning og gældssanering for fysiske personer er retten på det sted, hvortil den tilsynsførende dommer er knyttet, eller, hvis ikke der er udpeget nogen tilsynsførende dommer, den ret, der har afsagt afgørelsen om betalingsstandsning, også kompetent (artikel 106 i den civile retsplejelov). Konkursloven (*Failissementswet*) indeholder endvidere særlige kompetenceregler, og disse har forrang for den civile retsplejelovs kompetenceregler.

Aftale om værneting

I kontraktforhold udpeger parterne nogle gange en anden ret end den, der er kompetent ifølge loven (artikel 108, stk. 1, i den civile retsplejelov). Der findes en række undtagelser fra denne mulighed for at aftale værneting (artikel 108, stk. 2, i den civile retsplejelov) i forbindelse med forbruger-, leje- og ansættelseskontrakter. I disse tilfælde undersøger retten, hvorvidt aftalen om værneting er gyldig eller ej (artikel 110 i den civile retsplejelov).

Sagsøgers bopæl

Hvis det ifølge ovennævnte bestemmelser om stedlig kompetence ikke er muligt at udpege en kompetent ret i Nederlandene, hedder det i den civile retsplejelovs artikel 109, at retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl, undtagelsesvis kan være kompetent. En sådan situation kan opstå, hvis en arbejdstager ønsker at indstævne en udenlandsk arbejdsgiver for retten i Nederlandene, når arbejdet ikke udføres på et bestemt sted, men i hele landet.

Hvis ikke det er muligt at finde en kompetent ret ad denne vej, indbringes sagen for distriktsdomstolen i Haag.

Derudover understreges følgende med hensyn til skilsmisssager:

Den stedligt kompetente ret i skilsmisssager fastsættes i henhold til den civile retsplejelovs artikel 262. Den grundlæggende regel er følgende: Retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl (eller hvor en af sagsøgerne eller en af de interesserede parter, der er nævnt i begæringen, har bopæl), er kompetent, og hvis ikke den pågældende har nogen kendt bopæl i Nederlandene, er den kompetente ret retten på det sted, hvor den pågældende opholder sig (i Nederlandene).

2.2.2.2 Hvomår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Nederlandsk retspleje indeholder enkelte særregler om stedlig kompetence, som afviger fra den grundlæggende regel. Disse særregler skal altid anvendes. I nedenstående særtilfælde skal der vælges en anden ret end retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl.

Mindreårige

I sager om mindreårige er den kompetente ret retten på det sted, hvor den mindreårige har bopæl, eller, såfremt den mindreårige ikke har bopæl i Nederlandene, på det sted, hvor den mindreårige opholder sig (artikel 265 i den civile retsplejelov).

Dette er ikke et alternativ, men en særregel, som træder i stedet for den grundlæggende regel. Det er ikke retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl eller opholder sig, der er kompetent (grundlæggende regel i sager anlagt ved begæring), men retten på det sted, hvor den mindreårige har bopæl, eller, såfremt den mindreårige ikke har bopæl i Nederlandene, på det sted, hvor den mindreårige opholder sig. Hvis ikke denne regel gør det muligt at udpege en bestemt ret, er distriktsdomstolen i Haag kompetent.

Civilstand

I sager vedrørende supplerig, registrering, annullering eller ændring af civilstandsregistre eller attester, der skal registreres, eller som allerede er registreret i registre, er den kompetente ret retten på det sted, hvor attesten er registreret eller skal registreres (artikel 263 i den civile retsplejelov). I sådanne sager vedrørende attester, der er registreret eller skal registreres i civilstandsregistre i Haag kommune, er distriktsdomstolen i Haag kompetent ifølge bog 1 i civillovbogen (*Burgerlijk Wetboek*).

Leje af opført fast ejendom

I sager om leje af opført fast ejendom eller en del heraf er den kompetente ret retten på det sted, hvor den lejede ejendom er beliggende (artikel 264 i den civile retsplejelov).

Værgemål for en voksen, formueforvaltning og mentorskab

I sager vedrørende værgemål for en voksen, formueforvaltning på vegne af voksne og mentorskab er den kompetente ret retten på det sted, hvor den person, der er omfattet af værgemålet, formueforvaltningen eller mentorskabet, har bopæl, eller, såfremt den pågældende ikke har bopæl i Nederlandene, det sted, hvor den pågældende opholder sig (artikel 266 i den civile retsplejelov).

Savnede eller forsvundne personer, dødsbekræftelse (artikel 267 i den civile retsplejelov)

I arvesager er den kompetente ret retten på det sted, hvor afdøde havde sin sidste bopæl (artikel 268, stk. 1, i den civile retsplejelov).

I sager vedrørende savnede eller forsvundne personer er den kompetente ret retten på det sted, hvor den savnede eller forsvundne person havde bopæl. Med hensyn til dødsbekræftelse er den kompetente ret distriktsdomstolen i Haag (artikel 269 i den civile retsplejelov). Artikel 269 i den civile retsplejelov fungerer således som et sikkerhedsnet.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

I henhold til den civile retsplejelovs artikel 108 kan parterne indgå en skriftlig aftale om værneting. Det er kun muligt at vælge værneting i retsforhold, hvor parterne frit kan vælge. Det er derfor ikke muligt at vælge værneting i sager, hvor de almindelige retsprincipper er gældende. Eksempler herpå er visse familieretlige sager og sager om konkurs og betalingsstandsning. I sager ved underdistriktsdomstolene er muligheden for at vælge værneting begrænset. Det er f.eks. ikke muligt at vælge værneting i forbindelse med krav på under 25 000 EUR (uanset kravets art).

I princippet har den ret, der er kompetent ifølge en aftale om værneting, enekompetence. Parterne kan dog udtrykkeligt aftale, at der ikke skal være tale om enekompetence.

I skilsmisssager (skilsmisse, separation, opløsning af registreret partnerskab, opløsning af ægteskab efter separation) finder særreglen i artikel 270, stk. 2, i den civile retsplejelov anvendelse. Ifølge denne artikel henviser den ikke-stedligt kompetente ret generelt sagen til den ret, der er stedligt kompetent. I henhold til artikel 270, stk. 2, i den civile retsplejelov sker dette kun i skilsmisssager, hvis sagsøgte (den ægtefælle, som sagen anlægges imod) anfægter rettens kompetence. Stiltiende valg af værneting kan finde sted, hvis alle indstævnte parter giver møde og undlader at rejse indsigelse om rettens manglende kompetence, eller hvis den anden ægtefælle ikke giver møde.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Der findes ingen særlige domstole inden for nederlandsk retspleje.

Sidste opdatering: 21/08/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [pl](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Polen

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I Polen behandles civile sager af de almindelige domstole (*sądy powszechnie*) samt af højesteret (*Sąd Najwyższy*) (se: Medlemsstaternes retssystemer – Polen), medmindre de henhører under de særlige domstoles kompetence.

Bestemmelserne vedrørende domstolskompetence findes i den civile retsplejelov (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) i artikel 16-18 og 27-46.

Ved distriktsdomstolene (*sądy rejonowe*) behandles civile sager af følgende afdelinger:

Den civile retlige afdeling

Familie- og ungdomsafdelingen (familiedomstole, *sądy rodzinne*) – for familieretlige sager og sager om værgemål, sager vedrørende forsøg på at lokke mindreårige i fordærv og strafbare handlinger udført af mindreårige, sager vedrørende behandling af alkoholikere, stofmisbrugere og misbrugere af psykotrope stoffer samt sager, der ifølge anden lovgivning henhører under en værgemålsret

Arbejds- og socialsikringsafdelingen (arbejdsretter, *sądy pracy*) – for arbejdsretlige sager og socialsikringsager

Handelsafdelingen (handelsretter, *sądy gospodarcze*) – for handels- og civile retlige sager mellem forretningsenheder vedrørende deres forretningsaktiviteter, sager vedrørende virksomheds- eller partnerskabsforhold, sager mod virksomheders bestyrelsesmedlemmer vedrørende krav, som udspringer af falske erklæringer indgivet af bestyrelsesmedlemmerne til det nationale domstolsregister, sager mod forretningsenheder med henblik på afsigelse af en kendelse om indstilling af miljøskadelig adfærd samt konkurssager

Afdelingen for matrikelregistret – for vedligeholdelse af matrikelregistre og behandling af andre civile sager vedrørende matrikelregistret.

De regionale domstole (*sądy okręgowe*) i Polen har tilsvarende afdelinger, bortset fra afdelingerne for matrikelregistret og familie- og ungdomsafdelingerne. De regionale domstole i Polen har afdelinger for civile familieretlige sager, som navnlig er kompetente til at behandle skilsmisssager, sager vedrørende separation og ophævelse af separation, sager vedrørende omstødelse af ægteskab, sager om fastslåelse af, hvorvidt et ægteskab reelt er indgået eller ej, samt sager vedrørende fuldbyrdelse af retsafgørelser afsagt af udenlandske domstole i familieretlige sager.

Derudover har den regionale domstol i Warszawa følgende supplerende enheder, der fungerer som afdelinger:

Konkurrence- og forbrugerbeskyttelsesdomstolen (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), hvis kompetence omfatter behandling af sager vedrørende forebyggelse af monopolistisk adfærd og energireguleringsager

Domstolen for sager vedrørende EF-varemærker og industrielt design (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*), som behandler sager vedrørende krænkelser eller trusler om krænkelser af industrielt design og varemærker, ophævelse af et EF-design, udløb eller ophævelse af et varemærke og virkningerne af en krænkelser af et varemærke.

Derudover blev distriktsdomstolen i Lublin den 1. januar 2010 udpeget som kompetent domstol i sager vedrørende elektroniske procedurer for betalingspåkrav, som ellers ville henhøre under andre distriktsdomstoles kompetence.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Som udgangspunkt er distriktsdomstolene kompetente i civile sager i første instans. **Distriktsdomstolene** er kompetente i alle sager med undtagelse af sager, der ved lov er forbeholdt de regionale domstole (artikel 16 og 507 i den civile retsplejelov).

De regionale domstole er kompetente i første instans i de sager, der fremgår af den civile retsplejelovs artikel 17:

- 1) sager vedrørende ikke-økonomiske rettigheder og formueretlige krav, der søges fyldestgjort sammen med disse rettigheder, med undtagelse af [sager vedrørende fastslåelse eller anfægtelse af et barns slægtskab](#), [sager vedrørende anfægtelse af en bekræftelse af faderskab og om ophævelse af adoption](#)
- 2) sager vedrørende [beskyttelse af ophavsret](#) og tilknyttede rettigheder samt sager vedrørende [opfindelser](#), [brugsmodeller](#), industrielt design, varemærker, geografiske betegnelser og integrerede kredsløbstopografier samt sager om beskyttelse af andre immaterielle rettigheder
- 3) sager vedrørende krav under [presseloven](#)
- 4) sager vedrørende ejendomsrettigheder, hvor kravets størrelse er på over 75 000 PLN, med undtagelse af [sager vedrørende underholdspligt](#), sager vedrørende [ejendomskrænkelser](#), sager vedrørende [bodelling](#) mellem ægtefæller, sager vedrørende [tilpasning af indholdet i et matrikelregister](#) efter den faktiske retsstilling og sager, som behandles i forbindelse med [en elektronisk procedure for betalingspåkrav](#)
- 5) sager vedrørende afsigelse af en dom i stedet for en beslutning om deling af et kooperativt selskab
- 6) sager om ophævelse, tilsidesættelse eller ugyldiggørelse af beslutninger truffet af ledende organer ved juridiske personer eller organisatoriske enheder, der ikke er juridiske personer, men som ved lov har fået status af juridisk person
- 7) sager vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af illoyal konkurrence
- 8) sager vedrørende erstatning for [skader opstået som følge af en retsstridig endelig dom](#).

Derudover er **de regionale domstole** bl.a. kompetente i følgende sager:

- 1) sager vedrørende umyndiggørelse
- 2) sager vedrørende bilæggelse af tvister om driften af statsejede virksomheder mellem virksomhedens bestyrelse og direktør, mellem virksomhedens ledende organer og stiftende organer eller mellem virksomhedens ledende organer og det organ, der fører tilsyn med virksomheden
- 3) sager vedrørende anerkendelse af domme afsagt af udenlandske domstole og deres eksekution (artikel 11481 og 11511 i den civile retsplejelov). I sager om ejendomsrettigheder er sagsøger forpligtet til at angive værdien af den omtvistede genstand i stævningen, medmindre sagens genstand er et bestemt pengebeløb. I sager vedrørende pengekrav, også når de rejses som et alternativ til et andet krav, udgør det angivne pengebeløb værdien af den omtvistede genstand. I andre ejendomsretlige sager er sagsøger forpligtet til at angive værdien af den omtvistede genstand ved at anføre pengebeløbet i stævningen, jf. artikel 20-24 i den civile retsplejelov.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Se punkt 2.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

I den polske civile retsplejelov skelnes der mellem fire typer domstolskompetence: almindelig kompetence (artikel 27-30), alternativ kompetence (artikel 31-37), enekompetence (artikel 38-42) og særlig kompetence (artikel 43-46).

Den stedlige kompetence er beskrevet nærmere i punkt 2.2.1 til 2.2.3.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Almindelig stedlig kompetence

Søgsmål skal anlægges ved den kompetente ret i første instans på det sted, hvor sagsøgte har bopæl (artikel 27 i den civile retsplejelov).

Ifølge den civile lovbogs artikel 25 er en fysisk persons bopæl den by, hvor personen bor og har til hensigt at opholde sig permanent. Såfremt sagsøgte ikke er bosiddende i Polen, fastlægges den almindelige kompetence ud fra hans eller hendes opholdssted, og når dette ikke er kendt eller ikke ligger i Polen, skal søgsmålet anlægges ved retten på det sted, hvor sagsøgte sidst havde bopæl i Polen.

Søgsmål mod staten skal anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor den organisatoriske enhed, som tvisten vedrører, har hjemsted. Når staten er repræsenteret ved den polske statsadvokat (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), skal søgsmål anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor statsadvokatens afdeling med ansvar for den organisatoriske enhed, som tvisten vedrører, har hjemsted.

Søgsmål mod andre juridiske personer og andre enheder, som ikke er fysiske personer, skal anlægges ved retten på det sted, hvor de pågældende har hjemsted (artikel 30 i den civile retsplejelov).

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Se punkt 2.2.2.1.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgte hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

I nogle sager giver den **alternative stedlige kompetence** sagsøger mulighed for at vælge en ret. Sagsøger kan da anlægge søgsmålet ved den ret, der har almindelig kompetence eller ved en anden ret, jf. artikel 32-37 i den civile retsplejelov.

Alternativ stedlig kompetence kan finde anvendelse i følgende tilfælde:

krav om underholdsbidrag og fastslåelse af et barns slægtskab og tilknyttede krav – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor den bidragsberettigede har bopæl

krav vedrørende ejendom mod en forretningsenhed – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor enhedens hovedsæde eller filial er beliggende, hvis kravet har relation til hovedsædets eller filialens aktiviteter. Dette gælder dog ikke i sager, hvor statsadvokaten ved lov repræsenterer staten fastslåelse af, at en aftale er indgået, opfyldelse, afbrydelse eller ophævelse af en aftale samt skader opstået som følge af manglende opfyldelse eller manglende korrekt opfyldelse af en aftale – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor den omtvistede aftale skal opfyldes. Hvis der er den mindste tvivl, skal opfyldelsesstedet bekræftes ved forelæggelse af et dokument

erstatningskrav – søgsmål kan anlægges ved den stedligt kompetente ret på det sted, hvor den hændelse, der forvoldte skaden, opstod

betaling af et skyldigt beløb for håndtering af en sag – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor partsrepræsentanten håndterede sagen

krav vedrørende leje af fast ejendom (*najem* or *dzierzawa*) – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor den faste ejendom er beliggende

sager mod en part, som har forpligtet sig ved udstedelse af en egenveksel eller check – søgsmål kan anlægges ved den kompetente ret på betalingsstedet. Flere parter, som har forpligtet sig ved udstedelse af en egenveksel eller check, kan sagsøges samlet ved den kompetente ret på betalingsstedet eller ved retten med generel kompetence på det sted, hvor acceptanten eller udstederen af egenvekslen eller checken har bopæl

arbejdsretlige sager – søgsmål kan anlægges ved den stedligt kompetente ret på det sted, hvor arbejdet udføres, blev udført eller skulle være udført, eller ved den stedligt kompetente ret på det sted, hvor arbejdspladsen er beliggende (artikel 461, stk. 1, i den civile retsplejelov).

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgte hjemting (ifølge hovedreglen)?

At en ret har **enekompetence** betyder, at sagen kun kan behandles af den ret, der fremgår af loven. Reglen om enekompetence finder anvendelse i følgende tilfælde:

ejerskab af eller andre tinglige rettigheder til fast ejendom samt besiddelse af fast ejendom – søgsmål kan udelukkende anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor ejendommen er beliggende. Hvis sagen vedrører servitutter, fastlægges kompetencen alt efter den behæftede ejendoms beliggenhed

arv, tvangsarv og testamentsarv, instrukser eller andre testamentariske dispositioner – søgsmål kan udelukkende anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor testator havde sin sidste faste bopæl, eller, såfremt det ikke er muligt at fastslå testators bopæl i Polen, ved den kompetente ret på det sted, hvor arven eller en del heraf befinder sig

medlemskab af et kooperativ, et partnerskab, et selskab eller en forening – søgsmål kan udelukkende anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor hjemstedet er beliggende

forhold mellem ægtefæller – søgsmål kan udelukkende anlægges ved den stedligt kompetente ret på det sted, hvor ægtefællerne sidst havde bopæl, hvis blot en af ægtefællerne stadig har bopæl eller fast opholdssted på stedet. Er der ikke et sådant grundlag, er retten med enekompetence retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl, og er der heller ikke et sådant grundlag, er det retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl.

Forhold mellem forældre og børn og mellem adoptivforældre og adoptivbørn – søgsmål kan udelukkende anlægges ved den kompetente ret på det sted, hvor sagsøger har bopæl, under forudsætning af at der ikke foreligger nogen grund til at anlægge sagen ved den ret, der har almindelig kompetence.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Særlig kompetence betyder, at domstolskompetencen kan fastslås på anden vis i sager, der er omfattet af særlovgivning, Hvis sagsøger har fået beføjelse til at vælge, ved hvilken ret han eller hun vil anlægge sagen.

Hvis der er flere kompetente domstole, eller hvis søgsmålet anlægges mod flere parter, der er underlagt forskellige kompetente domstole ifølge bestemmelserne om generel kompetence. Det samme gælder i forbindelse med fast ejendom, når den ejendom, der afgør, hvilken ret der er kompetent, er beliggende i flere retskredse.

Hvis begge parter har fået beføjelse til at vælge, ved hvilken ret søgsmålet skal anlægges, på baggrund af en aftale eller fælles anmodning.

Parterne kan indgå en skriftlig aftale om at indbringe en allerede eksisterende tvist eller en eventuel tvist, der i fremtiden måtte udspringe af et bestemt retsforhold, for en ret i første instans, som ikke er stedligt kompetent i henhold til loven. Denne ret får da enekompetence, medmindre parterne har aftalt andet, eller medmindre sagsøger har indgivet en stævning i en elektronisk procedure for betalingspåkrav. Parterne kan også ved skriftlig aftale begrænse sagsøgers ret til at vælge mellem flere domstole, der måtte være kompetente i sådanne tvister.

Parterne kan imidlertid ikke ændre på en rets enekompetence.

Aftaler om domstolskompetence skal indgås skriftligt. De kan indgå i en aftale inden for den materielle ret (en værnetingsklausul), eller de kan udformes som en separat aftale.

Inden for arbejdsretlige sager og socialsikringsager kan den kompetente ret efter fælles anmodning fra sagens parter henvise sagen til en anden tilsvarende ret, som behandler arbejdsretlige og socialsikringsrelaterede spørgsmål, når dette er berettiget af praktiske hensyn.

Den kompetente ret udpeges af den overordnede retsinstans eller af højesteret.

Såfremt den kompetente ret ikke kan behandle sagen eller er forhindret i at påtage sig søgsmålet, udpeger dens overordnede retsinstans en anden ret. En sådan udpegelse kan kun begrundes i et forhold, der forhindrer sagens behandling, f.eks. en dommers inhabilitet eller force majeure.

Højesteret er forpligtet til at udpege den ret, ved hvilken søgsmålet skal anlægges, hvis ikke det er muligt at fastslå den ved lov stedligt kompetente ret ud fra sagens omstændigheder (artikel 45 i den civile retsplejelov).

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De særlige domstole omfatter forvaltningsdomstolene (*sądy administracyjne*) og militærdomstolene (*sądy wojskowe*).

Militærdomstolene er reguleret i lov om militærdomstolenes organisation af 21. august 1997. Generelt behandler disse domstole straffesager inden for de polske væbnede styrker. Andre sager kan kun henvises til militærdomstolene ved lov.

Forvaltningsdomstolene er reguleret i lov om forvaltningsdomstolenes organisation af 25. juli 2002. Forvaltningsdomstolene fører tilsyn med de offentlige forvaltningsmyndigheders aktiviteter og løser kompetencetvister mellem de lokale myndigheder og de statslige forvaltningsmyndigheder. Det kan ikke udelukkes, at en forvaltningsdomstol som led i sit tilsyn med de offentlige forvaltningsmyndigheders aktiviteter i ekstraordinære tilfælde træffer afgørelse i en civil sag.

Relevante links

Justitsministeriet

<https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>

Liste over almindelige domstole i Polen (kontaktoplysninger)

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Sidste opdatering: 12/06/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Rumænien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I Rumænien findes der ud over de almindelige domstole særlige afdelinger eller paneler for konfliktløsning inden for bestemte områder.

Ifølge bestemmelserne i lov nr. 304/2004 om retssystemets indretning består kassationsdomstolen (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) af fire afdelinger – den civile afdeling I, den civile afdeling II, den strafferetlige afdeling og afdelingen for forvaltnings- og skattesager – panelet bestående af ni dommere og de fælles afdelinger, som har deres egne kompetenceområder. Appeldomstolene, de regionale domstole og distriktsdomstolene har særlige afdelinger eller paneler for henholdsvis civile sager, straffesager, sager, der involverer børn eller familieretlige spørgsmål, sager, der vedrører forvaltnings- eller skatteretlige

tvister, sager, der vedrører arbejdsretlige konflikter og social sikring, virksomheder, handelsregistret, insolvens, illoyal konkurrence, søretlige og flodrelaterede spørgsmål. Der kan efter behov oprettes særlige domstole, som behandler ovenstående sager.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Den almindelige procedure i civile sager er beskrevet i den civile retsplejelov. Dens bestemmelser finder også anvendelse på andre sager, så længe andet ikke er fastsat i den lovgivning, der regulerer disse.

Artikel 94-97 i den civile retsplejelov regulerer de civile domstoles saglige kompetence.

Distriktsdomstolene behandler følgende sager, hvor sagens genstand (ikke) kan gøres op i penge, som domstole i første instans:

sager, der i henhold til den *civile lovbog henhører under retten for forældremyndighed og familieretlige spørgsmål*

krav om registrering i civilstandsregistre

sager vedrørende forvaltning af etageejendomme, lejligheder eller områder, der udelukkende ejes af forskellige personer, eller vedrørende retsforhold etableret mellem ejerforeninger og andre fysiske eller juridiske personer

udsættelsessager

sager vedrørende fælles mure eller grøfter, afstanden mellem bygninger eller beplantninger, færdsselsret, servitutter eller andre begrænsninger, der påvirker ejendomsrettighederne

sager vedrørende ændring eller markering af skel

sager om beskyttelse af aktiver

sager vedrørende forpligtelser til at udføre eller ikke udføre bestemte handlinger, der ikke kan gøres op i penge

bodelingssager uanset den omhandlede værdi

andre sager, der kan gøres op i penge, på op til og med et beløb på 200 000 RON, uanset parternes status.

Distriktsdomstolene behandler også appeller af afgørelser truffet af de kompetente offentlige myndigheder og andre kompetente organer. Derudover behandler de alle andre sager, som i henhold til loven er underlagt deres kompetence.

De regionale domstole behandler følgende sager:

Som domstole *i første instans* behandler de alle sager, som i henhold til loven ikke henhører under andre domstoles kompetence.

Som appeldomstole behandler de appeller af domme afsagt af domstole i første instans.

Som prøvelsesdomstole behandler de sager, der specifikt er angivet i lovgivningen.

Derudover behandler de alle andre sager, som i henhold til loven er underlagt deres kompetence.

Appeldomstolene behandler følgende sager:

Som domstole i første instans behandler de sager vedrørende forvaltningsretlige- eller skatteretlige tvister.

Som appeldomstole behandler de appeller af domme afsagt af regionale domstole i første instans.

Som prøvelsesdomstole behandler de sager, der specifikt er angivet i lovgivningen.

Derudover behandler de alle andre sager, som i henhold til loven henhører under deres kompetence.

Kassationsdomstolen behandler følgende sager:

appeller af domme afsagt af appeldomstole og andre domstolsafgørelser i sager, der er fastsat i loven

begæringer om fornyet prøvelse af hensyn til retsplejen

begæringer om en præjudicial afgørelse af visse retlige spørgsmål

alle andre sager, som i henhold til loven er underlagt dens kompetence.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I det rumænske civile retssystem skelnes der mellem lavere og højere retsinstanser, hvor den saglige kompetence tilkommer de forskelligt rangerende domstole alt efter funktionelle (opgavetype) og formelle kriterier (værdi, sagens genstand eller tvistens art).

Den civile retsplejelov har medført ændringer i kompetencefordelingen, og de regionale domstole har nu fuld kompetence til at pådømme sagernes realitet i første instans. Distriktsdomstolenes kompetence omfatter behandling af småkrav og/eller mindre komplekse krav, som der er særdeles mange af i praksis.

Appeldomstolene er primært kompetente til at behandle appeller, mens kassationsdomstolen er den almindelige prøvelsesdomstol, som sikrer, at lovgivningen fortolkes og anvendes ensartet på nationalt plan.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Reglerne om stedlig kompetence i det rumænske civile retssystem er fastlagt i den civile retsplejelovs artikel 107 ff.

Ifølge den almindelige regel indgives stævningen til retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl eller kontor.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Der findes særlige regler om stedlig kompetence:

Hvis sagsøgtes bopæl/kontor er ukendt, skal stævningen indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte har opholdssted/repræsentationskontor, og, hvis dette er ukendt, til retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl/kontor/opholdssted/repræsentationskontor.

En privatretlig sag mod en juridisk person kan også anlægges ved retten på det sted, hvor en af den juridiske persons filialer uden status som juridisk person er beliggende.

En sag mod en forening, en virksomhed eller en anden enhed uden status som juridisk person kan anlægges ved den ret, som den person, der efter aftale med medlemmerne står for enhedens ledelse eller administration, er underlagt. Hvis ikke der findes en sådan person, kan sagen anlægges ved den ret, hvor hvilket som helst af enhedens medlemmer har værning.

Sager mod staten, de centrale eller lokale myndigheder og institutioner og andre juridiske personer, som er underlagt offentlig ret, kan anlægges ved retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl/kontor, eller ved retten på det sted, hvor sagsøgte har kontor.

2.2.2.1 Hvomår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Den rumænske civile retsplejelov indeholder bestemmelser om alternativ kompetence (jf. artikel 113-115). Følgende domstole har således også stedlig kompetence:

retten på det sted, hvor sagsøger har bopæl (sager vedrørende konstatering af slægtskab)

retten på det sted, hvor den bidragsøgende har bopæl (underholdspligt)

retten på det sted, hvor den kontraktlige forpligtelse skal opfyldes ifølge aftalen

retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende (leje, tinglysning/ændring/rettelse)

retten på afgang-/ankomststedet (transportaftaler)

retten på det sted, hvor betalingen udføres (veksel, check, egenveksel eller andre værdipapirer)

retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl (erstatning for skade, som forbrugere har lidt i forbindelse med aftaler indgået med erhvervsdrivende)

retten på det sted, hvor den skadevoldende handling blev udført, eller hvor skaden opstod, i forbindelse med søgsmål vedrørende forpligtelser opstået som følge af en sådan handling.

Når sagsøgte regelmæssigt udøver erhvervsvirksomhed (landbrugs-, handels-, industri- eller tilsvarende virksomhed) uden for sin bopæl, kan søgsmålet også indgives til retten på det sted, hvor virksomheden udøves i forbindelse med økonomiske forpligtelser, som opstår eller skal opfyldes på dette sted.

I forsikringsager kan erstatningssagen også anlægges ved retten på det sted, hvor den forsikrede har bopæl eller kontor, hvor de forsikrede aktiver befinder sig, eller hvor den forsikrede risiko er realiseret.

En værnetingsaftale er ugyldig, hvis aftalen indgås, inden retten til erstatning er opstået, mens den skadelidte tredjemand i sager vedrørende den lovpligtige ansvarsforsikring også kan anlægge sag direkte ved retten på det sted, hvor han eller hun har bopæl/kontor.

Retten på det sted, hvor en beskyttet person har bopæl/opholdssted, træffer afgørelse om, hvorvidt den har stedlig kompetence i forbindelse med sager om beskyttelse af fysiske personer, der i henhold til den civile lovbog er underlagt retten for forældremyndighed og familieretlige spørgsmål. I forbindelse med begæringer om retten for forældremyndighed og familieretlige spørgsmåls godkendelse af en retshandel (vedrørende en ejendom) er retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende, også kompetent. I dette tilfælde udleverer den ret for forældremyndighed og familieretlige spørgsmål, der afsiger dommen, en kopi af dommen til retten for forældremyndighed og familieretlige spørgsmål på det sted, hvor den beskyttede person har bopæl/opholdssted.

En skilsmissebegæring skal indgives til distriktsdomstolen på det sted, hvor ægtefællernes sidste fælles hjem er beliggende. Hvis ikke ægtefællerne har et fælles hjem, eller hvis ingen af dem længere bor i det pågældende område, der er underlagt distriktsdomstolens kompetence, er den kompetente ret distriktsdomstolen på det sted, hvor sagsøgte bor i Rumænien, og de rumænske domstole har international kompetence, er den kompetente ret retten på det sted, hvor sagsøgers hjem er beliggende. Såfremt hverken sagsøger eller sagsøgte bor i Rumænien, kan parterne aftale at indgive skilsmissebegæringen til en hvilken som helst distriktsdomstol i Rumænien. Hvis ikke de indgår en sådan aftale, skal skilsmissebegæringen indgives til distriktsdomstolen for det femte distrikt i Bukarest (jf. artikel 914 i den civile retsplejelov).

Sager vedrørende individuelle arbejdsretlige tvister skal anlægges ved den regionale domstol på det sted, hvor sagsøgers bopæl/arbejdsplads ligger (jf. artikel 269 i lov nr. 53/2003 – arbejdsloven).

2.2.2.2 Hvomår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgte hjemting (ifølge hovedreglen)?

Reglerne om stedlig enekompetence findes i artikel 117-121 i den civile retsplejelov, hvilket får følgende betydning:

Sager vedrørende rettigheder over fast ejendom kun kan anlægges ved retten på det sted, hvor ejendommen er beliggende. Såfremt ejendommen ligger inden for flere domstoles retskreds, skal søgsmålet indgives til retten på det sted, hvor sagsøgte har bopæl/opholdssted, hvis denne/dette ligger i en af disse retskredse. Ellers skal sagen anlægges ved hvilken som helst af domstolene på det sted, hvor ejendommen er beliggende. Bestemmelserne finder også anvendelse på krav om beskyttelse af ejendom, sager vedrørende markering af skel, sager vedrørende begrænsninger af retten til fast ejendom og bodelingssager, hvor det udelte fælleseje ikke stammer fra en arv.

I arveretlige sager, indtil det udelte fælleseje er blevet delt, har retten på det sted, hvor afdøde havde sin sidste bopæl, enekompetence til at behandle sager vedrørende:

Testamentariske dispositioners gyldighed eller fuldbyrdelse.

Arv, arveafgifter og afgifter i forbindelse med arvingernes eventuelle krav mod hinanden.

Krav fremsat af afdødes legatarer/kreditorer mod en eller flere af arvingerne/testamentets eksekutor.

I forbindelse med sager, der berører virksomheder, har retten på det sted, hvor virksomheden har sit hovedkontor, enekompetence, indtil sagen om virksomhedens afvikling/afmelding er afsluttet.

Den regionale domstol på det sted, hvor skyldneren har kontor, har enekompetence til at behandle sager vedrørende insolvens/akkordordninger.

Sager anlagt af en erhvervsdrivende mod en forbruger kan kun behandles af retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Sagens parter kan indgå en skriftlig aftale – eller inden for rammerne af en eksisterende tvist afgive en mundtlig erklæring til retten – om, at sager vedrørende aktiver og andre rettigheder, de måtte have, skal behandles af andre domstole end de stedligt kompetente domstole, medmindre disse har enekompetence. I tvister vedrørende beskyttelse af forbrugerrettigheder og andre ved lov fastlagte sager kan parterne først indgå en aftale om værneting, når retten til erstatning er opstået, idet en på forhånd indgået aftale vil blive erklæret ugyldig (jf. artikel 126 i den civile retsplejelov).

Subsidiære påstande, supplerende og afledte krav skal fremsættes for den ret, der er kompetent til at behandle den principale påstand, også selv om de henhører under en anden domstols saglige eller stedlige kompetence, med undtagelse af sager vedrørende insolvens eller akkordordninger. Disse bestemmelser finder også anvendelse, når kompetencen til at behandle den principale påstand ved lov er tillagt en særlig afdeling eller et særligt panel. Hvis en ret har enekompetence i relation til en af parterne, får denne ret enekompetence i relation til alle sagens parter (jf. artikel 123 i den civile retsplejelov).

I henhold til artikel 124 i den civile retsplejelov skal den ret, der er kompetent til at pådømme den principale påstand, også pådømme modkrav og indsigelser, med undtagelse af sådanne, som er præjudicielle spørgsmål og er underlagt en anden rets enekompetence, mens formalitetsindsigelser skal behandles af den ret, de er rejst ved.

Indsigelser mod rettens kompetence kan rejses af parterne eller af dommeren på et hvilket som helst tidspunkt under sagen. Spørgsmål om manglende saglig kompetence og manglende stedlig kompetence vedrørende de almindelige retsprincipper skal rejses på det første retsmøde, som parterne er behørigt indkaldt til ved retten i første instans, mens spørgsmål om manglende kompetence vedrørende private forhold kun kan rejses af sagsøgte advokat, eller, hvis ikke det er obligatorisk at lade sig repræsentere, senest på det første retsmøde, som parterne er behørigt indkaldt til ved retten i første instans. Hvis ikke den manglende kompetence vedrører de almindelige retsprincipper, vil den part, der har anlagt sagen ved en ret, som ikke er kompetent, ikke kunne rejse indsigelse mod rettens kompetence (jf. artikel 130 i den nye civile retsplejelov).

I civile tvister af grænseoverskridende karakter, i sager vedrørende rettigheder, der er frit tilgængelige for parterne efter rumænsk lovgivning: Hvis parterne har indgået en gyldig aftale om, at det er de rumænske domstole, der er kompetente til at pådømme den foreliggende tvist eller eventuelle fremtidige tvister vedrørende disse rettigheder, er de rumænske domstole de eneste, der er kompetente til at behandle disse spørgsmål. Medmindre andet er fastsat ved lov, er den rumænske ret, ved hvilken sagsøgte er indstævnt, kompetent til at behandle sagen, hvis sagsøgte giver møde for retten og indgiver et svarskrift med hensyn til sagens realitet og samtidig undlader at rejse indsigelse mod rettens kompetence frem til undersøgelsesfasens afslutning i sagen ved retten i første instans. I de to ovennævnte sager kan den rumænske ret afvise sagen, når det af alle sagens omstændigheder klart fremgår, at tvisten ikke har nogen særlig tilknytning til Rumænien (jf. artikel 1066 i den nye civile retsplejelov).

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Se svaret på spørgsmål 1, 2, 2.1., 2.2., 2.2.2.1. og 2.2.2.2.

Sidste opdatering: 13/06/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Den originale sprogudgave af denne side [SI](#) er blevet ændret for nylig. Den sprogudgave, du kigger på nu, er i øjeblikket ved at blive oversat af vores oversættere.

Følgende sprog er allerede oversat.

Kompetence - Slovenien

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I Slovenien har de lokale domstole (*okrajna sodišča*) og distriktsdomstolene (*okrožna sodišča*) kompetence til at behandle civile sager vedrørende erstatningskrav som domstol i første instans. De har kompetence til at træffe afgørelse i alle typiske civile sager og tvister (tilkendelse af erstatning, ejendomsretlige tvister, familieretlige tvister osv.). Kompetencefordelingen mellem lokale domstole og distriktsdomstole er omhandlet i det nedenstående. Et særligt kendetegn ved distriktsdomstolene er, at det kun er disse domstole, der har kompetence til at behandle og træffe afgørelse i handelsretlige sager i første instans. Handelsretlige tvister er tvister, hvori alle parterne enten er en virksomhed, en institution (herunder offentlige institutioner), et kooperativ, staten eller en selvstyrende lokal myndighed. Handelsretlige tvister er også tvister vedrørende det juridiske forhold mellem enkeltmandsvirksomheder, hvor dette forhold vedrører disse virksomheders økonomiske aktivitet, og en virksomhed, en institution (herunder offentlige institutioner), et kooperativ, staten eller en selvstyrende lokal myndighed.

Ifølge loven er det arbejdsretterne (*delovna sodišča*) og socialretterne (*socialna sodišča*), som har kompetence til at behandle arbejdsretlige tvister, også selv om sagen måtte omhandle en civilretlig tvist. Arbejdsretlige tvister omhandler forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager og krænkelse af rettigheder og forpligtelser, der udspringer af disse arbejdsforhold. Arbejdsretter har kompetence til at træffe afgørelse i individuelle arbejdsretlige tvister (tvister, der opstår i forbindelse med arbejdsforhold, tvister vedrørende ejendomsrettigheder i tilknytning til arbejdsforhold), kollektive arbejdsretlige tvister (tvister, hvor en af parterne almindeligvis er en fagforening eller anden organiseret form for arbejdstagerrepræsentant), tvister vedrørende lovligheden af strejker og tvister vedrørende arbejdstageres ret til medarbejderdeltagelse i ledelsen af virksomheden), som knæsat i Sloveniens lovgivning. Socialretterne træffer afgørelse om rettigheder, der hidrører fra invalide- og pensionsforsikring, sundhedsforsikring og arbejdsløshedsforsikring, og om retten til familie- og socialydelse. Da spørgsmålet om kompetence kun opstår, hvis en sag eller et krav er blevet rejst ved domstolene (inden en domstol behandler og træffer afgørelse i en sag, beslutter den først, om sagen henhører under dens kompetenceområde), anbefales det, at man indledningsvis rådfører sig med en advokat for at undgå unødigt forsinkelse. En domstol skal til enhver tid og i enhver procedure tage højde for spørgsmålet om kompetence og sikre, at intet andet organ har kompetence til at behandle den pågældende sag (f.eks. et forvaltningsorgan). Hvis domstolen konkluderer, at det faktisk er tilfældet, skal sagen afvises, og dette medfører unødvendigt tidsspilde og øgede omkostninger for den pågældende part.

Der kan ligeledes findes oplysninger om domstolens struktur, beliggenhed og kompetence på det officielle websted for Sloveniens højesteret (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*): <http://www.sodisce.si/>.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Der kan anlægges retssag ved enhver domstol i Slovenien, men fælles for alle sagsøgere er det, at de skal være opmærksomme på den materielle kompetence (hvilken domstol har kompetence med hensyn til sagens indhold) og stedlige kompetence. Grundlæggende oplysninger, herunder adresserne på alle lokale domstole og distriktsdomstole i Slovenien, kan findes på webstedet for Sloveniens højesteret: <http://www.sodisce.si/>.

I Slovenien er den materielle kompetence i første instans eller en domstols mulighed for at træffe afgørelse om en parts specifikke krav fordelt mellem lokale domstole og distriktsdomstole. Følgende to kriterier er af central betydning ved afgørelsen af, hvilken domstol der skal træffe afgørelse i en sag: søgsmålets værdi (tvistens genstand) og retsgrundlaget for det omtvistede forhold (tvistens indhold og genstand).

Hovedreglen er, at distriktsdomstolene træffer afgørelse i sager af større betydning, hvor genstanden for tvisten er af høj værdi, hvor tvisten er af væsentlig betydning for en parts liv, eller hvor det drejer sig om juridisk komplekse tvister, idet det i forbindelse med afgørelsen påhviler domstolene at anvende love, der omhandler komplekse og følsomme juridiske spørgsmål (som f.eks. skilsmisse, børnebidrag).

Højere domstole (*višja sodišča*), hvoraf der er fire i Slovenien, træffer afgørelse i sager i anden instans. Det er ikke muligt at anlægge sag direkte ved en sådan domstol. Højere domstole træffer afgørelse i appelsager vedrørende afgørelser truffet af lokale domstole og distriktsdomstole, og de træffer ligeledes afgørelse i tvister vedrørende kompetencefordelingen mellem henholdsvis lokale domstole og distriktsdomstole i det område af landet, som de dækker.

Sloveniens højesteret har kompetence til at træffe afgørelse i appelsager vedrørende domme afsagt af højere domstole, herunder især afgørelser vedrørende revisioner og begæring om lovlighedsbeskyttelse. Hvis der indgives begæring om ekstraordinære retsmidler, skal en interesseret part bistås af en advokat, og ifølge loven kan kun uddannede advokater træffe specifikke procedureskridt ved højesteret.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Som anført i det foregående punkt er kompetencen i første instans fordelt mellem de lokale domstole og distriktsdomstolene, men disse to typer domstole er imidlertid ikke decideret hierarkisk placeret i forhold til hinanden. Domstolenes kompetence er lovfæstet, men det forholder sig generelt således, at distriktsdomstolene generelt behandler mere retligt og faktisk komplekse sager.

Det er fastsat i den civile retsplejelov (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP), at lokale domstole, som der er i alt 44 af i Slovenien, har kompetence til at træffe afgørelse i følgende sager:

- ejendomsretlige krav med en værdi på ikke over 20 000 EUR
- tvister vedrørende krænkelse af ejendomsret
- tvister vedrørende servitutter og behæftelse
- tvister vedrørende lejeforhold.

Lokale domstole behandler ligeledes retshjælpssager, som ingen anden domstol har lovhjemlet kompetence til at behandle, samt andre sager ifølge loven.

Distriktsdomstole, hvoraf der er 11 i Slovenien, har kompetence til at træffe afgørelse i følgende sager:

- ejendomsretlige krav med en værdi på over 20 000 EUR
- tvister med henblik på at fastslå faderskab eller moderskab
- ægteskabelige tvister
- tvister vedrørende lovbestemte underholdsforpligtelser
- tvister vedrørende beskyttelse og opfostring af børn

tvister vedrørende børns kontakt til deres forældre og andre personer, når disse sager afgøres i forening med tvister vedrørende beskyttelse og opfostring af børn

ophavsretlige tvister og tvister vedrørende beskyttelse eller brug af opfindelser eller varemærker eller retten til at anvende et handelsnavn og tvister vedrørende konkurrencebeskyttelsesbestemmelser

handelsretlige tvister

tvister, der udspringer af konkursprocedurer.

Behandlingen af sager om intellektuel ejendomsret i første instans hører udelukkende under distriktsdomstolen i Ljubljanas stedlige kompetence.

Distriktsdomstolene har ligeledes kompetence til at behandle begæringer om international retshjælp og om retshjælp i retssager med henblik på anerkendelse af udenlandske domme og behandler ligeledes sager i overensstemmelse med loven.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

I princippet kan der anlægges sag ved enhver af de førnævnte domstole i første instans i Slovenien. Den domstol, som en part anlægger sag ved, skal træffe afgørelse om sin kompetence til at behandle sagen, inden behandlingen af sagen indledes. Hvis domstolen konkluderer, at den ikke har stedlig kompetence i en specifik sag, kan den fastslå, at den ikke har kompetence, og henvise sagen til en anden domstol, og selv om det er muligt, at den kun gør dette, hvis modparten henleder opmærksomheden på den manglende kompetence, påhviler det domstolen at henvise sagen, hvis en anden domstol har stedlig enekompetence til at træffe afgørelse i sagen. Uanset denne forpligtelse finder nogle generelle bestemmelser anvendelse med henblik på at fastslå den stedlige kompetence for domstole, der tages i betragtning, for at sikre at omkostningerne bliver holdt nede.

Den civile retsplejelov indeholder en bestemmelse om generel og specifik stedlig kompetence. Der træffes afgørelse om denne kompetence i overensstemmelse med til tvistens genstand og sagens parter. Der er anført nærmere oplysninger herom i nedenstående punkter.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

I ovennævnte bestemmelse fastslås det, at retssager mod fysiske eller juridiske personer anlægges ved den domstol, der dækker det område, hvor sagsøgeren har permanent bopæl, eller hvor den juridiske person har registreret hjemsted. Hvis det drejer sig om en sag mod en udenlandsk fysisk eller juridisk person, er domstolen med generel stedlig kompetence den domstol, der dækker det område i Slovenien, hvor den fysiske person har bopæl, eller hvor den juridiske persons filial er beliggende.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

Efter den civile retsplejelov har sagens parter i visse tilfælde mulighed for at anlægge sag ved en anden domstol end domstolen med generel stedlig kompetence i overensstemmelse med ovennævnte bestemmelse. I nærmere angivne sager (med hensyn til tvistens genstand eller indhold) kan en part i sagen kun anlægge sag ved den domstol, der har enekompetence til at træffe afgørelse i den pågældende sag, og i disse tilfælde tales der om stedlig enekompetence.

Hvis en sagsøger anlægger sag ved en domstol, der ikke har stedlig kompetence, fastslås dette af domstolen, og sagen henvises til en anden domstol med den behørig kompetence, hvor sagen viderebehandles, som var den blevet indledt der.

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Som tidligere nævnt er det i visse tilfælde muligt for to domstole at have stedlig kompetence samtidigt. I så fald kan en part i sagen vælge det værneting, som sagen skal anlægges ved (**selektivt værneting**).

Den civile retsplejelov indeholder en definition af denne form for værneting i artikel 49-65, og derfor er kun de væsentligste sager og de sager, der er mest relevante for sagens parter, beskrevet i det nedenstående.

I tvister vedrørende underholdsbidrag til ægtefæller er domstolen med generel stedlig kompetence ikke den eneste, der er kompetent, idet den domstol, der dækker det område, hvor sagsøgeren (modtageren af underholdsbidraget) har sit permanente opholdssted, ligeledes har kompetence. Parterne i ægteskabelige tvister (skilsmisssager) har ligeledes mulighed for at vælge værneting. I disse tilfælde tilfalder kompetencen den domstol, der dækker det område, hvor ægtefællerne havde deres sidste fælles permanente bopæl. I tvister, hvor faderskab eller moderskab ønskes fastslået eller anfægtes, tilfalder kompetencen ligeledes den domstol, der dækker det område, hvor det barn, som efter slovensk lovgivning er berettiget til at anlægge sag, har permanent eller midlertidig bopæl. Hvis en domstol i Slovenien har kompetence i sådanne tvister, dvs. fordi sagsøgeren har permanent bopæl i Slovenien, har den domstol, der dækker det område, hvor sagsøgeren har permanent bopæl, ligeledes stedlig kompetence. I tvister uden for kontrakt vedrørende erstatning (tvister af denne art omhandler oftest færdselsulykker) har både den domstol, der dækker det område, hvor den skadevoldende begivenhed indtraf (f.eks. det sted, hvor færdselsulykken skete), og den domstol, der dækker det område, hvor konsekvenserne af den skadevoldende begivenhed viste sig, kompetence ud over den domstol, der har generel stedlig kompetence. I tilfælde af at den skadevoldende begivenhed resulterer i dødsfald eller alvorlig legemsbeskadigelse, har den domstol, der dækker det område, hvor sagsøgeren har permanent eller midlertidig bopæl, ligeledes kompetence. I tvister, der udspringer af kontraktforhold mellem parter, har den domstol, som dækker det område, hvor kontraktforholdet fuldbyrdes, ligeledes kompetence. Det samme gælder for tvister vedrørende vekslers eller checks (betalingsstedets værneting). Andre tilfælde af selektivt værneting fremgår, som tidligere anført, af den civile retsplejelov.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

I specifikke sager er der ifølge loven fastlagt særlig stedlig kompetence, og en domstol er fastlagt som værende den eneste domstol med kompetence til at træffe afgørelse i en specifik sag. Dette kaldes **stedlig enekompetence** og finder anvendelse i følgende tilfælde:

i tvister, der vedrører rettigheder til fast ejendom, krænkelse af ejendomsret og udlejning og leasing af ejendom, er domstolen med stedlig enekompetence den domstol, der dækker det område, hvor ejendommen er beliggende

i tvister vedrørende reelle rettigheder til havfartøjer eller luftfartøjer (og tvister vedrørende leasing heraf) er domstolen med stedlig enekompetence den domstol, der dækker det område, hvor registret for havfartøjet eller luftfartøjet føres

i tvister, der opstår under eller som følge af retlige eller administrative håndhævelsesprocedurer, og tvister, der opstår under eller i forbindelse med konkursprocedurer, er domstol med stedlig enekompetence den domstol, der er beliggende i det område, hvor den domstol, som håndhævelses- eller konkursproceduren føres ved, er beliggende

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Slovenian hvis det i overensstemmelse med lovgivningen er muligt for parterne i en specifik sag at blive enige om en domstol i første instans' kompetence (**aftale om stedlig kompetence**). En aftale mellem parterne kan ændre den lovfæstede stedlige kompetence, selv om det skal understreges, at parterne ikke kan indgå en aftale om den materielle kompetence, som alene kan fastsættes i loven (se ovenstående forklaring).

Parterne kan aftale, at en domstol i første instans, som ellers ikke ville have stedlig kompetence, kan behandle deres sag. Den grundlæggende betingelse, som parterne skal opfylde, er at den domstol, som de på denne måde er nået til enighed om, har kompetence til at træffe afgørelse om indholdet af sagen, eller at den har materiel kompetence (se afsnittet om kompetencefordelingen mellem lokale domstole og distriktsdomstole). Det er heller ikke tilladt at indgå en aftale, hvis den stedlige enekompetence ifølge loven tilfalder en bestemt domstol (se ovennævnte punkt).

Enhver aftale mellem parterne skal indgås skriftligt og skal vedrøre en specifik eller fremtidig tvist, der vil eller kan opstå som følge af parternes specifikke retsforhold. Aftaledokumentet skal ledsage sagsøgerens stævning, der lægges til grund for sagsanlægget ved den pågældende domstol. Det er vigtigt at påpege, at der ikke kan indgås aftaler om stedlig kompetence under behandlingen af sagen, dvs. når der allerede er anlagt en sag ved en domstol, uden at en sådan aftale er blevet vedlagt.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Det slovenske retssystem omfatter ikke særlige domstole inden for det civil- og handelsretlige område (f.eks. særlige familieretter til afgørelse af ægteskabelige tvister eller tvister mellem forældre og børn), da alle civile sager behandles af lokale domstole eller distriktsdomstole eller af disse domstoles civil- eller handelsretlige afdelinger. Domstolene har formaliserede afdelinger (vedrørende civilret, familieret, handelsret, håndhævelse, frivillig retspleje og stadfæstelse). Generelt træffer specialiserede dommere afgørelse i tvister under disse afdelinger og afsiger domme.

Der er kun oprettet særlige domstole vedrørende arbejds- og socialretlige tvister, hvis kompetenceområder og struktur er anført i de indledende bemærkninger.

Relevante links

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Sidste opdatering: 24/06/2016

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJN-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Slovakiet

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I princippet er de almindelige domstole kompetente i civile sager i første instans, dvs. i de fleste tilfælde distriktsdomstolen (*okresný súd*) (artikel 12 i den civile retsplejelov om kontradiktorisk procedure (*Civilný sporový poriadok*, CSP)) og i ekstraordinære tilfælde den regionale domstol (*krajský súd*) (artikel 31 i CSP). I visse tilfælde er det nødvendigt at henvende sig til en særlig domstol (se svar på spørgsmål nr. 3).

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Saglig kompetence defineres normalt som tildelingen af kompetence til at pådømme sager i første instans til forskellige typer domstole. Det betyder i praksis, at det afgøres, om det er en distriktsdomstol eller en regional domstol, der skal pådømme en sag i første instans. Som udgangspunkt har distriktsdomstolene kompetence til at behandle civile sager i første instans (artikel 12 i CSP). I visse ved lov fastlagte sager er det de regionale domstole, der træffer afgørelse i første instans (artikel 31 i CSP). Det grundlæggende kriterium for en rets kompetence er sagens art.

En retssag skal behandles ved en ret i første instans. Alle sager skal først behandles ved en ret i første instans. De forhold, der foreligger på tidspunktet for sagsanlægget, dvs. på den dag, hvor stævningen bliver indgivet til retten, er afgørende for fastlæggelsen af den saglige kompetence. Ændringer i disse forhold i løbet af sagen har ingen betydning for den allerede fastlagte saglige kompetence.

En rets saglige kompetence er en af de grundlæggende betingelser for, at retten kan udføre sit arbejde. En ret afgør, om denne betingelse er opfyldt i alle en retssags etaper og i alle instanser, så der ikke er grundlag for at rejse indsigelse mod rettens saglige kompetence. Hvis en ret finder, at den ikke har den fornødne saglige kompetence, har den pligt til at henvise sagen til en anden ret, som er sagligt kompetent. Retten underretter sagsøger herom. Hvis stævningen allerede er blevet forkyndt for sagsøgte, skal retten endvidere underrette denne part om, at sagen er blevet henvist til en sagligt kompetent ret. Tvister om saglig kompetence kan kun opstå mellem en distriktsdomstol og en regional domstol, da højesteret (*Najvyšší súd*) ikke er sagligt kompetent til at behandle sager i første instans. En tvist om saglig kompetence mellem en distriktsdomstol og en regional domstol afgøres af højesteret, som er den højere retsinstans for begge i forbindelse med fastlæggelse af kompetence.

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I Slovakiets retssystem finder man et domstolssystem i tre niveauer: distriktsdomstole, regionale domstole og højesteret. Distriktsdomstolene har kompetence til at behandle civile sager i første instans (artikel 12 i CSP). De regionale domstole er kompetente i anden instans, hvilket betyder, at appeller af afgørelser truffet af distriktsdomstolene altid vil blive behandlet af de regionale domstole. Tvister, som udspringer af en abstrakt prøvelse i forbrugersager, er en undtagelse fra denne regel, idet det er de regionale domstole (den regionale domstol i Bratislava, den regionale domstol i Banská Bystrica eller den regionale domstol i Košice), der pådømmer sådanne sager inden for deres retskreds som ret i første instans (artikel 31 i CSP).

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i A eller by B, der skal behandle min sag?)

Den stedlige kompetence er reguleret i den civile retsplejelov om kontradiktorisk procedure og den civile retsplejelov om ikkekontradiktorisk procedure (*Civilný mimosporový poriadok*, CMP). Bestemmelserne om stedlig kompetence afgør, hvilken ret i første instans, dvs. hvilken specifik ret blandt de domstole, der er stedligt kompetente, der skal behandle og pådømme en sag. I de gældende retsforordninger sondres der mellem almindelig stedlig kompetence og særlig stedlig kompetence. Ved fastlæggelsen af en rets stedlige kompetence undersøges det først, om den har særlig stedlig kompetence. Er dette ikke tilfældet, er det den almindelige stedlige kompetence, der gælder. Den stedlige kompetence kan også være valgfri (alternativ/fakultativ kompetence) eller eksklusiv (enekompetence). Hvis den stedlige kompetence er valgfri, kan sagsøger vælge, om han vil anlægge sagen ved den almindelige domstol, hvor sagsøgte har værning, eller ved en anden ret, der fremgår af CSP. I forbindelse med stedlig enekompetence ligger det fast, i hvilke sager det er en anden ret end den almindelige domstol, hvor sagsøgte har værning, der er stedligt kompetent. Det betyder, at det er en bestemt ret, der er kompetent, uanset om det er en anden ret end den almindelige domstol, hvor sagsøgte har værning, og uanset om det normalt ville have været muligt at vælge en ret i den pågældende sag.

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Kontradiktoriske sager

Ifølge bestemmelserne i CSP er den almindelige domstol, hvor sagsøgte har værning, altid stedligt kompetent, medmindre andet er fastsat (artikel 13 i CSP).

Den almindelige domstol, hvor en fysisk person har hjemting, er retten på det sted, hvor personen har fast bopæl (artikel 14 i CSP).

Den almindelige domstol, hvor en juridisk person har hjemting, er retten på det sted, hvor den juridiske person har hjemsted (artikel 15, stk. 1, i CSP). Den almindelige domstol, hvor en udenlandsk juridisk person har værning, er retten på det sted, hvor den udenlandske juridiske persons afdeling i Slovakiet ligger (artikel 15, stk. 2, i CSP).

Hvis ikke det er muligt at fastslå, ved hvilken almindelig domstol en person har hjemting, er den almindelige domstol retten på det sted, hvor den fysiske eller juridiske person havde sin sidste faste bopæl eller sit sidste hjemsted i Slovakiet. Er det stadig ikke muligt, er den kompetente ret retten på det sted, hvor personens aktiver befinder sig (artikel 16 i CSP).

Staten har hjemting ved retten på det sted, hvor det forhold, der ligger til grund for et krav, opstod (artikel 17 i CSP).

Ikkekontradiktoriske sager

I ikkekontradiktoriske sager (artikel 3 i CMP) er det en ved lov fastlagt ret, der er stedligt kompetent. Hvis ikke det er muligt at fastlægge den stedlige kompetence på denne måde, er det den almindelige domstol, hvor sagsøger har hjemting, der er stedligt kompetent.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Alternativ kompetence (en ret, der kan vælges) betegner sagsøgers ret til at vælge en ret, der er kompetent i henhold til artikel 19 i CSP, i stedet for den almindelige domstol, hvor sagsøgte har hjemting. Ud over den almindelige domstol, hvor sagsøgte har hjemting, er følgende domstole ligeledes kompetente:

- a) den ret, i hvis kreds sagsøgtes arbejdsplads ligger, jf. sagsøgtes ansættelseskontrakt
- b) retten på det sted, hvor et forhold, der gav anledning til et erstatningskrav, opstod
- c) retten på det sted, hvor en sagsøgt juridisk persons afdeling ligger, hvis tvisten vedrører den pågældende afdeling
- d) retten på det sted, hvor sagsøger, som er en forbruger, har fast bopæl, hvis tvisten er en forbrugertvist, eller hvis sagen vedrører en tvist om forbrugervoldgift
- e) retten på det sted, hvor sagsøger har fast bopæl eller hjemsted, eller, hvis der er tale om en udenlandsk juridisk person, retten på det sted, hvor sagsøger har sin organisatoriske enhed, hvis der er tale om en tvist vedrørende bekæmpelse af forskelsbehandling.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Enekompetence i **kontradiktoriske sager** betyder, at sagsøger er forpligtet til at vælge den ret, der er kompetent ifølge artikel 20 i CSP, i stedet for den almindelige domstol, hvor sagsøgte har hjemting. Det betyder, at den ret, der i nedenstående tilfælde er stedligt kompetent til at behandle tvister, er retten:

- a) på det sted, hvor den faste ejendom ligger, i en tvist om en tinglig rettighed over fast ejendom
- b) på det sted, hvor arvesagen verserer, i en tvist vedrørende en arvesag
- c) på det sted, hvor tvangsfuldbyrdsessagen verserer, hvis tvisten er opstået som følge af sagens særlige art
- d) på det sted, hvor konkurs- eller gældssanerings sagen verserer, hvis tvisten er opstået som følge af sagens særlige art, med undtagelse af sager vedrørende opgørelse af ægtefællers udelelige formue
- e) på det sted, hvor voldgiftsstedet ligger, hvis sagen vedrører en tvist i forbindelse med en voldgiftssag, med undtagelse af voldgift i sager om forbrugeraftaler. Hvis voldgiftsstedet ligger uden for Slovakiet, er retten på det sted, hvor sagsøgte har fast bopæl, eller hvor sagsøgtes hjemsted eller organisatoriske enhed ligger, hvis der er tale om en udenlandsk juridisk person, kompetent til at behandle sagen. Hvis ikke sagsøgte har fast bopæl i Slovakiet, eller hvis ikke sagsøgtes hjemsted eller organisatoriske enhed ligger i Slovakiet, hvis der er tale om en udenlandsk juridisk person, er retten på det sted, hvor sagsøger har fast bopæl, eller hvor sagsøgers hjemsted eller organisatoriske enhed ligger, hvis der er tale om en udenlandsk juridisk person, kompetent til at behandle sagen.

Enekompetence i **ikkekontradiktoriske sager** betyder, at følgende domstole er kompetente i stedet for de almindelige domstole:

I en sag om **et ægtepars skilsmisse** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor ægteparret havde sin sidste fælles bopælsadresse, under forudsætning af at mindst en af ægtefællerne stadig bor i den pågældende retskreds. Ellers er den stedligt kompetente ret den almindelige domstol, hvor den ægtefælle, der ikke har anlagt sagen, har hjemting. Hvis ikke det er muligt at fastlægge domstolskompetencen på denne måde, er det den almindelige domstol, hvor sagsøger har hjemting, der er kompetent (artikel 92 i CMP).

I en sag om **et ægteskabs ugyldighed** eller **omstødelse** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor ægteparret havde sin sidste fælles bopælsadresse, under forudsætning af at mindst en af ægtefællerne stadig bor i den pågældende retskreds. Ellers er den stedligt kompetente ret den almindelige domstol, hvor den ægtefælle, der ikke har anlagt sagen, har hjemting. Hvis ikke det er muligt at fastlægge domstolskompetencen på denne måde, er den kompetente ret den almindelige domstol, hvor en af ægtefællerne har hjemting (artikel 101 i CMP).

I sager vedrørende **retsbeskyttelse af mindreårige** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor den mindreårige har bopæl, som aftalt mellem forældrene eller på anden vis i henhold til loven ved sagens indledning (artikel 112, stk. 1, i CMP).

I sager om **adoption** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor barnet har bopæl, som aftalt mellem forældrene eller på anden vis i henhold til loven ved sagens indledning. Hvis ikke der er en sådan ret, er det retten på det sted, hvor barnet opholder sig, der er kompetent til at behandle sagen (artikel 136 i CMP).

I sager vedrørende en persons **evne til at optræde som part i en retssag** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor den pågældende har bopæl (artikel 232 i CMP).

I sager om, **hvorvidt det er tilladt at indlægge og tilbageholde en person på et hospital**, er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor hospitalet er beliggende (artikel 252 i CMP).

I sager om **udpegelse af en formueforvalter** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor den berørte fysiske person har bopæl. Hvis ikke der er en sådan ret, er det retten på det sted, hvor den fysiske person har sine aktiver (artikel 273 i CMP).

I sager vedrørende **dødsattester** er den stedligt kompetente ret den almindelige domstol, hvor den person, der er omfattet af dødsattesten, ville have hjemting (artikel 220 i CMP).

I sager vedrørende **arv** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor:

- a) testator havde fast bopæl på dødstidspunktet
- b) testators aktiver befinder sig, medmindre kompetencen kan fastlægges ifølge punkt a)
- c) testator døde, medmindre kompetencen kan fastlægges ifølge punkt a) eller b) (artikel 158 i CMP).

I efterfølgende arvesager er den stedligt kompetente ret den ret, der afsluttede arvesagen (artikel 159 i CMP).

Hvis en mindreårig arving handling skal godkendes af en ret i forbindelse med en arvesag, er det den ret, der behandler arvesagen, som er kompetent til at godkende handlingen (artikel 160, stk. 1, i CMP).

I sager vedrørende **deponering hos en notar** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor den notar, der opbevarer pengene, genstandene eller værdipapirerne, har hjemsted (artikel 334 i CMP).

I sager vedrørende en **retsafgørelse om erstatning af et mistet værdipapir udstedt af en bank eller af en udenlandsk banks filial** er den stedligt kompetente ret retten på det sted, hvor banken eller den udenlandske banks filial har hjemsted. Ellers er det den almindelige domstol, hvor sagsøger har værning, der er kompetent i sager vedrørende en retsafgørelse om erstatning af et dokument. Hvis ikke den almindelige domstol, hvor sagsøger har værning, ligger i Slovakiet, er den kompetente ret retten på det sted, hvor betalingsstedet ligger (artikel 311 i CMP).

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Nej.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

De særlige domstoles kompetence fastlægges i artikel 22-33 i CMP. Der findes navnlig særlige domstole med kompetence i forbindelse med:

- a) sager om vekslers og checks
- b) arbejdsretlige tvister
- c) sager om konkurs og gældssanering
- d) tvister vedrørende industriel ejendomsret
- e) tvister vedrørende illoyal konkurrence og tvister om ophavsret
- f) tvister, som udspringer af økonomisk konkurrence
- g) tvister vedrørende voldgiftssager
- h) tvister, som udspringer af børsaftaler
- i) tvister om fastslåelse af en aftales, koncessionskontrakts eller rammeaftales ugyldighed
- j) tvister, som udspringer af en abstrakt prøvelse i forbrugersager
- k) tvister vedrørende erstatning for nukleare skader
- l) sager vedrørende sikrende retsmidler i civile sager, i hvilke der er afsagt kendelse i andre EU-medlemsstater.

Sidste opdatering: 14/01/2019

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Finland

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

I Finland behandles civile søgsmål ved de almindelige domstole. De særlige domstole er generelt enten appelinstanser eller domstole, der behandler andre sager end dem, der anlægges af privatpersoner.

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

I Finland er de almindelige domstole i første instans i civile søgsmål distriktsdomstolene (*käräjäoikeus*). Appeldomstolene (*hovioikeus*) fungerer primært som appelinstanser.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

En sag anlægges som hovedregel ved den almindelige domstol i første instans i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl. Det gælder også i tilfælde, hvor sagsøgte er en juridisk person. Kun et meget lille antal sager anlægges andetsteds.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Dette er bl.a. muligt i følgende tilfælde:

Skilsmisssager og sager om samlivets ophør eller et ægteskabs gyldighed samt om bodeling under andre omstændigheder end en ægtefælles død kan indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor en af ægtefællerne har bopæl eller opholdssted.

Sager om en filials, afdelings, repræsentants eller en anden af en juridisk persons forretningssteders aktiviteter eller om en selvstændig erhvervsdrivendes forretningssteds aktiviteter, hvor den juridiske person eller selvstændige erhvervsdrivende er sagsøgt, kan også indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor det pågældende forretningssted ligger.

Et søgsmål anlagt af en forbruger mod en erhvervsdrivende på baggrund af forbrugerbeskyttelseslovgivningen kan også behandles af en domstol i første instans i den retskreds, hvor forbrugeren har bopæl eller opholdssted.

Retten for konkurrence- og forbrugersager (*markkinaoikeus*) fungerer som domstol i første instans for tvister, ansøgninger og klager vedrørende industrielle rettigheder og ophavsrettigheder.

Sager om arbejdskontrakter kan også indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor det arbejde, der er omfattet af kontrakten, normalt udføres. I sager, hvor arbejdet normalt ikke udføres inden for den samme retskreds, kan en arbejdstagers søgsmål mod sin arbejdsgiver også anlægges ved en domstol i første instans i den retskreds, hvor arbejdsgiveren har forretningssted.

Sager om erstatning uden for kontrakt kan også indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor den handling eller forsømmelse, der ligger til grund for søgsmålet, fandt sted, eller hvor det deraf følgende tab blev lidt. Ovennævnte søgsmål kan også anlægges ved en domstol i første instans i den retskreds, hvor sagsøger har bopæl eller opholdssted, hvis søgsmålet tager udgangspunkt i loven om motoransvarsforsikring (*liikennevakuutuslaki*), patientskadeloven (*potilasvahinkolaki*), produktansvarsloven (*tuotevastuulaki*), loven om miljøforsikring (*laki ympäristövahinkovakuutuksesta*) eller jernbanetrafikloven (*raideliikennevastuulaki*).

Sager om fast ejendom kan ligeledes anlægges ved en domstol i første instans i den retskreds, hvor den faste ejendom er beliggende.

Sager om underholdspligt kan også indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor sagsøger eller den, der modtager underholdsbidrag, har opholdssted.

I internationale sager kan de kompetenceregler, der fastsættes i EU-forordninger eller internationale traktater, finde anvendelse.

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtes hjemting (ifølge hovedreglen)?

Den kompetente ret er ikke altid retten i sagsøgtes retskreds. Eksempel:

Sager vedrørende fastslåelse af faderskab skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor moderen eller hendes barn har bopæl eller opholdssted. Sager vedrørende frasigelse af faderskab skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor barnet har opholdssted.

Sager vedrørende forældremyndighed og samværsret skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor barnet har opholdssted.

Sager vedrørende håndhævelse af afgørelser om forældremyndighed og samværsret skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor barnet eller modparten har opholdssted, eller hvor barnet eller modparten har midlertidig bopæl.

Sager vedrørende udpegelse af værger eller tilendebringelse af værgemål, begrænsning af den retslige handleevne eller ophævelse eller ændring af sådanne begrænsninger skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor den person, hvis retslige handleevne begrænses, har opholdssted.

Sager vedrørende bekræftelse af adoption skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor den pågældende adoptivforælder har bopæl eller opholdssted.

Sager vedrørende arv og bo skal indbringes for en domstol i første instans i den retskreds, hvor afdøde havde bopæl eller opholdssted.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

I civile søgsmål (men ikke i sager, der henhører under den frivillige retspleje) kan de interesserede parter på visse betingelser vælge en anden ret end den, der normalt ville have kompetence (domstol i første instans).

Den ret, som forbrugere, arbejdstagere og privatpersoner, som kræver eller modtager underholdsbidrag, har til at anlægge sager ved den ret, der fremgår af retsplejeloven (*oikeudenkäymiskaari*), kan ikke indskrænkes af kompetenceaftaler, med undtagelse af sager, hvor sådanne aftaler indgås, efter at tvisten opstod.

Kompetenceaftaler skal være skriftlige, og de kan være begrænset til en bestemt tvist eller gælden for alle de tvister, der måtte opstå i et bestemt retsforhold.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Retten for konkurrence- og forbrugersager fungerer som domstol i første instans for tvister, ansøgninger og klager vedrørende industrielle rettigheder og ophavsrettigheder. Ellers behandles tvistemål kun under helt særlige omstændigheder af særlige domstole i Finland.

Links

 [Finske domstole](#)

Sidste opdatering: 02/03/2018

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Kompetence - Sverige

1 Skal jeg anlægge sag ved en almindelig domstol eller ved en særlig domstol (f.eks. ved arbejdsretten)?

Civilretlige tvister behandles normalt af en almindelig domstol. Sagen skal anlægges ved den kompetente byret (*tingsrätt*).

Der findes to specialretter, som behandler visse tvister af civilretlig karakter, *Arbetsdomstolen* og *Marknadsdomstolen*. Desuden er der visse byretter, som behandler særlige typer sager. Oplysninger om disse domstoles kompetenceområde findes under [spørgsmål 3 nedenfor](#).

Yderligere oplysninger om almindelige domstole findes [her](#) og om specialretter [her](#).

Visse civilretlige tvister behandles af organer, som ikke er egentlige domstole. Ved en forenklet procedure inden for rammerne af den summariske proces kan fogedretten (*kronofogdemyndigheten*) f.eks. pålægge en part at betale et beløb eller at træffe andre foranstaltninger. Fogedrettens afgørelse kan indbringes for byretten. Visse typer tvister i forbindelse med lejemål eller forpagtning behandles husleje- eller forpagtningsnævner (*hyresnämnder eller arrendenämnder*).

2 Hvis kompetencen ligger hos de almindelige domstole (dvs. det er de almindelige domstole, som behandler denne type sager), hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

2.1 Sondres der mellem lavere og højere førsteinstansdomstole (f.eks. distriktsdomstole og regionale domstole), og hvilken har i givet fald kompetence til at behandle min sag?

Stort set alle civilretlige sager anlægges ved den laveste instans - *tingsrätten*.

2.2 Stedlig kompetence (er det retten i by A eller by B, der skal behandle min sag?)

2.2.1 Hovedreglen om stedlig kompetence

Hovedreglen er, at sagen skal anlægges ved sagsøgtets hjemting. Fysiske personer har hjemting der, hvor han eller hun er tilmeldt folkeregistret (*folkbokförd*). Skat (*Skatteverket*) kan oplyse, hvor en person er tilmeldt folkeregistret (tlf.: +46 (0)8 56 48 51 60). Juridiske personer har normalt hjemting der, hvor ledelsen har sit hovedsæde.

Det er muligt at anlægge sag ved en svensk domstol, selv om sagsøgte ikke bor i Sverige. Hvis sagsøgte ikke har hjemting noget sted, kan sagen anlægges på der, hvor den pågældende opholder sig, eller i visse tilfælde der, hvor personen sidst har haft hjemting eller opholdssted. I visse civilretlige tvister kan der anlægges sag i Sverige, selv om sagsøgte har værning i udlandet. Det afgørende for de svenske retters kompetence er, om vedkommende har fast ejendom i Sverige, eller om en aftale er blevet indgået i Sverige.

Når det drejer sig om internationale forhold, er det vigtigt at være opmærksom på, at de svenske bestemmelser om domstolens kompetence kun kan anvendes, hvis sagen der underlagt svensk domsmyndighed. Dette er som regel tilfældet, hvis en svensk domstol er kompetent i henhold til de nationale bestemmelser om domstolskompetence. I denne sammenhæng bør der også tages hensyn til de internationale aftaler på området. For Sveriges vedkommende drejer det sig især om Bruxelles I-forordningen samt Bruxelleskonventionen og Luganokonventionen, som alle regulerer spørgsmålet om domstolens kompetence i de tilfælde, hvor sagsøgte har værning i en af de stater, som er omfattet af forordningen eller konventionerne. Det fastsættes ligeledes særligt heri, at reglen om, at sager om pengekrav kan anlægges der, hvor sagsøgte har ejendom, ikke finder anvendelse på personer, som har værning i en medlemsstat eller i en kontraherende stat.

2.2.2 Undtagelser fra hovedreglen

2.2.2.1 Hvornår kan jeg vælge mellem sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen) og en anden domstol?

Der findes en række kompetenceregler, som medfører, at retssager kan anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting. Der findes desuden regler om konkurrerende kompetence i forskellige internationale aftaler, navnlig Bruxelles I-forordningen, Bruxelleskonventionen og Luganokonventionen. Nedenfor findes de vigtigste svenske regler om konkurrerende kompetence:

Den skadelidte kan anlægge sagen der, hvor den skadegørende handling blev foretaget, eller hvor skaden skete. Denne bestemmelse finder i princippet ikke anvendelse ved misligholdelse af aftaler. Erstatningskrav, der udspringer af en strafbar handling, kan forfølges i forbindelse med straffesagen.

Forbrugere har mulighed for at stævne en erhvervsdrivende ved deres egen domstol i forbrugersager, der vedrører mindre beløb.

Sager vedrørende betalingsforpligtelser som følge af en aftale kan i visse tilfælde anlægges der, hvor aftalen blev indgået. Derimod er der ingen bestemmelser i svensk lovgivning, der tillægger domstolen på det sted, hvor aftalen skal opfyldes, kompetence.

Sager mod erhvervsdrivende om tvister, som er opstået i forbindelse med forretningsvirksomhed, kan i visse tilfælde anlægges på det sted, hvor forretningen er etableret.

Sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær med barnet anlægges normalt der, hvor barnet bor (se Forældremyndighed - Sverige).

Sager om børnebidrag anlægges normalt ved sagsøgtets hjemting, men spørgsmålet kan også behandles ved en anden domstol inden for rammerne af søgsmål om faderskab, ægteskab eller forældremyndighed (omsorg for barnet og barnets bopæl).

2.2.2.2 Hvornår skal sagen anlægges ved en anden domstol end sagsøgtets hjemting (ifølge hovedreglen)?

Svensk ret indeholder en række regler om enekompetence, som indebærer, at visse sager skal anlægges ved en bestemt domstol. Der findes desuden regler om enekompetence i forskellige internationale aftaler, navnlig Bruxelles I-forordningen, Bruxelleskonventionen og Luganokonventionen. Hvis en sag, som er omfattet af nogle af disse regler, anlægges ved en anden domstol end den, som har enekompetence på området, må den pågældende domstol ikke behandle sagen.

Nedenfor er angivet de vigtigste svenske regler om enekompetence:

De fleste sager om fast ejendom skal behandles af domstolen på det sted, hvor ejendommen er beliggende.

Visse tvister om fast ejendom skal behandles ved en ejendomsret (*fastighetsdomstol*) eller af leje- eller forpagtningsnævn. Det afgørende er også her, hvor ejendommen er beliggende.

Arveretlige sager skal behandles af domstolen på det sted, hvor den afdøde person boede.

Ægteskabs- og bodelingssager skal behandles af domstolen på det sted, hvor en af parterne bor.

Hvis en sag henhører under *Arbetsdomstolen* eller *Marknadsdomstolen*, kan den ikke anlægges ved den almindelige domstol på det sted, hvor sagsøgte bor.

Tvister om miljøretlige, søretlige og immaterialretlige spørgsmål er i de fleste tilfælde reguleret af særlige bestemmelser, som medfører, at kun én domstol er kompetent.

Svea hovrätt har enekompetence til at behandle visse anmodninger om fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser.

2.2.2.3 Kan sagens parter selv vælge en domstol, som ellers ikke havde været kompetent til at behandle sagen?

Parterne kan indgå en aftale om, at en sag kan eller skal anlægges ved en bestemt domstol (værnetingsaftale). Aftalen skal være indgået skriftligt. Den kan medføre, at der kun er én domstol, der har kompetence. Det er endog muligt at aftale, at en anden domstol end den, der følger af de almindelige regler, skal tillægges kompetence. Parterne kan også udpege flere domstole som værende kompetente.

Den domstol, som parterne har udpeget som den kompetente domstol, er i princippet forpligtet til at behandle en sag, som anlægges af parterne. Dette gælder imidlertid ikke, hvis aftalen er i strid med eventuelle regler om enekompetence. Hvis en af parterne hævder, at værnetingsaftalen er ugyldig, skal retten prøve spørgsmålet, hvilket kan medføre, at den pågældende domstol erklærer sig inkompetent.

En domstol, som ellers ikke er kompetent, bliver kompetent, hvis sagsøgte ikke fremsætter en indsigelse om, at sagen er blevet anlagt ved en forkert domstol (en såkaldt stiltiende værnetingsaftale). Dette gælder dog ikke, hvis der er regler om enekompetence, hvilket den pågældende domstol skal efterprøve af egen drift. Det påhviler derimod ikke domstolen af egen drift at efterprøve, om sagen er anlagt i strid med hovedreglen, regler om konkurrerende kompetence eller en værnetingsaftale. Indsigelser vedrørende domstolens kompetence skal fremsættes i partens første indlæg for retten. Hvis sagsøgte overhovedet ikke udtaler sig i sagen, og retten skal afsige udeblivelsesdom, skal den dog i en vis udstrækning efterprøve, om den er kompetent.

3 Hvis kompetencen ligger hos de særlige domstole, hvordan finder jeg så ud af, hvilken en jeg skal henvende mig til?

Der findes to særlige domstole, som behandler tvister af civilretlig karakter, *Arbetsdomstolen* og *Marknadsdomstolen*. *Arbetsdomstolen* behandler arbejdsretlige sager, dvs. tvister, som vedrører forholdet mellem arbejdsgiver og arbejdstager. *Marknadsdomstolen* behandler tvister inden for konkurrenceret og markedsføring.

Der findes visse byretter, som behandler særlige typer civilretlige sager. Af landets byretter er fem land- og miljødomstole (*mark- og miljödombstolar*). De behandler sager, som vedrører ekspropriering og udstykning af ejendomme. Søretlige spørgsmål behandles af syv byretter, som er søretsdomstole (*sjörätsdomstolar*). Der findes særlige bestemmelser om immaterialretlige tvister, især patentspørgsmål, som indebærer, at Stockholms byret har enekompetence.

Sidste opdatering: 12/11/2015

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.